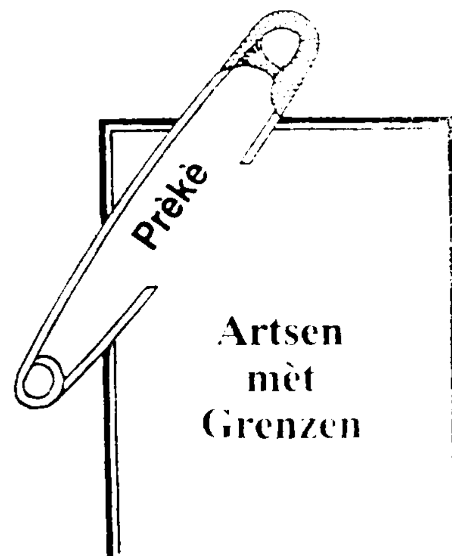

DON MARTINA
...sterk vermoeden...

110E JAARGANG — NO.: 30 ZATERDAG 6 FEBRUARI 1993

AMIGOE

Artsen mèt Grenzen

President van Colombia verlengt noodtoestand

Binnen Medellin-kartel is open oorlog gaande

MEDELLIN - Binnen het gevreesde Medellin-drugskartel in Colombia is openlijk oorlog uitgebroken. Een *'undercover*-groep' die gezworen heeft drugsbaron en staatsvijand nummer één Pablo Escobar te liquideren, heeft de afgelopen dagen meer dan dertig van zijn handlangers afgeslacht en heeft intussen ook openlijk het leiderschap van de al maanden voortvluchtige Escobar ter discussie gesteld. Ondertussen woedt ook de oorlog van de staat tegen de drugsmaffia voort. President Cesar Gaviria heeft in verband daarmee de noodtoestand verlengd.

"Escobar is de laatste dagen hard aangevallen door een groep die hem de oorlog heeft verklaard en die bestaat uit mensen die vroeger zijn partners en vrienden waren", zei een bron binnen de politie van Medellin vrijdag. Donderdag werden in een stuk grasland even buiten Medellin drie met kogels doorzeefde lichamen gevonden. Van twee van de drie mensen wordt aangenomen dat zij tot de vriendenkring van Escobar behoorden. De een was een plaatselijk bekende voetballer die speelde voor een team dat zo goed als zeker door de drugsbaron gefinancierd wordt. De tweede persoon stond aan het hoofd van een moordenaarsbende die in opdracht van Escobar het vuile werk opknapte en diens tegenstanders om zeep hielp. De derde man kon niet onmiddellijk geidentificeerd worden. Volgens de politie zijn de drie moorden het werk van tegenstanders van de drugsbaron.

WRAAKACTIES

Veiligheidstroepen vertelden het Britse persbureau Reuters dat de moorden werden uitgevoerd door *Pepes* (door Pablo Escobar vervolgde personen), een nieuwe clan binnen het Medellin-kartel die Escobar een koekje van eigen deeg wil geven. Afgelopen maandag, twee dagen nadat de Colombiaanse drugsbaron opdracht had gegeven tot een bomaanslag in een winkelstraat in Bogota (21 doden en tientallen gewonden), zond Pepes een verklaring naar diverse media in Medellin. De organisatie meldde dat elke keer als Escobar een terroristische daad zou plegen, ze wraak zou nemen op Escobar, zijn familie en eigendom. Om de daad meteen bij het woord te voegen, werd vorige week-einde het boerenlandhuis van Escobars moeder opgeblazen en werden twee flatgebouwen van zijn familieleden met bommen bestookt.

Volgens de politie is Pepes een serieuze bedreiging voor de chef van het Medellin-kartel, omdat de leden achter deze organisatie zijn werkwijze kennen en weten wie zijn handlangers zijn. "Pepes weet wat hij doet en welke mensen hij vertrouwt en daarom konden ze hem een zware slag toebrengen."

VERDELING GELD

Politiefunctionarissen hebben inmiddels wijdverspreide geruchten ontkend als zouden ook medewerkers van de politie betrokken zijn bij Pepes. De politie houdt het er op dat de tegen Escobar gerichte groep bestaat uit paramilitairen en ex-leden van het Medellin-kartel. Vooral de families Moncada en Galeano, voormalige naaste medewerkers van Escobar, zouden de dienst uitmaken van de nieuwe organisatie. Vier leden van de twee families werden vorig jaar door Escobar vermoord na een conflict over de verdeling van geld uit cocainetransacties naar de Verenigde Staten. "Narcos en paras (drugshandelaars en paramilitairen) zijn synoniem aan Pepes", schreef de krant El Tiempo vrijdag.

De Colombiaanse president Cesar Gaviria, die deze week Escobar als een zieke geest en staatsvijand nummer een omschreef, heeft de bevolking opgeroepen mee te helpen bij de opsporing van de drugsbaron. Maar voor de activiteiten van Escobar's tegenstanders had hij ook geen goed woord over. Terrorisme kun je niet bestrijden met terrorisme, zei hij, doelend op de gewelddadigheden van Pepes.

ZIEK GEWELD

De gemiddelde Colombiaan, moe en ziek van al het (drugs)geweld, maakt het niet veel uit hoe Escobar aan zijn einde komt of opgepakt wordt. Of het leger, de politie of Pepes dat karwei opknapt, doet niet terzake. "Dit is het beste wat ons sinds jaren overkomt", zegt de zakenman Oscar Soto. "Nu krijgt Escobar eindelijk eens wat hij verdient".

De Colombiaanse president Cesar Gaviria heeft vrijdag besloten tot verlenging van de noodtoestand met opnieuw negentig dagen. De maatregel is bedoeld om de golf van geweld van linkse guerrilleros en de drugsmaffia effectief te kunnen bestrijden.

Gaviria riep op 8 november vorig jaar de noodtoestand uit, kort nadat Marxistische guerrillastrijders een politiepost in de Amazone overvielen en daarbij 26 politiefunctionarissen doodden. De noodtoestand geeft de president uitgebreide bevoegdheden om nieuwe wetten uit te vaardigen en andere te schorsen. Colombia's grondwet van 1991 staat de president toe de maatregel voor een periode van negentig dagen uit te vaardigen, met een verlenging van nog eens twee keer 90 dagen.

De regering voerde in de afgelopen drie maanden diverse nieuwe wetten in, waarvan diplomaten zeggen dat ze de drugshandelaars en guerrillastrijders harde klappen hebben toegebracht. Zo kregen de strijdkrachten meer onderzoeksbevoegdheden, werd de pers verboden drugshandelaren en guerrillastrijders te interviewen, en werden burgemeesters en gouverneurs gedreigd met schorsing als ze afspraken wilden maken met guerillastrijders.

De Colombiaanse regering deelde vrijdag ook mee voor zes miljoen dollar land te zullen aankopen en te verdelen onder leden van vier voormalige guerrillabewegingen, die inmiddels de wapens hebben neergelegd en gelegaliseerd zijn. Van de maatregel moet een positieve werking uitgaan naar de circa achtduizend linkse rebellen die nog altijd het middel van de gewapende strijd hanteren, zo hoopt de Colombiaanse overheid. Maar de nog overgebleven rebellen versterkten daarentegen de afgelopen maanden hun offensief tegen de overheid en weigerden een staakt-het-vuren in acht te nemen en aanvallen op het leger en buitenlandse oliemaatschappijen te staken.

Cambodja's leger breekt in bij VN

KRAVANH - Cambodjaanse militairen hebben in het noordwesten van Cambodja wapens weggehaald uit opslagplaatsen van de Verenigde Naties om hun eenheden aan het front te bevoorraden in afwachting van een tegenaanval van de verzetsbeweging van de Rode Khmer.

In de stad Kravanh laadden manschappen van regiment 94, onder de ogen van journalisten van het Britse persbureau Reuter, vrachtwagens vol met artillerie en mortierbommen om een verwachte aanval van de Rode Khmer in het nabijgelegen district Talo af te kunnen slaan. De wapens waren aan de VN overgedragen in het kader van de tweede fase van het vredesakkoord tussen de Cambodjaanse facties, waarin de ontwapening en demobilisatie van de rivaliserende milities op het programma stond. Dat proces is tot stilstand gekomen omdat de Rode Khmer weigert zich aan het akkoord te houden.

Op de duur vervanging strijdkrachten

Eerste lichting nieuwe agenten in El Salvador

SAN SALVADOR - President Alfredo Christiani heeft vrijdag de eerst groep leden van een nieuwe politiemacht beedigd. De vorming van de politiemacht was vastgelegd in het vredesakkoord dat begin vorig jaar tussen regering en het linkse verzet was gesloten.

De politiemacht moet geleidelijk aan de door het leger gecontroleerde veiligheidstroepen vervangen, die door mensenrechtenorganisaties ervan worden beschuldigd de mensenrechten op grove wijze te hebben geschonden.

Onder de eerste groep van 537 nieuwe politie-ambtenaren bevinden zich honderd leden van het voormalige linkse verzet - de guerrilleros van het Nationale bevrijdingsfront Faribundo Marti (FMNL) - en eenzelfde hoeveelheid ex-paramilitairen.

Beide groepen hebben lange tijd met elkaar gevochten in de twaalf jaar durende burgeroorlog, die aan schatting tachtigduizend mensen het leven heeft gekost. Van de eerste lichting politiemensen maken 35 vrouwen deel uit.

Vier MIDDENAMERIKAANSE landen, El Salvador, Guatemala, Honduras en Nicaragua, hebben met Colombia en Venezuela een principe-overeenkomst gesloten voor vrije onderlinge handel.

En nu ophouden met stenen gooien...

■ *MUQDISHO - Met handen en voeten legt een Amerikaanse soldaat aan Somalische jongens uit dat zij geen stenen meer mogen gooien naar passerende auto's. Dit blijkt een algemeen tijdverblijf te zijn geworden voor groot en klein in Somalia. De opvoedingsactie komt kort voordat het leger op grote schaal wordt ingezet voor een voedsel-uitdeling. Daarmee hoopt men een einde te kunnen maken aan het plunderen van voedsel en ook aan de hoge voedselprijzen. Deze zaken hangen nauw met elkaar samen.*

(AFP-satellietfoto)

Mogelijk gedeeltelijke opheffing embargo voor Bosnië

Clinton wil met Rusland naar alternatief vredesplan zoeken

WASHINGTON/NEW YORK - VS-president Bill Clinton heeft vrijdag verklaard dat de VS nog steeds terughoudend staan tegenover het vredesplan voor Bosnië van David Owen (EG) en Cyrus Vance (VN) en dat hij hoopt dat Rusland met hem wil samenwerken om een plan uit te werken dat meer aanvaardbaar is. Clinton bekijkt als een van de opties ook een gedeeltelijke opheffing van het wapenembargo voor Bosnië, dat via smokkel toch aan zijn wapens en munitie komt, zei een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken in Washington, die anoniem wilde blijven.

De Duitse bondskanselier, Helmut Kohl, riep vrijdagavond voor de tv opnieuw op tot opheffing van het embargo in plaats van het zenden van troepen, dat tot een "eeuwige oorlog" zou leiden. Clinton zei tevoren "ik juich de poging van Vance en Owen toe .... Maar de VS aarzelen op dit moment om een akkoord op te leggen aan partijen die het er niet mee eens zijn". Intussen verhardden de Bosnische Serviërs vrijdag bij de besprekingen van Vance en Owen met de drie conflictpartijen ter voorbereiding van een nieuwe onderhandelingsronde in New York hun houding ten aanzien van de omstreden kaart voor de verdeling van Bosnië in tien provincies.

KAART

"Zij hebben ernstige problemen met de kaart, die zij niet kenbaar hadden gemaakt voordat zij naar Geneve gingen. Zij willen meer gebied, vooral in het noorden van Bosnië bij Servië (dat samen met Montenegro klein-Joegoslavië vormt", zei een diplomaat na afloop van overleg tussen de leider van de Bosnische Serviërs, Radovan Karadzic, met Vance en Owen.

Intussen sprak VN-secretaris-generaal Boutros Boutros Ghali zich in een schriftelijk rapport aan de Veiligheidsraad (V-raad) uit voor het plan Owen-Vance als "rechtvaardige en aanvaardbare oplossing voor alle partijen". Het plan voorziet naast de kaart in een bestand en een grondwet. De grondwet voor de verdeling in sterk autonome provincies is goedgekeurd door alle drie partijen, Kroaten, Serviërs zowel als moslims. Het bestand is aanvaard door de Serviërs en Kroaten, maar niet door de moslims. De kaart, die alleen is aanvaard door de Kroaten, geeft drie provincies aan de moslims, drie aan de Serviërs en twee aan de Kroaten en bepaalt verder dat een provincie een gemengde regering moet krijgen en er een nieuwe, nog niet bepaalde status voor de hoofdstad Sarajevo moet komen.

Voor een gedeeltelijke opheffing van het embargo, die Clinton bestudeert is een resolutie van de Veiligheidsraad (V-raad) nodig, aldus de functionaris in Washington. Hij heeft daarover in de afgelopen tijd veelvuldig contact gehad met bondgenoten, zoals vooral Groot-Brittannië en Frankrijk, maar is er niet in geslaagd hen over te halen.

De functionaris sprak zelfs van "concurrentie" tussen de verschillende leveranciers om wapens bij de moslims in Bosnië te krijgen. Hij weigerde te zeggen langs welke wegen dit gebeurt en zei alleen dat "je kunt zeggen dat alle mogelijke routes worden gebruikt".

De functionarissen verwierp de argumenten van mensen, zowel binnen de regering Clinton als in het buitenland, dat opheffing van het embargo ten gunste van de Bosnische moslims olie op het vuur zou gooien. De Serviërs kunnen namelijk putten uit de arsenalen van het Joegoslavische leger en embargo's hebben smokkel nooit kunnen verhinderen. "Het is geen tijd meer voor puriteinsheid. Opheffen van het embargo zou alleen maar betekenen dat de Bosnische moslims "sneller en gemakkelijker" aan militair materieel kunnen komen, terwijl zo'n stap het Westen tevens mogelijk maakt in het hart van Europa beter greep te krijgen op een verspreiding van wapens, die het anders toch niet kan tegenhouden.

SARAJEVO

Radio Sarajevo vertelde de al bijna een jaar ingesloten driehonderdduizend inwoners van de stad vrijdag somber te zijn over de kans dat het komende overleg van de conflictpartijen in Bosnië bij de VN in New York een oplossing voor vrede brengt. "Tot dusverre zijn de onderhandelingen vruchteloos gebleken en na vijf maanden praten sterft de Bosnische bevolking nog steeds door granaten, honger en vrieskou." Donderdag waren in de stad opnieuw negen doden en 34 gewonden gevallen onder een regen van zeker tweeduizend granaten, meldden de VN. De hulpvoorziening aan de rond een miljoen behoeftige mensen in Sarajevo en noord-Bosnië worden steeds meer gehinderd door de voortdurende gevechten van de strijdende partijen die zich vrijdag concentreerden op het bestoken van elkaars aanvoerlijnen. Sinds de VN aan het begin van de week wegens de gevechten een hoofdaanvoerroute voor hulp vanaf de Kroatische kust via Mostar naar het binnenland "tijdelijk" sloot, gebruiken zij een moeilijke omweg via nauwelijks begaanbaar gebergte om richting Sarajevo en noord-Bosnië te komen. "Op het ogenblik pogen rond zeventig vrachtwagens met 650 ton hulpgoederen een weg te vinden over besneeuwde bergpassen en nauwelijks begaanbare paden", zei een woordvoerder. Donderdag hadden negen konvooien met ruim duizend ton voedsel vanuit de Kroatische basis Metkovic hun bestemmingen in Bosnië bereikt en brachten daarmee de grootste hoeveelheid voedsel in de afgelopen vijftien dagen.

Ondanks de talloze internationale protesten zetten de Bosnische Serviërs hun "etnische zuiveringen" in het oosten van Bosnië-Hercegovina onverminderd voort.

ÑAPA

■ *Weekend Bijlage Amigoe* ■

IN DE weekendbijlage Ñapa van de Amigoe van vandaag:

* EEN KARDINAAL in vakantiestemming interviewen bleek een unieke ervaring, zowel voor de geïnterviewde als voor degene die de vragen stelde. Elisabeth Hollander had een openhartig gesprek met kardinaal Simonis, de veelbesproken Nederlandse kerkvorst die op uitnodiging van het Bisdom Willemstad een paar dagen onze eilanden bezocht pag. 1

* EEN STUKJE tropisch Aruba in Den Haag, dat vindt Annelien van Hemert van het Arubahuis. Ze had in Den Haag een vraaggesprek met stafmedewerker Jimmy Oduber die zich speciaal bezig houdt met de Arubaanse gemeenschap in Nederland. pag. 3

* DE VOORBEREIDINGEN voor Carib Art zijn in volle gang. De jury is na vier maanden wikken en wegen gekomen tot de keuze van vijf kunstenaars die Curaçao zullen vertegenwoordigen op deze belangrijke expositie die in augustus wordt gehouden. Een reportage van Nel Casimiri op pag. 4

* BANKEN zullen zich in de toekomst in toenemende mate moeten gaan bezig houden met 'electronische dienstverlening'. Barend Houtsmuller en Jan de Wit beschrijven in een artikel op pag. 7 de rol van telematica in dit verband.

* OVER HET nieuwe vrouwencondoom en het ingeburgerde 'herenrubbertje' gaat het openingsartikel van de Jongerenpagina die wordt verzorgd door Joel Labadie.

Verder in Ñapa deze week de rubrieken Buitenland, Boeken, Kerk en Wereld, Filatelie, 'Liever heimwee dan Holland' en de wekelijkse Kruiswoordpuzzel.

Abonnees van de Amigoe ontvangen deze tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Ñapa samen één gulden.

Joke Waller van VROM-milieudelegatie:

'Hergebruik en recycling van groot belang in Curaçaose importeconomie'

WILLEMSTAD — "De ontwikkeling van een milieubeleid heeft tijd nodig", zegt Joke Waller van het Nederlandse ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM). Zij verbleef de afgelopen twee weken op Curaçao om samen met vier Nederlandse VROM-collega's het Antilliaanse milieubeleid te ondersteunen.

Er werd overleg gepleegd met de eilandgebieden, het bedrijfsleven en de niet-gouvernementele organisaties (ngo's). Resultaat van de besprekingen: 78 aanbevelingen voor een Strategisch en Integraal Milieubeleidsplan (SIM) voor de Nederlandse Antillen.

Dat de ontwikkeling van milieubeleid tijd nodig heeft, is helaas maar al te waar. Het concept hinderverordening dat voor Curaçao al sinds 1983 gebruiksklaar ligt, heeft de buitenkant van de la nog niet gezien. Maar misschien komt daar nu verandering in, want aanbeveling 31 luidt: 'Op alle eilanden zal de hinderverordening worden herzien en toegepast'. Een aanbeveling, waaraan Curaçao dus direct gevolg zou kunnen geven met een kant en klaar concept.

Volgens Joke Waller zijn er meer zaken die al op korte termijn kunnen worden gerealiseerd. "Het is niet altijd nodig om nieuwe wetten te creëeren. De milieuwetgeving op de Antillen is gebrekkig, maar wat je hebt, kun je strikter gaan handhaven. Door gebruik te maken van bestaande mogelijkheden, zet je al een eerste stap. Binnen het bestaande politie-apparaat kun je bij voorbeeld milieupolitie gaan opleiden".

"Vergeleken met Nederland", zo vervolgt zij, "beginnen de Antillen in een vroeger stadium met een integrale aanpak. In Nederland werden eerst maatregelen per sector (water, bodem, lucht en geluid) getroffen, daarna werden deze sectoren geïntegreerd. Ook de integratie economische ontwikkeling en milieu heeft pas in een latere fase zijn beslag gevonden".

GESTRUCTUREERD

De Nederlands-Antilliaanse samenwerking vloeit voort uit de samenwerkingsovereenkomst die de milieuministers van beide landen in Rio de Janeiro (juli 1992) met elkaar sloten. De Antillen gingen aan de slag en merkten de behoefte aan een meer gestructureerde aanpak. Om die reden vroegen zij hulp van VROM. De delegatieleden (Jan Groot, Albert van der Meer, Adriaan Oudeman, Herman Sips en Joke Waller) bieden voornamelijk ondersteuning. "Tijdens de consultaties met de verschillende sectoren waren wij vooral aanwezig om onze ervaringen in te brengen".

Van de eilandsbestuurders ontbrak een officiële vertegenwoordiger van Curaçao. Alleen V. Job, PNP-statenlid, was aanwezig. Bonaire en St. Maarten hadden wel vertegenwoordigers gestuurd om over het milieubeleid van gedachten te wisselen. De raffinaderij, Curoil, Selikor en de verpakkingsindustrie waren vertegenwoordigd bij de consultaties met het bedrijfsleven. Daarnaast kwamen de *consultancy*-bureau's als vliegen op de milieustroop af.

Ook de ngo's waren ruim vertegenwoordigd: Reef Care, Amigu di Tera van Curaçao en Bonaire, Defensa Ambiental, Uniek Curaçao, Stinapa, de milieuraad en Fape gaven acte de présence. "Er is toen zelfs besloten tot periodiek overleg tussen de ngo's en de overheid", vertelt Joke Waller.

MILIEUBEWUSTZIJN

Volgens haar en de overige leden van de VROM-delegatie zal milieubewustzijn van cruciaal belang zijn bij de doorvoering van milieumaatregelen. "Het starten van een voorlichtingsprogramma heeft volgens alle Antilliaanse overlegpartners dan ook topprioriteit. Maar daarnaast hebben de maatregelen die de overheid neemt ook invloed op het milieubesef. Maatregelen die in eerste instantie gericht zijn op het verkrijgen van een betere milieusituatie, zoals het verminderen van de import van milieubelastende produkten. Een neveneffect daarvan is dat de bevolking zich bewuster wordt van de noodzaak van die maatregel".

De hoofddoelstelling van het SIM is duurzame ontwikkeling. Deze ontwikkeling voorziet in de behoeften van de huidige generaties zonder daarmee voor de toekomstige generaties de mogelijkheid in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien. De wijze van omgang met grondstoffen en afval is dus van wezenlijk belang voor een duurzame ontwikkeling.

"Curaçao is een importeconomie", zegt Joke Waller. "Dat betekent dat grondstoffen worden geïmporteerd en vervolgens afgedankt. Dus moet er gekeken worden wat er hergebruikt kan worden en hoe het in de kringloop kan worden teruggebracht. Maar voorop moet natuurlijk staan dat er minder produkten met potentieel afval worden geïmporteerd".

STATIEGELD

Tijdens de *workshop* van afgelopen woensdag, waarin door bestuurders, bedrijfsleven en ngo's over de aanbevelingspunten werd gediscussieerd, is gepleit voor recycling en hergebruik. Het punt van statiegeld kwam aan de orde en de milieubeweging maakte zich sterk voor het gebruik van duurzame en energiezuinige consumptiegoederen. De grondstoffen voor energie zijn immers eindig en dienen voor de toekomstige generaties behouden te blijven.

Behoud wordt vaak genoemd in het voorlopige SIM, dat woensdag ter discussie stond. Eerste doelstelling is vaak het *stand-still* principe. Dus behoud van natuur, kwaliteit van het oppervlaktewater en luchtkwaliteit. Bij de afvalproblematiek is reductie van de hoeveelheid afval de eerste doelstelling, terwijl bij geluid gestreefd zal worden naar het terugbrengen van het geluidsniveau tot het niveau waarbij de volksgezondheid niet wordt geschaad. Een van de aanbevelingen is bij voorbeeld dat de autokeuring verbeterd dient te worden.

Volgens het SIM moeten economisch beleid en milieubeleid altijd in samenhang worden bekeken. De milieubeweging hamerde erop dat eerst de sociaal-economische ontwikkeling bestudeerd dient te worden, omdat anders het plan in de lucht hangt. "Om maar een voorbeeld te noemen", zegt Lloyd Narain (Defensa Ambiental), "het heeft geen zin om rekening te houden met de industriële ontwikkeling als een eiland zich uitsluitend op het toerisme gaat richten. Heb je eerst bepaald dat toeristische ontwikkeling prioriteit krijgt, dan kun je een veel gerichter milieubeleid opstellen".

GROENE PRODUKTEN

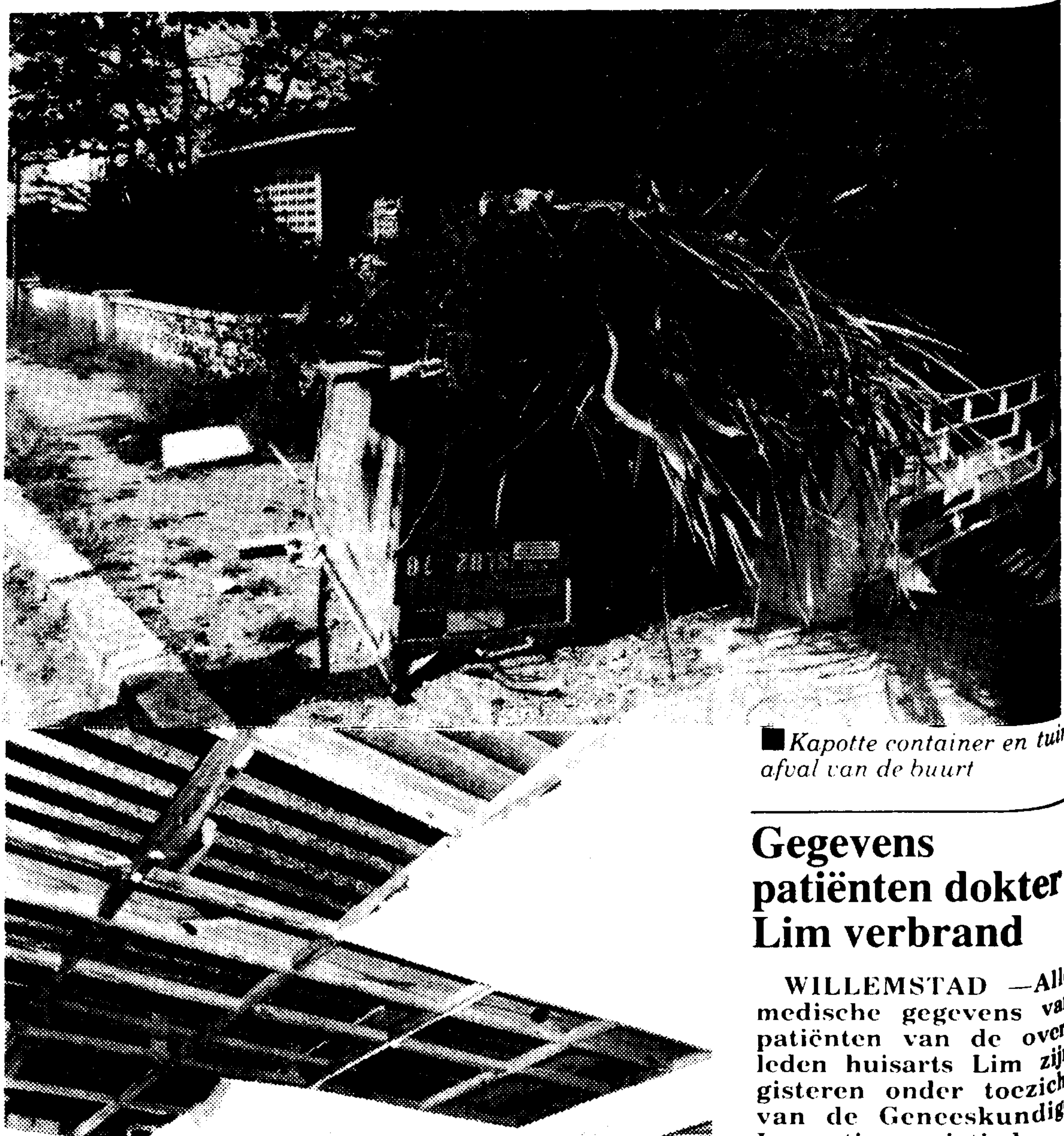
Uiteraard gaat uitvoering van alle aanbevelingen geld kosten. Milieuminister C. Statia meent dat Nederland bereid zal zijn in de kosten bij te dragen. Joke Waller wijst erop dat milieubeleid ook kostenbesparend kan werken. "Door de besparing van grondstoffen en energie bij voorbeeld. Verder blijken onder meer in Nederland en de Verenigde Staten de zogenaamde groene produkten een stimulans voor de verkoop".

Titus Vissers van het ministerie van Volksgezondheid en Milieu (Vomil) noemt in dit verband ook de heffing op het duiktoerisme op Bonaire. Met die heffing wordt de bescherming van het koraalrif bekostigd. "En zo zijn er meer mogelijkheden te bedenken, waarbij de overheid niet de beurs hoeft te trekken".

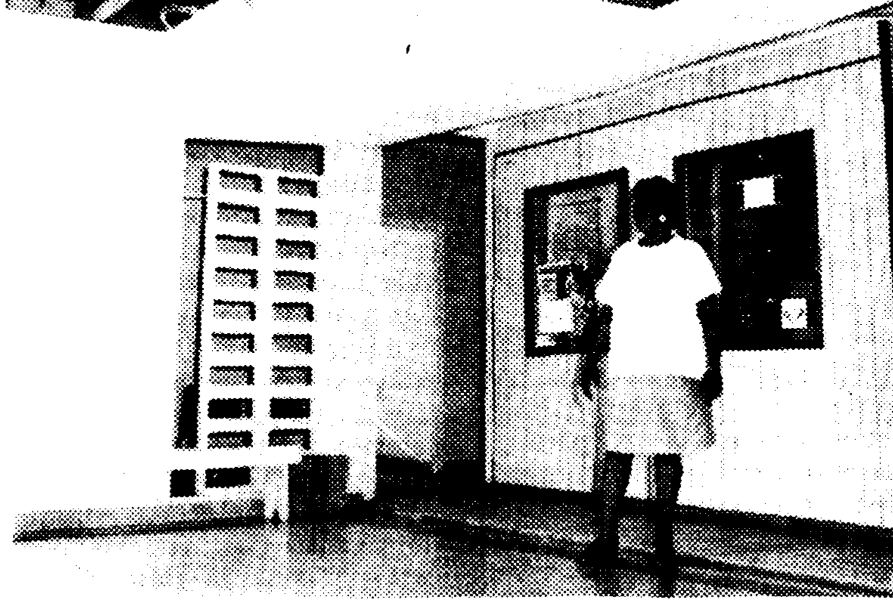
Ook bij hem staat de lange termijnwinst op de voorgrond. "Niet nu veel toeristen lokken met als gevolg een vernietiging van het koraal op de lange duur, maar je richten op de lange termijn, zodat zowel de toeristen nu als die van de toekomst van het rif kunnen genieten".

Aanbevelingen van SIM:

- Ratificatie en uitvoering van het biodiversiteitsverdrag
- Op alle eilanden zal een heffing voor duikers worden geïntroduceerd. De opbrengst is bestemd voor de instandhouding dan wel oprichting van mariene parken
- Door middel van voorlichting zal de aanschaf van waterbesparende apparatuur worden gestimuleerd
- De Nederlandse Antillen geven uitvoering aan het Marpol-verdrag
- Voor alle eilanden wordt een afvalstoffenplan opgesteld
- Gebruik van milieuvriendelijke produkten zal worden bevorderd door voorlichting en educatie
- Op landsniveau wordt normstelling voor raffinaderijen ontwikkeld
- Bij de periodieke autokeuring zal verplicht een milieukeuring plaatsvinden
- Gebruik van alternatieven voor CFK's en een beperking van CFK's zal worden gestimuleerd door importrestricties voor CFK-houdende produkten
- Bevorderen van gebruik van ongelode benzine. Deze zal door accijnsdifferentiatie goedkoper worden gemaakt dan de standaard-benzine
- Gebruik van openbaar vervoer zal worden gestimuleerd
- In overleg met de energiesector zal een integraal energieplan worden opgesteld. Hierin wordt aandacht besteed aan besparingsmogelijkheden en mogelijkheden voor duurzame opwekking van benodigde energie (zon, wind en diepwaterkoeling)
- Voor nieuwe economische en industriële activiteiten zal een milieueffectrapportage verplicht worden gesteld

Kapotte container en tuinafval van de buurt

Het vernielde plafond van de huisartsenpraktijk

Artsen hebben genoeg van 'chollerterreur'

WILLEMSTAD — De huisartsenpraktijk van de artsen Goilo en Swart wordt 'geterroriseerd door chollers'. Hoewel er vrijwel niets te halen valt, wordt er regelmatig ingebroken. Het afgelopen weekend vond de eerste inbraak van 1993 plaats.

In 1992 troffen de artsen, die in overheidsdienst werken, zestien keer een vernielde praktijkruimte aan. Shutters kapot, gat in het dak en andere ongemakken. "Het enige dat ze kunnen meenemen is wat Dettol of een paar vitamine-tabletjes. Geld ligt hier niet", aldus M. Swart.

Na zo'n inbraak is er van alles kapot. Zo functioneert door de vernielzuchtige inbrekers momenteel het telefoonsysteem niet optimaal, waardoor het moeilijk is om de praktijk telefonisch te bereiken.

"Daar komt nog bij", zegt Swart, "dat voortvarendheid bij de overheid ver te zoeken was. Maanden geleden zijn de shutters vernield en de gordijnen meegenomen. Die zijn nu nog niet vervangen".

Voor de praktijk staat een al maanden defecte vuilcontainer. Selikor komt hem niet ophalen en de buurtbewoners dumpen er vervolgens hun tuinafval. "Asjes heeft nu weer eens verzocht om dat ding weg te halen. Selikor is wel geweest, maar heeft alleen de rotzooi weggehaald. De container staat er nog en dus zal er binnenkort ook wel weer rotzooi naast liggen", aldus Swart.

Hij erkent echter dat er tekenen van verbetering zijn waar te nemen. "Vandaag (vrijdag) zijn ze bezig de shutters te repareren, de maat op te nemen voor andere reparaties en we ontvingen een kopie van een verzoek tot bewaking". De ontwikkelingen van deze week stemmen hem hoopvol over een nieuwe overheidswind.

Gegevens patiënten dokter Lim verbrand

WILLEMSTAD — Alle medische gegevens van patiënten van de overleden huisarts Lim zijn gisteren onder toezicht van de Geneeskundige Inspectie vernietigd.

De gegevens slingerden begin deze week over straat, nadat chollers hadden ingebroken in de nog niet opgeruimde praktijkruimte van de zo'n drie maanden geleden overleden huisarts. De patiëntenstatussen lagen daarmee vrijelijk voor iedere voorbijganger in de Penstraat ter inzage.

De gealarmeerde inspectie kreeg aanvankelijk niet veel medewerking bij de bewaking en vervolgens opruiming van de gegevens. Gisteren werd het materiaal echter door Selikor verzameld en onder toezicht van de inspectie verbrand. Geen van de oudpatiënten van de arts had zijn gegevens opgeëist.

We Fo' We benadert Smits:

'Werkwijze Inspecteur der Belastingen dubieus'

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — De Stichting We Fo' We wil dat minister Chucho Smits een onderzoek instelt naar het functioneren van de Inspecteur der Belastingen van het eilandgebied Sint Maarten. In een brief aan de minister drong de Sint Maartense pressiegroep dan ook met een onderzoek op zeer korte termijn te komen, gezien de beschuldigingen tegen de Inspecteur cq eilandsontvanger.

De laatste maanden zijn veel beschuldigingen gedaan over eventuele misbruik van de bevoegdheden van de Inspectie der Belastingen/eilandsontvanger.

De brief van We Fo' We, getekend door de voorzitter John Krolie, is vrijdag de deur uitgegaan. Volgens de stichting bestaat "het vermoeden dat de inspecteur onder andere zijn positie misbruikt om willekeurig aanslagen op te leggen, goederen dan ook in beslag te nemen".

Voorts meldt We Fo' We wordt de inspecteur vermoedt "goederen ver beneden de waarde op openbare veilingen vervreemdt of laat vervreemden en deze goederen onmiddellijk doet opkopen. Formulieren en andere stukken of documenten worden opgeborgen, misplaatst of vernietigd."

De pressiegroep uit Sint Maarten deelde de minister ook mee dat de stichting geen bewijzen heeft voor de vermoedens en schrijft dan ook: "Immers is niet gebleken dat de Inspecteur a-select optreedt" en in dezelfde zinsnede meldt de groep dat "er ook niet is gebleken dat de Inspecteur de wet probeert na te leven en uit te voeren alsmede aanslagen conform onder andere de buitenlandse belastingplichtigheid oplegt".

We Fo' We wil dat minister Smits zo snel mogelijk met een onderzoek komt, zodat de praktijken of vermoedens van minder frisse handelen van de Inspecteur in de toekomst worden tegengegaan of tenminste beperkt.

Jaycees-avond

WILLEMSTAD — De service-club Jaycees Korsow houdt een informatieavond maandag tussen 19.30 en 21.30 uur in Avila Beach Hotel. De club richt zich op het maken van leiders ten behoeve van de samenleving en focust zich op de leeftijdsgroep tussen achttien en veertig jaar.

Don Martina: 'Hotel geen 50 miljoen waard'

Statenlid eist achtergehouden informatie op over The Point

WILLEMSTAD/KRALENDIJK — Het zou kunnen zijn dat ex-minister De Paula informatie heeft willen achterhouden over de onvoldoende gecontroleerde bouw van The Point ofte wel het Parker-project op Bonaire. Dat sterke vermoeden heeft parlementariër ir Don Martina. Hij baseert zich op de moeite die De Paula schijnt te hebben gehad met het ter inzage geven van een verslag van de Interne Deskundige: dat is de afdeling van het departement van Financiën dat toezicht moest houden op de bouw.

Martina zegt het nog één keer: "Het is een feit dat het Parker-project een groot financieel schandaal is! Ik heb met terzake deskundigen gesproken. Die zeggen dat het bouwwerk The Point zoals het er nu staat bij lange na geen vijftig gulden aan bouwkosten waard is."

De MAN-politicus noemt zijn deskundigen niet met name. Martina is alles behalve tevreden over de openbaarheid die bestuurders, in casu De Paula, hebben gegeven in de affaire The Point. Hij zal een derde verzoekbrief sturen naar de minister-president om documenten te verkrijgen van de verantwoordelijke minister. Dat is nu Cornelis Smits die in november De Paula opvolgde. Martina: "Ik heb het hele jaar De Paula achterna gezeten. Wij hebben het zogenoemde Grabowsky-rapport ter inzage gekregen. Maar voor het overige hebben de Staten niets ontvangen."

Martina geeft aan dat zijn rappel-brief aansluit op de nieuwe berichten over de financiële verplichting die de overheid heeft na te komen jegens Zwitserse voorfinanciers. De Amerikaanse projectontwikkelaar Parker kon de terugbetaling van de bouwkosten voor het hotel niet financieren. De Antillen kregen na een juridisch steekspel met de verbeurdverklaring van de hotel-aandelen niet alleen The Point in bezit maar ook de 50 miljoen gulden schuld als een last op de schouders. De Paula had indertijd een afspraak met de Zwitserse financierder Ultra Fin getekend, dat als Parker niet zou kunnen terugbetalen, de Antilliaanse overheid wel garant zou staan voor de schuld.

Plus boete van NAf 100.000,-

Vijf jaar cel geëist tegen drughandelaar

WILLEMSTAD — Vijf jaar en een boete van honderdduizend gulden eiste Officier van Justitie mr. Donker gisteren tegen verdachte A.P. Deze zou zich gedurende enkele jaren schuldig hebben gemaakt aan de handel in verdovende middelen.

Donker kwam tot deze forse eis omdat hij A.P. als *big fish* verantwoordelijk houdt voor aanhoudende overlast van chollers en dealers in de wijk Montaña Rei. P. zou, als tussenhandelaar, de drugs verkopen aan kleinere dealers. Een behoorlijk aantal getuigenverklaringen ondersteunde zijn betoog.

Verdachte zelf ontkende schuldig te zijn aan het hem ten laste gelegde. Wel gaf hij toe in het verleden wel eens drugs verkocht te hebben. De door de politie bij hem thuis aangetroffen middelen waren volgens hem voor eigen gebruik.

Advocaat mr. Martina twijfelde aan de juistheid van de veronderstelling van de officier, dat verdachte veel geld verdiend zou kunnen hebben met zijn handel in hasj, marihuana, coacaïne en een grondstof voor base. De hoge geldboete baseerde mr. Donker namelijk op een geschat jaarinkomen van twee ton "bij een werkweek van vijf dagen gedurende veertig weken. Laat verdachte zich twee jaar beziggehouden hebben met de drughandel en laat ik driekwart overdrijven, dan is de geëiste boete op zijn plaats".

Daarnaast vond mr. Martina dat de getuigenverklaringen niet al te veel waarde gehecht mag worden. De Hoge Raad, zo stelde hij, heeft er verschillende keren op gewezen dat de uitspraken van chollers niet van veel betekenis zijn.

Mr. Donker antwoordde dat juist in de drughandel de chollers degenen zijn, van wie de verklaringen moeten komen. Hij achtte het van groot belang dat iemand die zo'n belangrijke rol in de verspreiding van drugs speelt, zijn straf niet ontloopt.

Uitspraak 19 februari.

Cadmu overlegt intern over c.a.o.-compromis

WILLEMSTAD — De Dokmaatschappij en de vakbond Cadmu zijn het nog niet eens over de c.a.o.. Maar dat kan wel gebeuren als blijkt dat leden van de CADMU zaterdag in het intern overleg besluiten het jongste voorstel aan te nemen. Wat er gebeurt als het laatste concept weer afgewezen wordt is niet bekend, hoewel de directeur van het dok hard erover nadenkt dan maar een tijdje met vakantie te gaan.

Hacor verkoopt aandelen DSM

De op Curacao gevestigde beleggingsinstelling HACOR heeft haar belang van 5,7 procent in DSM overgedragen aan Maasstroom. Hacor bezit nu geen aandelen DSM meer. Maasstroom, die in Gorinchem zetelt, kan op het kapitaalbelang in DSM het volledige stemrecht uitoefenen.

Geen zicht op nieuw filmnet vóór april

TDS onderzoekt drie alternatieven voor weggevallen HBO-filmkanaal

WILLEMSTAD —TDS-directeur Roderich Pietersz hoopt nog voor eind juni -en misschien zelfs nog voor eind april- een alternatief te hebben voor het weggevallen HBO-filmnet. Hij acht het uitgesloten dat HBO alsnog een rekening zal indienen bij TDS voor het decoderen en uitzenden van gescrambelde HBO-films zonder dat daar rechten voor betaald zijn. Dat onderwerp is namelijk niet ter sprake gekomen in de onderhandelingen met HBO afgelopen week in de Verenigde Staten.

Pas in april zal duidelijk worden of het nog niet operationele Cinecanal (VS/Mexico) het HBO-filmaanbod kan vervangen. Tweede alternatief is HBO Olé. Als derde mogelijkheid om TDS-abonnees toch de films te geven die zij verwachten, bestaat het idee een eigen Curaçaos filmkanaal op te zetten, "met de nodige hoofdbrekens," voegt Pietersz toe aan de derde optie.

M.P.E.A.A. (Motion Picture Export Assocation of America) draaide TDS de duimschroeven aan door te stellen, dat de onrechtmatige uitzending van HBO-signalen en signalen van eventuele andere *premium*-kanalen gestaakt moest worden per 20 januari, omdat anders het hele samenwerkingscontract met TDS zou komen te vervallen. De M.P.E.A.A. is een organisatie die volgens Pietersz in staat is "om de Amerikaanse overheid voor haar karretje te spannen". Het gevaar bestaat dan, dat meer televisiestations zoals NBC, ABC en CBS, zich tegen een buitenlandse kabelmaatschappij als TDS keren. Ook kan de Amerikaanse overheid eisen dat het *copywright* van een Amerikaans produkt gerespecteerd wordt. Pietersz: "Wie daar niet gehoor aan geeft, loopt het gevaar dat de V.S. zeggen 'wel, dan doen wij geen zaken meer met jullie'. En zo'n strijd heeft geen zin, die verlies je toch als Antillen."

PAAL EN PERK

Al drie jaar geleden werd duidelijk dat de Verenigde Staten paal en perk wilden stellen aan het rechteloos decoderen en uitzenden van Amerikaanse satelietsignalen. M.P.E.A.A. heeft lange tijd een gedoogbeleid gevoerd, maar maakte duidelijk daar verandering in te zullen aanbrengen. Het Caribisch gebied werd lange tijd met rust gelaten; eerst werden Latijns-Amerikaanse landen aangepakt. TDS heeft lange tijd kunnen profiteren van de tolerantie waar nu een einde aan gekomen is. Pietersz geeft aan, dat de gecodeerde satelietsignalen van *premium-channels* eigenlijk niet uitgezonden mogen worden. Hij zegt: "De M.P.E.A.A. wist dat vanzelfsprekend. Alleen niet op papier, natuurlijk." Vanwege die tolerante houding uit het verleden, is het volgens Pietersz niet te verwachten dat HBO alsnog een rekening voor niet betaalde rechten zal indienen.

De kentering in de houding van M.P.E.A.A. kwam met de komst HBO Olé in het najaar van 1992: het Spaanstalige alternatief voor het reguliere HBO-filmkanaal. Toen werd duidelijk gemaakt dat aan het gebruik van HBO-signalen bepaalde voorwaarden zouden worden gesteld. HBO Olé heeft volgens Pietersz als groot nadeel dat 70 procent van de Amerikaanse speelfilms in het Spaans nagesynchroniseerd worden. Daar houdt men niet van op de Antillen, of men verstaat de taal niet, zegt hij. HBO Olé heeft aangege ven in de tweede helft

van 1993 over te willen gaan op uitzenden in de originele Engelstalige versie, maar dat is volgens Pietersz nog niet zeker. Het kanaal is daarom tweede optie.

RANDVOORWAARDEN

De eerste voorkeur, Cinecanal, wordt pas in april operationeel. Het filmkanaal wil vanuit Mexico in het Engels uitzenden met Spaanse ondertiteling. Maar het is nog niet duidelijk of het satelietsignaal op de Antillen goed te ontvangen zal zijn. Een tweede randvoorwaarde voor TDS is, dat op Cinecanal filmmaatschappijen moeten zitten die rechten kunnen geven voor vertoning in het buitenland.

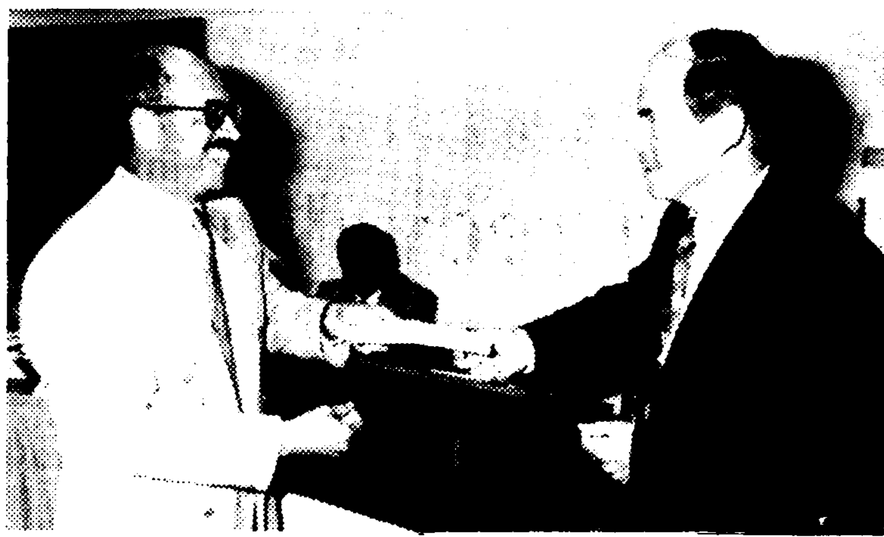
Het opzetten van een eigen Curaçaos filmkanaal kan ook de leemte opvullen die HBO achterliet, maar dat betekent dat TDS zelf filmrechten moet kopen en contracten moet afsluiten met toeleverende maatschappijen. TDS kan zo duurder uitkomen. Het zal dan een uitdaging zijn om TDS niet duurder te maken, aldus Pietersz die mikt op een groei van het abonnee-bestand en het drukken van de *overhead*-kosten. "Want het mag geen miljoenen kosten."

Het idee om het op te richten eigen filmkanaal te gebruiken voor betaling per film om de kosten te drukken, noemt Pietersz niet als optie, hoewel die mogelijkheid in principe wel geschapen kan worden. Hij zegt: "Het *pay per view*-principe leent zich eigenlijk alleen voor in Amerika pas op de markt gebrachte films en voor bijzondere uitzendingen."

TDS-abonnees hebben zich -onder meer via ingezonden stukken in de krant- ontstemd uitgelaten over het verdwijnen van HBO en tegen het frequent aanbieden van goede films waar extra voor betaald moet worden.

Vergadering centrale commissie

WILLEMSTAD — Maandag komt de centrale commissie in de Staten bijeen om te praten over de sluiting van het Amerikaanse consulaat op Curaçao. De week erop gaat een Statendelegatie naar Washington om te pleiten voor openhouden van het consulaat.

■ *WILLEMSTAD — Direkteur van Interamo, H.J. Dieperink (rechts) overhandigt een cheque van twintigduizend gulden aan AMPK-penningmeester R. Leonora. Het geld wordt gebruikt voor een opleiding in personeelsbeleid voor vakbondskader.*

Wantrouwen tussen werkgever en werknemer groot

Arbeidsverhoudingen op Curaçao blijven hangen in conflictmodel

WILLEMSTAD —De arbeidsverhoudingen op Curaçao zijn blijven hangen in het conflictmodel. Dat is te wijten aan zowel gebrek aan kwaliteit bij bedrijfsleven als vakbeweging. Dat concludeerde gouverneur mr. Jaime Saleh gisteren in zijn afsluitingstoespraak op het symposium 'Kwaliteit in personeelsbeleid, een samenspel tussen onderneming en vakbeweging'.

Het symposium was georganiseerd door het personeelsadviesbureau Interamo. Doel van het symposium was een aanzet te geven tot een betere verhouding tussen werkgevers en werknemers. De klachten over en weer zijn legio, zodat het niet verbazingwekkend is dat Curaçao regelmatig wordt opgeschrikt door arbeidsconflicten. Diverse vakbondsvertegenwoordigers en werknemers, de laatsten op persoonlijke titel, woonden het symposium in het Avila Beach Hotel bij. Het was sinds lange tijd dat vakbeweging en werkgevers weer eens bijeen zaten zonder een conflict als aanleiding. Alleen de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC) schitterde door afwezigheid, ondanks het feit dat de organisatoren van alles hadden geprobeerd om een van de belangrijkste gesprekspartners hierbij aanwezig te laten zijn. "Maar men bleek niet bereid," aldus organisator H. Dieperink. "Ik heb daar geen woorden voor".

Het symposium werd ingeleid door rechter mr. Bob Wit en schrijver/jurist en oud-eilandssecretaris Boeli van Leeuwen. Zij plaatsten de scheve arbeidsverhoudingen op Curaçao in hun culturele context. Wit: "De Curaçaoënaar vindt het blijkbaar moeilijk zich aan gezag te onderwerpen. Het woord *respèt* wordt gebruikt om te zeggen: laat me in mijn waarde, maar men bedoelt vaak: laat me met rust. *Machismo* leidt ertoe dat zakelijke conflicten uitmonden in een persoonlijke strijd". Daardoor is het volgens Wit vaak moeilijk om die conflicten te kanaliseren of op te lossen. "Het draait dan om Cova versus Wilsoe, of Sluis versus Everts."

In een al even scherpe bijdrage van Van Leeuwen werd Curaçao geschetst "als een schip waarop het altijd feest is, alleen is niemand aan boord zich bewust van de ijsberg die men nadert. Bovendien heeft de loodsboot geen olie in de motor en is de kapitein de koers kwijt". De laatste tijd wordt veel geroepen om herstel van normen en waarden in de gemeenschap. "Maar daar wordt vooral om gevraagd door hen die zelf geen normen en waarden hanteren", aldus Van Leeuwen, daarmee een veeg uit de pan uitdelend aan vooral politici en bepaalde werkgevers. Hij haalde de waarschuwende rede van Mgr. Ellis van begin januari aan. "Nota bene Mgr. Ellis, die bekend staat als een timide mens, waarschuwde dat onze gemeenschap corrupt is in al haar geledingen". En dat kan niet alleen anderen worden verweten, "want er moeten kopers zijn, die de koop mogelijk maken. Het kenmerk van de ware corruptie ligt in het cynisme waarmee iedereen het bedrijft".

PERSONEELSBELEID

Werkgevers, werknemers en vakbonden hebben belang bij een goed personeelsbeleid. De output van een organisatie wordt immers voor het grootste deel bepaald door de kwaliteit van het aanwezige personeel. Maar in het algemeen blijken slechts weinig bedrijven aandacht te besteden aan gedegen personeelsbeleid. Voor zover er een personeelsman of -vrouw aanwezig is, heeft deze zelden een volwaardige positie binnen het bedrijf. Ook is een uitgewerkt personeelsbeleid niet onderdeel van een algemeen personeelsbeleid.

Verschillende inleiders op het symposium vertelden over de ontwikkelingen in Nederland, dat een veel langere historie van personeelsbeleid en vakbondswezen kent. Ideologie speelt op Curaçao nog een belangrijke rol in het vakbondswezen", merkte Johan Stekelenburg op, voorzitter van de Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV). In Nederland blijken de bonden in de FNV zich juist weer terug te trekken op hun kerntaken van arbeid en inkomen. "De betrokkenheid bij politiek en politieke partijen hebben we laten varen en we zijn weer terug bij pure belangenbehartiging".

Het is van belang dat er een vorm van centraal overleg komt, waar werkgevers en werknemers niet uitsluitend tijdens conflicten met elkaar aan tafel zitten. Stekelenburg ondersteunde dan ook het onlangs door Lio C[illegible]riles gedane voorstel een Stichting van de Arbeid op te richten, maar waarschuwde dat men wel de tijd moet nemen om dat op te zetten. "Het is een stap in de goede richting, maar men moet goed nadenken hoe men zo'n stichting wil vormgeven en hoe men de benodigde deskundigheid wil ontwikkelen of desnoods kopen", aldus Stekelenburg. Hij zei dat de FNV bereid is de lokale counterparts zoveel mogelijk bij te staan met adviezen en begeleiding als daarom gevraagd wordt.

Gouverneur Saleh rondde het symposium af. Volgens Saleh is de kern van arbeidsconflicten het gebrek aan kwaliteit bij bedrijfsleiding en vakbeweging. "Bij gebrek aan inzicht in de materie verstaat men elkaars taal niet. Er wordt getracht de conflicten met verbaal geweld via de media op te lossen". Een moderne onderneming is meer dan een financieel-economische eenheid. "Werkgever en werknemer zijn beide onontbeerlijk. Zij zijn tot elkaar, en dus tot samenspel, geroepen."

Personeelsbeleid is nu nog een ondergeschoven kind in de organisatie, maar zou de kwaliteit van een onderneming kunnen verbeteren en daarmee uiteindelijk de gehele gemeenschap ten goede komen. Vrijgestelde vakbondsbestuurders en veelbelovend vakbondskader zouden een opleiding in personeelsbeleid kunnen gaan volgen.

Samenwerkingscommissie goedgekeurd

Bovenwinden eensgezind naar het Topoverleg

WILLEMSTAD/ORANJESTAD (Sint Eustatius) —De eilandsraden van Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius kwamen gisteren op Sint Eustatius bijeen om de commissie goed te keuren die zich gaat bezighouden met het smeden van nauwere banden tussen de drie eilanden op een aantal terreinen. Tijdens die ontmoeting hebben de eilandsraden onderstreept dat die samenwerking zal gebeuren met het behoud van het zelfbeschikkingsrecht van ieder eiland, "of dat nu binnen of buiten het Koninkrijk zal zijn".

Aldus Statenlid Kenneth van Putten (DP Statia) vanmorgen desgevraagd. Deze overeenkomst wordt komende dinsdag op Sint Maarten ondertekend. Vervolgens vliegen de eilandsvertegenwoordigers door naar Curaçao, om op woensdag het eilandelijk Topoverleg tussen de vijf eilanden te kunnen bijwonen.

Daar zullen zij, zo verwacht Van Putten, eensgezind naar buiten treden.

De standpunten van de drie bovenwindse eilanden ten aanzien van de toekomstige staatkundige ontwikkelingen, werden nog eens bevestigd. Sint Eustatius blijft vasthouden aan een Antillen van Vijf, Saba wil een directe band met Nederland (als kroongewest, provincie of anderszins zal later duidelijk moeten worden) en Sint Maarten wil een autonome status binnen het Koninkrijk. De SSS-eilanden blijven van mening dat het zelfbeschikkingsrecht van elk der eilanden niet moet worden teruggegeven aan de Antillen als land.

De ontmoeting tussen de drie eilandsraden verliep gisteren goed. De commissie waarin iedereen zich kan vinden, bestaat uit Vance James, Rene Richardson en Dennis Pantophlet van Sint Maarten; Roy Smith, Will Johnson en Kelvin Holm van Saba en Nora Sneel, Ralph Berkel en Kenneth van Putten van Sint Eustatius. Zij gaan bekijken of men samenwerkingsverbanden kan sluiten op het gebied van justitie, onderwijs, volksgezondheid en werkgelegenheid.

Kilo cocaïne in flat gevonden

WILLEMSTAD — De politie heeft ongeveer één kilo cocaïne gevonden in een pand te Jongbloed dat gehuurd wordt door de man F.M. die een paar dagen geleden is aangehouden wegens zijn aandeel in een smokkel van ruim 22 kilo pure cocaïne.

Bij huiszoeking bij F.M. thuis werden in het weekeinde al drugs en een volautomatisch machinepistool gevonden. In het voortgezet onderzoek werd ook de coca in het huisje te Jongbloed aangetroffen. De 22 kilo drugs vonden de autoriteiten in pakketten die een aantal Amerikaanse 'toeristen' bij hun vertrek van de Benedenwindse eilanden richting Atlanta, op hun lijf hadden vastgeplakt.

IPA voorstander van aanpak nascholing leerkrachten

ORANJESTAD — Het Instituto Pedagogico heeft een nascholingsrapport uitgegeven, waarin geschetst wordt hoe in de nabije toekomst nascholing van leerkrachten op Aruba op een structurele wijze kan worden aangepakt.

Deze aanpak vereist van de verschillende onderwijsinstanties overeenstemming met betrekking tot een aantal zaken. Zo noemt het rapport de visie en uitgangspunten van nascholing, de onderlinge taakverdeling van de nascholingsactiviteiten en rechtspositionele en financiële aspecten van de nascholing.

Deze notitie moet als een discussiestuk worden gezien, waarbij IPA een bijdrage probeert te leveren tot deze overeenstemming ... basis hiervan ... tuut, met medewerking ...

de betrokken instanties ... specifiek deel te sch... waarin de inhoud ... nascholing van leerkr... aan bod komt.

Het is het streven ... IPA, indien de regering ... Aruba met een en ... akkoord gaat, in het ... jaar 1993/94 te starten ... de eerste nascholings... teiten.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten

TELEFOON
24333
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508 **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10 815 445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie)

ALARMCENTRALE
115

* * * * * * * *

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.. 115) op te bellen.

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur, maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906) Noord (23425) van 08.00-11.00 uur woensdag Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur donderdag Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur

* * * * * * * *

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad)

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124

* * * * * * * *

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115

* * * * * * * *

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Suske en Wiske; 19.07 3-2-1 Contact; 19.37 Elsa Klensch; 20.00 Nos cu Nos, 21.00 Big Story; 21.20 CNN News; 21.40 Movie; 23.23 Sports Tonight; 24.00 Sluiting

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.03 Movie; 19.30 Show-Time; 20.30 CNN News;

20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool)
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker
PIEDRA PLAT: 17.30 uur ds. G.J. Dekker

* * * * * * * *

SEPA-voorzitter Gregorio Wolff:

Platvloerse aanvallen van SIMAR-voorzitter'

ORANJESTAD — "De vieze en platvloerse wijze waarop SIMAR-voorzitter Oplaat onze vakbond heeft aangevallen met de beschuldiging van vuile spelletjes van verdeel en heers, bewijst hoe vakbondsleiders niet moeten optreden", zo reageert SEPA-voorzitter Gregorio Wolff op de collegiale aanval. Wolff kapt echter net zo hard terug met de opmerking dat het goed zou zijn om alleen de grote leugens van Oplaat te ontmaskeren omdat zijn kleine leugens te veel zouden zijn voor één communiqué.

SEPA heeft details van haar financieel pakket niet bekend gemaakt, maar in grote lijnen worden in het communiqué alle regelingen vermeld die volgens de vakbond aan verandering toe zijn. SEPA heeft geen uitnodiging van de regering ontvangen voor de vergadering van 6 januari 1993, maar voor een vergadering medio januari 1993, die SEPA geweigerd heeft. Het is geen kwestie van 'vergissing' zoals SIMAR beweert, maar SEPA heeft de regering per brief van 4 januari 1993 laten weten aan tafel te willen zitten met de regering die op 8 januari 1993 wordt gekozen.

In haar reactie ontkent SEPA ooit met de regering onder een hoedje te hebben gespeeld. Bewijs hiervan zou de sterke positie zijn, die SEPA heeft ingenomen, vooral gedurende de afgelopen vier jaar waarin verschillende acties en stakingen onder de overheidswerknemers werden ondernomen.

Gedurende de periode 1986 tot 1988, toen SIMAR het grootste deel van de tijd op non-actief zonder bestuur en in winterslaap verkeerde, voerde SEPA haar vakbondspolitiek zoals altijd. Wolff: "Het is waar dat de regering de deur van 1986 tot 1988 heeft gesloten voor SEPA en dat de toenmalige minister-president in vergadering met de vakbonden verklaarde, dat SIMAR op het Bestuurskantoor 'woont en werkt'. In 1989 heeft de regering de deur weer geopend voor SEPA".

SEMINAR

Voor Wolff is het duidelijk dat het financieel pakket van SEPA de SIMAR-voorzitter in de war heeft gebracht. In mei vorig jaar organiseerde SEPA een seminar over de situatie in de publieke sector. Alle vakbonden werden uitgenodigd, maar jammer genoeg lieten SIMAR en de andere vakbonden in de publieke sector verstek gaan. SIMAR had geen bestuur en de commissie liet weten toen geen tijd te hebben.

Uit deze seminar heeft het SEPA-bestuur een positie samengesteld en deze op 17 juni 1992 bij de regering ingediend. Punt twee hiervan heet 'financieel pakket voor de overheidswerknemer', dat veel uitgebreider is dan het pakket van drie punten (salaris, vakantie-uitkering en medische zorg) dat SIMAR en SWA indienden.

Over het pakket van de SEPA werd twee keer, in juli en augustus vorig jaar, met de regering vergaderd en een afspraak bereikt. "Logisch, dat het SIMAR-bestuur dat een tijd niet actief was maar sinds eind september vorig jaar weer actief, van dit alles niet op de hoogte is", aldus Wolff.

Volgens hem reflecteert het simpele drie punten tellende pakket van SIMAR en SWA de problemen en grote bezorgdheid onder de overheidswerknemers, helemaal niet. "Dit pakketje is eerder een belediging aan het adres van de overheidswerknemer met zijn vele problemen en is een aanwijzing dat deze vakbondsleiders in de war zijn", zo merkt de SEPA-voorzitter op.

De stelling van Oplaat, dat als SIMAR tot overeenstemming komt over haar pakket, dit ook geldig zal zijn voor de leden van de SEPA, is volgens Wolff 'pure lariekoek'. "Een uitdrukking die Oplaat als goede macamba beter dan wie ook zal begrijpen", aldus Wolff.

Hij besluit, dat de SIMAR-voorzitter een grote barbaarsheid heeft begaan. "Leugens en insinuaties over partijpolitiek lanceren en zelfs proberen de leden van SEPA tegen hun bestuur op te steken, weerspiegelen een koloniale mentaliteit die wij in het verleden hebben gekend toen de macamba's van de oude stempel dachten dat zij alles beter wisten".

Bijzondere voorwaarde autodieven

ORANJESTAD — Conform de eis van de officier zijn de minderjarigen G.M. en A.R. wegens autodiefstallen veroordeeld tot twee weken voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar en de bijzondere voorwaarden dat zij gedurende honderd uur voor de gemeenschap moeten werken.

Het tweetal moet iedere dag van 14 tot 18 uur werken bij een instantie, die nog door het Openbaar Ministerie zal worden aangewezen. De jongens vertelden de rechter dat zij eind augustus waren gaan trippen, wat gedronken hadden en daarna het idee kregen te gaan stelen. Zij zochten vervolgens bij het Entertainment Center een auto uit, parkeerde hun auto daarachter en sloegen hun slag. De officier hield bij zijn eis rekening met de jeugdige leeftijd van het duo en eiste daarom een gecombineerde straf.

Atletiek Bond Aruba start cursus voor jeugdleiders

ORANJESTAD — In verband met het grote tekort aan bekwame jeugd-atletiektrainers heeft het bestuur van de Arubaanse Atletiek Bond (AAB) het voornemen om per eind februari een cursus te starten die zal opleiden tot het examen voor het diploma Jeugd Atletiek Leider (JAL).

Het bestuur verwacht een grote toeloop van jeugdleden na afronding van de nieuwe atletiekbaan in het gerenoveerde Wilhelmina Stadion. Om deze aanwas van jeugdig talent verantwoord te kunnen opvangen, moet tijdig deskundig kader beschikbaar zijn.

Deze JAL-cursus zal gegeven worden door bekwame docenten en zal ongeveer zeventig lesuren omvatten. De examen-onderdelen zijn atletiektraining, gezondheidsleer en jurering bij wedstrijden. Omdat het JAL-diploma wordt uitgereikt in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie, zal bij het examen een gedelegeerde van de KNAU aanwezig zijn. Het diploma staat in Nederland in hoog aanzien en de bezitter ervan kan bij elke atletiekvereniging een baan als jeugdtrainer krijgen.

De minimum leeftijd voor cursisten is zeventien jaar en als vooropleiding moet men ten minste middelbare school hebben. Enige praktische atletiekervaring is gewenst, want er zijn ook praktijklessen. De trainer moet aan de jeugdleden de verschillende atletiekonderdelen kunnen voordoen. Deze onderdelen bestaan uit lopen, springen en werpen. De cursusboeken zijn in de Nederlandse taal.

De eerste lesdag is op zaterdag 27 februari aanstaande en het examen zal omstreeks half juni plaatsvinden. Het ligt in de bedoeling om elke week vijf lesuren te verwerken: op vrijdag van 20.00 tot 22.00 uur en op zaterdag van 9.30 tot 12.30 uur. Hierover kan nog met de cursisten van gedachten worden gewisseld op een informatieavond die voor aanvang van de cursus zal plaats vinden. Het cursusgeld bedraagt 275 florin voor AAB-leden en 375 florin voor niet-leden.

Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij de volgende AAB-bestuursleden: Harry Janssen, tel.23886 (kantoor) en fax 31571, Marcial Conradus 23555 (kantoor) en 32832 (thuis), Bea Hernandez 31677 (thuis) en Jaques Thönissen 47143.

Herdenking openstelling Lourdesgrot

SAN NICOLAS — Volgende week donderdag wordt het feit herdacht dat de Lourdesgrot 35 jaar geleden werd opengesteld.

Tevens wordt op die dag herdacht dat het 135 jaar is geleden dat Onze Lieve Vrouw te Lourdes verscheen. De Lourdesgrot commissie en de Fatima organisatie nodigen de gemeenschap uit om op die dag een processie bij te wonen, die om 18.30 uur van de Theresiakerk naar de Lourdesgrot vertrekt. Hier zal een mis worden gecelebreerd.

Sanering Parkietenbos ondertekend

■ ORANJESTAD — *Minister Charro Kelly van Volksgezondheid heeft het plan voor sanering van de dump te Parkietenbos ondertekend. De financiering geschiedt met Nederlandse hulp, waarmee in totaal 7.5 miljoen florin is gemoeid. Hiervan gaat 5.9 miljoen naar de Arubaanse Wegenbouw Maatschappij voor het uitvoeren van het werk. Na sanering, in de tweede helft van dit jaar, kan de dump onder goede controle gebruikt worden. In die periode zullen plannen worden gemaakt voor de afvalproblematiek in de nabije toekomst.*

Lezing universiteit over dubbele nationaliteiten

ORANJESTAD — Professor mr. Gerard-René de Groot, hoogleraar rechtsvergelijking en internationaal privaatrecht aan de Rijksuniversiteit Limburg, hield woensdag in de aula van de Universiteit van Aruba een voordracht onder de titel 'Nationaliteitsrechtelijke Actualiteiten'. Allereerst ging hij in op het onderwerp dubbele nationaliteit.

Sinds een jaar wordt aan een vreemdeling, die door naturalisatie het Nederlanderschap wil verwerven, niet meer de eis gesteld gesteld dat hij al het mogelijke moet doen om zijn oude nationaliteit te verliezen. Deze zogenaamde afstandseis wordt dan ook uit de wet geschrapt, evenals een andere bepaling, waarin staat dat een genaturaliseerd persoon het Nederlanderschap kan worden ontnomen, indien hij heeft nagelaten om na zijn naturalisatie al het mogelijke te doen om zijn oude nationaliteit op te geven.

De grote vraag is volgens de professor, of de verliesbepalingen van de Nederlandse nationaliteit nog verder moeten worden herzien. "Als van buitenlanders niet meer wordt geëist, dat ze afstand doen van hun oude nationaliteit, is het toch vreemd als Nederlanders door vrijwillige verwerving van een vreemde nationaliteit, wèl hun Nederlanderschap zouden verliezen. Het lijkt er dan op dat mensen met de Nederlandse nationaliteit worden gediscrimineerd", aldus De Groot.

WIJZIGEN

Volgens hem moet de rijkswet op het Nederlanderschap dusdanig worden gewijzigd, dat indien een Nederlander die in het Koninkrijk der Nederlanden woont en om de een of andere reden vrijwillig een andere nationaliteit verwerft, het Nederlanderschap nooit verloren gaat.

Als een Nederlander met woonplaats in het buitenland een andere nationaliteit vrijwillig verwerft, verliest hij het Nederlanderschap, tenzij de persoon in kwestie een verklaring aflegt, dat hij zijn Nederlanderschap wil behouden. Een dergelijke verklaring zou moeten bewerkstelligen, dat de Nederlandse nationaliteit gedurende tien jaar behouden blijft.

SCHIJN

De spreker ging verder in op de nationaliteitsrechtelijke gevolgen van de schijnerkenningen. Van de regeling dat een onwettig kind door erkenning door een Nederlandse man de Nederlandse nationaliteit verwerft, wordt regelmatig misbruik gemaakt. In het wetsontwerp, dat bij de Raad van State ligt en binnenkort naar de Tweede Kamer gaat, wordt geprobeerd daar een stokje voor te steken. Voorgesteld wordt, dat een niet-Nederlandse minderjarige het Nederlanderschap pas verkrijgt, wanneer wordt aangetoond dat hij of zij gedurende drie jaar deel heeft uitgemaakt van het gezin.

Twintig jaar 'Showtime'

Tico Kuiperi viert jubileum televisieprogramma 'Showtime'

ORANJESTAD — Met een galashow in het Aruba Palm Beach hotel herdenkt Tico Kuiperi het feit dat hij twintig jaar geleden op bescheiden schaal met zijn wekelijkse televisieshow van start ging. De laatste jaren wordt Tico bijgestaan door zijn zoon Rino.

In de beginjaren was een dergelijke uitzending nog iets aparts omdat maar weinig sponsors konden worden gevonden. Maar dit veranderde in de loop der jaren, mede ook omdat de show een grotere inhoud kreeg. De lokale artiesten waren bovendien altijd van grote steun omdat zij nooit weigerden om mee te werken.

Ook de vele internationale artiesten die Aruba aandoen, worden gevraagd voor deze show. In de loop der jaren kreeg hij voor zijn programma's, waaronder het wekelijkse 'Ripiti y Gana', ook vanuit het buitenland de nodige erkenning, onder meer met een Venezolaanse televisie-onderscheiding.

Aan de galashow, morgenavond om 19 uur uitgezonden via TeleAruba, wordt deelgenomen door Jossy Brokke, Rufo Odor, Mariachi Perla di Aruba, Diana Antonette en haar dansgroep, Alidia Wever, Coco Rico dansers, Omaira Britten, Mighty Hippie, Gabriel Flores en Tipico Placentero. Er zijn ook nog enige verrassingen in petto.

Politie-agent bestolen

ORANJESTAD — De politieman N.W. (25) deed aangifte dat zijn afgesloten auto te Sabana Basora in de nachtelijke uren werd gestolen. Samen met een collega slaagde hij erin de dief R.R. (34) in een woning aan de Malohistraat aan te houden. R. werd voor de officier van Justitie geleid en ingesloten voor verder onderzoek. Behalve de auto werd in zijn woning een groot aanstal gestolen goederen gevonden.

De omzet van de warenhuizen in JAPAN is vorig jaar voor het eerst sinds 27 jaar afgenomen. De totale omzet bedroeg in het afgelopen jaar 9.519,6 Miljard yen (Nf 133 miljard), 3,3 procent minder dan in 1991.

Politiewacht Noord verhuist

NOORD — Ingaande aanstaande maandag verhuist het personeel van de politiewacht naar de strandpolitie ter hoogte van het Concorde hotel en is telefonisch bereikbaar op nummer 23003. De verhuizing geschiedt in verband met de vernieuwing van de politiepost te Noord.

Ingezonden

Kerkhoven

AL GERUIME TIJD heeft de Katholieke Clerus haar verontrusting uitgesproken over de kerkhoven. In het boek 'Iglesia di Aruba. 25 anja na caminda' (1983) kunnen we lezen: "Pratend over kerkhoven kunnen we opmerken dat sommige kerkhoven bijna vol zijn, vooral die van Playa en Sta Cruz. De tijd, dat de kerk haar eigen kerkhoven maakte en onderhield, is voorbij. Nu is het een zaak van algemeen belang, die valt onder de verantwoordelijkheid van de eilandsregering.

In 1983 hebben de paters van Oranjestad en Dakota de aandacht gevraagd van het Bestuurscollege voor deze zaak. Deze deelde mee, dat een commissie het probleem aan het bestuderen was. We weten, dat er plannen zijn om een groot kerkhof te bouwen op een centrale plaats van Aruba, met een zaal om afscheid te nemen, en een kapel, voor alle godsdiensten. Als er een katholieke viering op het kerkhof kan zijn en ieder graf gezegend kan worden, dan is er niet zo'n nieuw kerkhof".

Dat was niet de eerste keer dat de katholieke geestelijkheid het bestuurscollege op haar verplichtingen wees om een geschikte plaats te hebben voor het begraven van de overledenen. Iedere keer kregen we als antwoord, dat binnen twee jaar een kerkhof klaar zou zijn. Nu horen we weer, dat binnen drie maanden het eerste gedeelte van het nieuwe kerkhof klaar zal zijn.

De katholieke geestelijkheid hoopt, dat de regering deze keer haar woord gestand zal doen. En misschien is het een idee om bij het bouwen van de kapel op dit nieuwe kerkhof ook de geestelijkheid inspraak te geven.

Namens de katholieke geestelijkheid,
Pastoor A.L.Boks,
President Kolegiaal Beraad Aruba.

Naast Michael Mols ook Edwin Vurens naar Twente

ENSCHEDE — FC Twente heeft de miljoenen voor de naar Ajax vertrokken topscorer Ronald de Boer niet alleen aangewend om Michael Mols, maar ook om Edwin Vurens aan te trekken. De spelers van Cambuur Leeuwarden en Sparta tekenden voor respectievelijk drieënhalf en tweeënhalf jaar.

Het tweetal is vrijdag vertrokken naar het trainingskamp van FC Twente in Den Helder en is zondag inzetbaar tegen FC Groningen. Door de komst van Mols en Vurens viel Hans Gillhaus af. De oud-international zit al ruim een half jaar zonder club. Zijn voormalige werkgever Aberdeen vroeg ook ongeveer een miljoen gulden voor de aanvaller.

Baan kent de 22-jarige Mols van vorig seizoen, toen hij trainer was van Cambuur. In zijn voordeel sprak ook dat hij aanmerkelijk jonger is dan Gillhaus: 22 om 29 jaar. Baan: "Ik zocht een speler als De Boer. Iemand uit de Ajax-school. Dat is Mols. Ik heb hem zelf destijds van Ajax naar Cambuur gehaald."

Door ook Vurens te contracteren, de 24-jarige spits van Sparta, kocht Twente meteen behoorlijk in. De Boer maakte tot nog toe elf competitiedoelpunten, Mols en Vurens zijn samen goed voor dertien treffers. Baan beschikt ook nog over de aanvallers Youri Mulder en Prince Polley. Dat duo ontbreekt voorlopig door blessures.

Baan: "Vurens is op veel plaatsen inzetbaar. In de voorhoede en vlak achter de spitsen." De Stompwijker maakte woensdag zijn laatste doelpunt voor Sparta. In het duel bij PSV boogde hij de bal prachtig over invaller-doelman De Ron. Baan zit nu goed in zijn aanvallers: "Het kan geen kwaad als in de groep concurrentie bestaat."

Het vertrek van Mols bij Cambuur was mede mogelijk, omdat de Friese club kort geleden Milko Djurovski overnam van FC Groningen. De Macedoniër, die zondag voor zijn nieuwe club debuteert tegen PSV, had zich al verheugd op de samenwerking met Mols.

Sparta heeft nog geen beslissing genomen of de transfersom zal worden aangewend op de transfermarkt. Voor FC Twente was het financieel een buitengewoon actieve dag. Behalve het aantrekken van Mols en Vurens werd ook het nog resterende transferbedrag voor Prince Polley aan Germinal Ekeren overgemaakt.

Voetbal, UTRECHT — Herman Verrips is van FC Utrecht overgestapt naar De Graafschap. De 30-jarige verdediger speelde in ruim elf jaar meer dan 300 officiële wedstrijden bij Utrecht. Hij tekende in Doetinchem voor tweeëneenhalf jaar.

Jan Wouters geblesseerd

MüNCHEN — Jan Wouters heeft het trainingskamp van Bayern München op Gran Canaria vroegtijdig verlaten. De 32-jarige middenvelder vloog donderdag terug naar München, nadat hij bij de training geblesseerd was geraakt.

Tijdens een sprintje kreeg Wouters dinsdag last van zijn rechter knie. Clubarts Möller Wohlfahrt vermoedde een beschadiging van het kapsel en de meniscus. Op last van de medicus brak Wouters de stage op het vakantie-eiland af. De Nederlandse international zal vrijwel zeker zaterdag al in Berlijn worden geopereerd.

De blessure bij Wouters stelt bondscoach Dick Advocaat voor een probleem. Nederland speelt op 24 februari de WK-kwalificatiewedstrijd tegen Turkije in Utrecht. Wouters vaste keus bij Oranje, acht zich nog niet volstrekt uitgeschakeld voor die wedstrijd.

Millrose Games

Butch Reynolds wint sprint op de 400 meter

NEW YORK — Butch Reynolds heeft een succesvolle rentree in de internationale competitie gemaakt en bewees nog steeds een van de besten te zijn na drie jaren geschorst te zijn geweest. De strijdbare Amerikaan won bij de Millrose Games in New York de 400 meter in een tijd van 47,16. De wereldrecordhouder versloeg op de binnenbaan onder anderen Olympisch kampioen Kevin Young (48,13) en wereldkampioen Antonio Pettigrew (48,16).

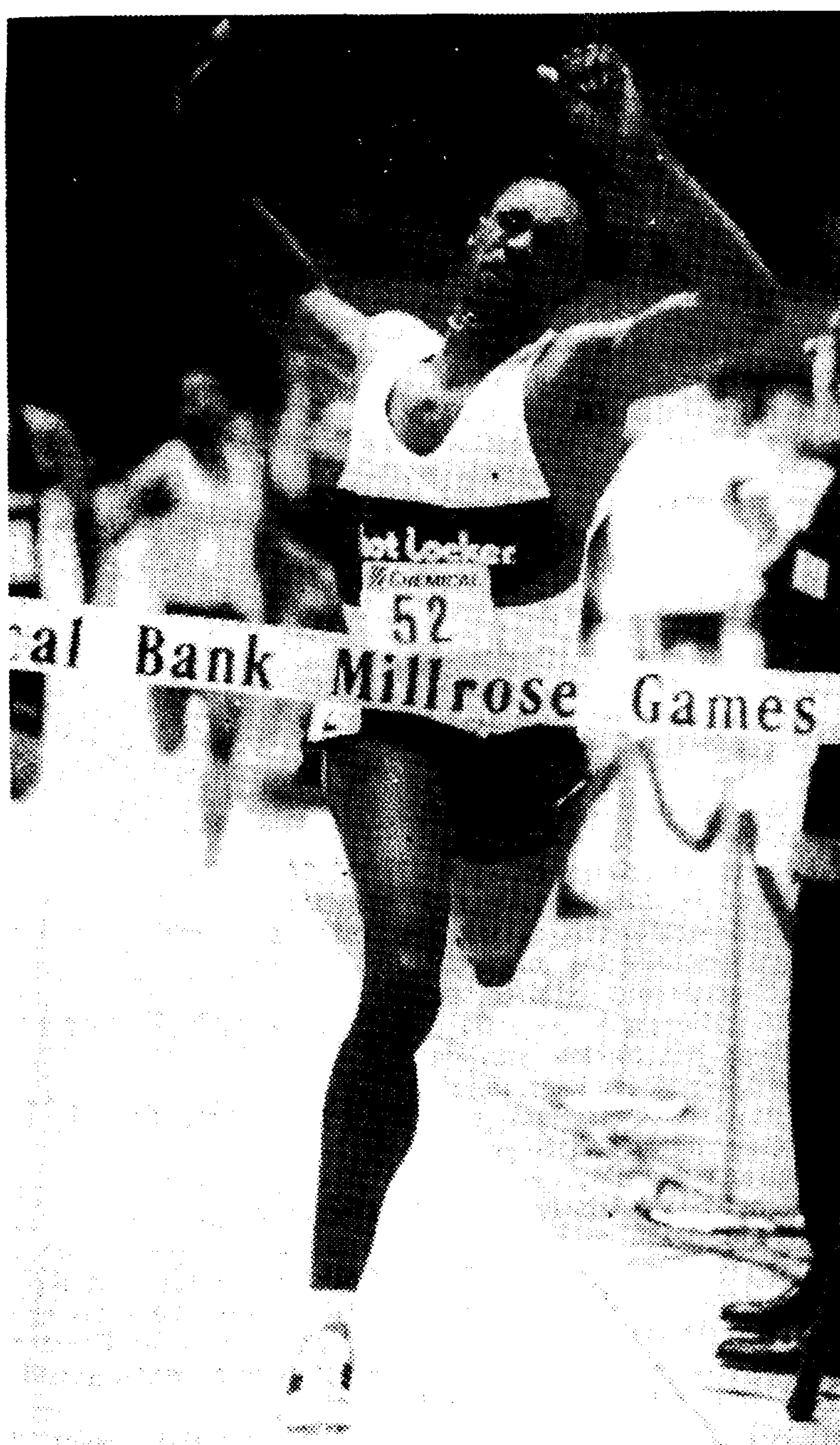
Greg Foster opende zijn zeventiende en laatste seizoen op topniveau met een overwinning op de 60 meter horden (7,81). Het was de negende zege van de drievoudige wereldkampioen op dit onderdeel bij de Millrose Games. De Algerijn Noureddine Morceli schreef in 03.55,06 de Engelse mijl op zijn naam. Olympisch kampioen Fermin Cacho uit Spanje stelde met de vijfde plaats (4.01,75) teleur.

Reynolds is nog altijd in een juridisch gevecht gewikkeld met de internationale Atletiekfederatie (IAAF). Hij heeft tot 23 februari de tijd om zijn beschuldigingen over grove fouten bij zijn gewraakte dopingcontrole in te trekken. Het bestuur van de IAAF heeft nieuwe strafmaatregelen aangekondigd indien de veelbesproken atleet bij zijn standpunt blijft.

Reynolds werd vanwege het gebruik van verboden middelen voor dertig maanden geschorst. Zijn uitsluiting liep op 31 december vorig jaar af. Na interventie van de burgerrechter mocht Reynolds ondanks zijn schorsing toch deelnemen aan de Amerikaanse kampioenschappen (1991) en de Olympische kwalificatiewedstrijden (1992). Bij de zomerspelen in Barcelona werd hij echter geweerd.

"Niemand, ook de bestuursleden van de IAAF niet, kan me raken of van mijn doel af brengen", sprak Reynolds na zijn triomf. "Ik heb ruim twee jaar voor niets buitenspel gestaan. Ik was een gevangene. Wat ik nu wil is een wereldrecord en een gouden medaille."

Reynolds, die in juni vorig jaar zijn laatste officiele wedstrijd liep, nam van de start brutaal de koppositie en stevende onbedreigd op de zege af. Zijn tijd van 47,16 was nog aan de magere kant. Reynolds is gebrand op een plaats in de Amerikaanse selectie voor het WK-indoor in Toronto (half maart). In Cambridge (Massachusetts) worden over twee weken de kwalificatiewedstrijden gehouden.

NEW YORK — Butch Reynolds, achterna gezeten door de IAAF vanwege zijn uitspraken tegen de atletiekfederatie, heeft vrijdag de sprint op 400 meter geldig voor de Millrose Games overtuigend gewonnen. De getergde sprinter bewees het lopen niet verleerd te zijn, nadat hij voor drie jaar geschorst werd door de Internationale Atletiekfederatie. Hij liet de concurrent simpelweg ver achter zich, en vecht op het moment voor een plaats in de Amerikaanse atletiekselectie.

Na zijn straf te hebben uitgezeten en de IAAF succesvol voor de rechter te hebben gesleept, lijkt het erop dat Reynolds een tweede schorsing zal gaan krijgen. Dit als de IAAF tenminste aan zijn eis blijft, dat Reynolds zich moet verontschuldigen voor zijn uitspraken tegen de IAAF. De federatie-bestuurders willen dat de sprinter ook afziet van verdere rechterlijke stappen tegen hun organisatie.

De IAAF blijkt de bron van veel ongenoegens in de atletiekwereld, want de federatie wordt ook geconfronteerd met een groep top-atleten die starten prijzengeld wil voor hun deelname aan wereldkampioenschappen en de Olympishe Spelen. De eis van de topatleten is gebaseerd op het feit dat de IAAF miljoenen dollars kreeg uitbetaald van een Europese televisie-zender voor de uitzendrechten van de wereldkampioenschappen, terwijl de atleten zelf als dé hoofdrollen van de competities geen enkele vergoeding krijgen.

Lendl vlug uitgeschakeld

MARSEILLE — Ivan Lendl heeft ook het Toernooi van Marseille vroeg verlaten. De vroegere nummer een van de ATP-ranglijst werd in de tweede ronde verslagen door de Italiaan Gianluca Pozzi: 4-6, 7-5 en 4-6.

Lendl, in Melbourne in de eerste ronde uitgeschakeld door de Zweed Christian Bergström, speelde voor zijn doen ongekend slordig tennis. Hij had een verklaring voor zijn grote aantal fouten: "Ik kon mij niet concentreren, er was zo verschrikkelijk veel lawaai in de hal."

De Amerikaan trof het niet dat Pozzi een van zijn betere dagen had. "Een van mijn betere", lachte de Italiaan, "mijn beste tot nu toe. Ik heb nog nooit zo goed gespeeld." In de kwart finales speelt Pozzi tegen Jan Siemerink, de nummer acht van de plaatsingslijst. Siemerink had aan twee sets genoeg tegen de Canadees Chris Pridham: 6-2 en 7-5.

Connors bereikt kwartfinales

SAN FRANCISCO — Jimmy Connors heeft de laatste acht bereikt van het tennistoernooi van San Francisco. Maar de manier waarop Connors dat bewerkstelligde, deed tegenstander Shelton in grote woede ontsteken.

De 40-jarige Amerikaan was ouderwets op dreef. Niet met racket, maar met de mond. En met het obscene gebaar, zijn uitvinding op de tennisbaan. Tijdens de twee uur en zeventien minuten durende partij tegen Shelton (6-4, 6-7 en 6-4) kreeg hij twee waarschuwingen. Een voor tijdrekken, een voor het maken van een obsceen gebaar met het racket.

Shelton was na het verlies razend. "Hij maakte een karikatuur van de sport", brieste hij. "Bij zijn smerige opmerkingen naar de umpire moest ik steeds denken aan de kinderen en ballenjongens. Het was onbegrijpelijk dat de umpire niet harder optrad." Shelton, nummer 122 van de wereld, zei dat hij het tennis vaarwel zou zeggen als hij wekelijks met deze Connors geconfronteerd zou worden. "Hij steekt de draak met deze sport en met zijn tegenstanders."

Connors zag geen kwaad in zijn omstreden handelwijze. "Ik geef wat het publiek wil", zei hij goedgeluimd na zijn overwinning. "Wat Shelton vindt, zal me een zorg zijn. Het gaat er om wat het publiek wil. Misschien had hij wat beter moeten spelen. Ik zou ook nijdig zijn als ik van een kerel van veertig zou verliezen."

Bod: 24 miljoen gulden

Promotor King haalt titelgevecht binnen

NEW YORK — De voor velen omstreden boksspromotor Don King heeft zichzelf weer tussen de zwaargewichten gedrongen. De manager van de uitgeschakelde Mike Tyson won de beursbieding voor de eerste titelverdediging van de Brit Lennox Lewis. King stelde 24 miljoen gulden beschikbaar, zijn grootste rivaal Dan Duva bood een magere drie ton minder.

"Het is leuk om terug in de zwaargewicht-divisie te zijn", sprak de man met het bekende prikkeldraad-haar. Het duel tussen Lewis, na de vrijwillige afstand van Riddick Bowe de nieuwe wereldkampioen bij de WBC, en uitdager Tony Tucker is vastgesteld op 8 mei in Las Vegas. De titelverdediger (22-0-0) krijgt ruim zestien miljoen gulden, Tucker (48-1-0) ontvangt ongeveer zes miljoen.

Na de val van zijn grootste troef Tyson, die vanwege verkrachting van een schoonheidskoningin tot zes jaar cel werd veroordeeld, werd het betrekkelijk stil rond King. Hij haalde slechts de publiciteit met zijn vermeende relaties met de Amerikaanse mafia. "Dit gevecht betekent het einde van zijn verlof bij de zwaargewichten", glunderde gastheer Bob Halloran, de directeur van Casino The Mirage, waar het gevecht zal plaatsvinden.

King heeft Lewis nog niet definitief voor zich gewonnen. De bazige manager hoopt met een vlekkeloze organisatie de 25-jarige bokser te paaien. "Iedere bokser wil zoveel mogelijk geld verdienen en daarvoor moet je bij mij zijn", liet King zelfverzekerd weten. "Ik heb tenslotte de nodige invloed."

Volgens King wordt Lewis, die indruk maakte met zijn laatste overwinning op Donovan "razor" Ruddock eind vorig jaar, in het boksgekke Amerika een sensatie. "Dat Lewis kan boksen, heeft hij tegen Ruddock bewezen. Met zijn Britse flair zal hij zich hier snel populair maken."

Argentinië bereid tot opname Oost-Europeanen

BUDAPEST - Argentinië is bereid immigranten uit Centraal-Europa te huisvesten om de Europese landen te ontlasten die honderdduizenden vluchtelingen opvangen.

Een woordvoerder van de Hongaarse president Arpad Goncz zei dat de Argentijnse minister van Buitenlandse zaken Guido di Tella dit aanbod tijdens een officieel bezoek aan Budapest heeft gedaan. Over de kwestie werden geen verdere details verstrekt. Hongarije alleen al biedt aan enkele tienduizenden vluchtelingen onderdak. De meesten komen uit het voormalige Joegoslavië.

Argentinië liet eerder weten met financiële steun van de EG immigranten uit Oost-Europa op te willen vangen. Het land maakte evenals andere Latijnsamerikaanse naties (Chili, Venezuela en Uruguay) kenbaar geinteresseerd te zijn in vaklieden. Met de vestiging van tienduizenden immigranten uit Oost-Europa in Latijns-Amerika zou de druk op West-Europa om veel Oosteuropeanen op te nemen worden verlicht. Bovendien hoopt Latijnsamerika door dit soort plannen voordelen te krijgen in de handel met de EG.

Het afgelopen jaar is bijna één op de drie staatsbedrijven van RUSLAND in particuliere handen overgegaan. Er werden ongeveer 46.000, meest kleine, bedrijven geprivatiseerd, wat omgerekend ongeveer 450 miljoen gulden opleverde.

In finale heren-enkelspel

Carl Phelipa brengt RCC-toernooi op zijn naam na winst op De Sousa

WILLEMSTAD — De veteraan Carl Phelipa heeft het Coopers & Lybrand tennistoernooi van Racing Club Curaçao (RCC) gewonnen. Het zeventien-jarige opkomende tennistalent, Paul de Sousa, kon niet verhinderen dat zijn tegenstander na slechts twee sets de titel in het heren-enkelspel A-klasse opeiste. Phelipa, die een goed toernooi speelde op de tennisbanen van Mon Repos, maakte in de finale-wedstrijd vrijdagavond handig gebruik van zijn ervaring om van de strijdlustige De Sousa te kunnen winnen: 6-1 en 6-3.

Het bestuur van RCC, een van de meest actieve tennisverenigingen op het eiland, kan terugzien op een succesvol toernooi. De opkomst van de leden was groot. Ruim 200 clubleden namen deel aan dit evenement dat door Coopers & Lybrand-Dijker van Dien werd gesponsord, en zich ook garant stelde voor de sponsoring van dit RCC-tennistoernooi voor zeker de komende vijf jaar.

Tennis-veteraan Carl Phelipa (36) en het jonge opkomende talent Paul de Sousa, waren op baan 1 van het RCC-tenniscomplex te Mon Repos de hoofdrollen van een bewogen finalestrijd. De twee spelers begonnen de wedstrijd rustig om elkaars zwakke punten maar ook sterkte na te gaan. Het was echter Phelipa, die vroeg in de partij het initiatief nam, en dan ook in de derde game de service van De Sousa doorbrak.

Vanaf die eerste serveverlies van de zeventienjarige De Sousa, had Phelipa zijn voorsprong niet meer uit handen gegeven. Hij liep zelfs uit naar de overwinning door alle resterende games te winnen: 6-1. Deze score doet vermoeden dat het een vrij simpele set-overwinning was voor de veteraan, maar niets is minder waar.

De Sousa bood hardnekkig tegenstand en verraste Phelipa met een paar indrukwekkende harde returns. De jonge tennisser weet zeker van knokken. In de eerste game bij voorbeeld viel hij achter op zijn eigen service (0-30) maar vocht braaf terug en won toch zijn serve. In de derde game viel hij ook 0-30 achter, maar toen kon hij zich niet meer herstellen en na een aantal keren deuce te hebben geforceerd verloor hij uiteindelijk de game en later de set.

In de tweede set was het De Sousa, die eveneens in de derde game de serve van Phelipa doorbrak. Hij liep uit tot 1-3 en het leek even erop dat de jonge tennisser naar een makkelijke setwinst ging. Phelipa begon zijn ballen overal te plaatsen, waardoor De Sousa meer moest gaan lopen. Het was duidelijk dat Phelipa zijn tegenstander wilde laten zwoegen en eventueel moe maken.

Dit is hem dan ook aardig gelukt, alhoewel het jonge opkomende talent sommige van die geplaatste ballen van de tennis-veteraan bereikte. Van 1-3 evenaarde Phelipa de game-score om uiteindelijk uit te lopen naar 6-3 en op deze manier de titel in het heren-enkelspel opeisend.

Met meer trainingen, waarin De Sousa meer moet gaan letten op zijn gewicht, kan hij in de toekomst een van de lokale sterren voor RCC worden. Hij is nu al een heel eind op de goede weg, want hij beschikt over een goede serve en vooral zijn harde returns hebben vrijdagavond indruk gemaakt.

In de finale van het herenenkelspel B-klasse speelde Giovanni Pieternelle tegen Rob Folmer. Pieternelle, een tweede opkomend talent van RCC, had eveneens slechts twee sets nodig om van zijn tegenstander te kunnen winnen: 6-4 en 7-5.

De ontmoeting resulteerde in een wedstrijd, waarin beide tennissers geplakt bleven op de base-lines. Gevolg was dat er weliswaar lange rally's waren, maar niet altijd waren die spannend. Beide spelers kezen voor de base-lines, omdat ze meer fouten maakten bij het net. Desondanks was het Pieternelle, die vaak zijn tegenstander onder druk zette door zo nu en dan naar het net te rennen. Beide tennissers noteerden punten met ook mooie passeerballen.

In de finale van het damesenkelspel B-klasse was het Bep de Waard, windsurfster voor Curaçao op de Olympische Spelen van Barcelona, die kampioene werd. Zij won met 6-2 en 6-0 van Evy Wouters, die op de tweede plaats eindigde. In de dames A-klasse werd Yolanda Bruinsma kampioene na gewonnen te hebben van Nadjah Buitenweg. In de heren C-klasse eindigde Pieter Zweers op de eerste plaats en Fred Aarts op de tweede. Bij de dames ging de kampioenstitel naar Karen Tseng, terwijl Morayma Steffen op de tweede plaats bleef steken. In de heren D-klasse veroverde Jules Tunk de begeerde titel, terwijl Gilford Pieters genoegen moest nemen met de tweede plaats.

■*WILLEMSTAD — De kampioenen en subkampioenen van het RCC-tennistoernooi in gezelschap van de hoofdsponsor Coopers & Lybrand-Dijker van Dien. Het toernooi resulteerde in een groot succes na deelname van ruim tweehonderd spelers.*

■*WILLEMSTAD — Paul de Sousa is een van de jonge tennis-talenten van RCC. Alhoewel hij de finale in het heren-enkelspel met 6-1 en 6-3 verloor, belooft deze speler veel goeds voor de toekomst. Op de foto: een mooie actiemoment vastgelegd door Amigoe-fotograaf Ken Wong.*

■ *WILLEMSTAD — Het RCC-tennistoernooi Coopers & Lybrand-Dijker van Dien werd gewonnen door Carl Phelipa (rechts op de foto). De tweede plaats werd ingenomen door Paul de Sousa (links). De twee hoofdrollen van de finale in het herenenkelspel werden na de partij toegesproken door de vertegenwoordiger van de hoofdsponsor.*

Algemeen, LILLEHAMMER — Groot-Brittannië en Zweden hebben zich als eerste landen officieel aangemeld voor deelname aan de Olympische Winterspelen in Lillehammer, van 12 tot 27 februari 1994. De overige nationale comités hebben nog tot 12 juni de tijd om op de op 28 januari verstuurde uitnodiging van het IOC te reageren.

Voetbal, ZEIST — De wedstrijd tussen Jong Oranje en Jong Turkije zal op dinsdag 23 februari niet in Utrecht worden gespeeld. Het duel wordt verplaatst omdat de interland tussen Nederland en Turkije, een dag later, naar Utrecht is verplaatst. Voor de ontmoeting van de jeugdelftallen is nog geen andere locatie gevonden.

In drie jaar 16,2 miljoen gulden voor center

Basketballer Rik Smits krijgt lucratief contract aangeboden

INDIANAPOLIS — Profbasketballer Rik Smits kan zijn contract bij de Indiana Pacers verlengen. De NBA-club uit Indianapolis heeft de 26-jarige center uit Eindhoven een aanbieding gedaan voor drie jaar. In die periode kan hij negen miljoen dollar verdienen, 16,2 miljoen gulden.

Smits is aan zijn vijfde seizoen bij de Indiana Pacers bezig. In 1988 sloot hij zijn eerste profcontract af dat hem vijftien miljoen gulden rijker maakte in vijf jaar. Dit seizoen verdient de 2 meter 21 lange speler twee miljoen dollar, 3,6 miljoen gulden.

Op de helft van het seizoen, na 43 wedstrijden, kijken vrijwel alle NBA-clubs met grote belangstelling naar de cijfers van de blanke center. Die zijn solide: 13,3 punten, 5,2 rebounds, 0,9 blocks in 29 minuten per wedstrijd.

Na dit seizoen is Smits een "restricted free agent", transfervrij onder voorwaarden. Clubs mogen hem aanbiedingen doen, maar indien de Pacers binnen vijftien dagen die aanbieding evenaren, blijft hij in dienst van zijn huidige werkgever. De Brabander beseft dat hij vele miljoenen dollars waard is. Centers zijn dun gezaaid in de NBA. Maar een belangrijke handicap vormt de zogenaamde 'salary cap', het maximum bedrag aan salarissen dat clubs kunnen uitgeven. Dat ligt dit jaar rond de 14 miljoen dollar.

VEEL BELANGSTELLING

Zo hebben de Boston Celtics serieuze belangstelling voor Smits. Parrish, de huidige center, werd aan het begin van dit seizoen 40 jaar. Maar de Celtics hebben het probleem dat zij Smits momenteel niet kunnen betalen binnen de 'cap'. Voorts bestaat er interesse van de Dallas Mavericks, Milwaukee Bucks, Los Angeles Clippers en in het bijzonder de Golden State Warriors.

De club uit Oakland probeerde rond de kerstdagen Smits in te lijven via een ruil met gesloten beurzen: Swingman Billy Owens voor Rik Smits. De leiding van de Pacers voelde er in eerste instantie veel voor, maar juist in die dagen speelde de Eindhovenaar zijn beste wedstrijden in dit seizoen. Dat was voor general manager Walsh aanleiding de onderhandelingen met zijn aankoop over contractverlenging te openen.

Hij kwam met de offerte voor drie jaar: 2,8 miljoen dollar in de eerstvolgende twee jaar en 3,4 miljoen in 1995-96. Walsh bleek eveneens bereid te onderhandelen over een contract met een langere looptijd. De zaken van Smits worden behandeld door zijn agent, John Sandquist. Die heeft de club laten weten dat Smits pas eind april, begin mei (het begin van de playoffs) een beslissing zal nemen.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n. Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00/20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur

SENTRO DI BARRIO JANWE
Dammen:
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar
Schaakvereniging Janwé:
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar

DAMACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur, vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur

RUST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken

* * * * * * * *

ZONDAG
ATLETIEK
(Curaçaosche Atletiek Bond)
07.00 uur start vierde *cross country* te Kabaye

* * * * * * * *

Zanardi tekent jaar voor team Lotus

LONDEN — De Italiaanse autocoureur Alessandro Zanardi heeft de transfermarkt in het Formule 1-circuit geopend en vrijdag een contract getekend bij Lotus. Hij vervangt daar komend seizoen de Fin Mika Hakkinen.

Zanardi heeft een beperkte ervaring in de Formule 1. Hij reed drie grand prix' voor Jordan en drie voor Minardi. Zanardi vormt bij Lotus een team met de Brit Johnny Herbert.

Hakkinen, die het niet eens kon worden over de voorwaarden van een nieuwe verbintenis met Lotus, wordt gezien als de belangrijkste kandidaat voor de opvolging van de Braziliaan Ayrton Senna bij McLaren waarvoor ook de Amerikaan Michael Andretti gaat rijden.

Woonplaats Short ook in race

Manchester stelt zich kandidaat WK schaken

MANCHESTER — Manchester zal alles in het werk stellen de organisatie van de schaaktweekamp om de wereldtitel tussen Nigel Short en regerend kampioen Gari Kasparov te krijgen. De 27-jarige Short, die in Manchester woont, verkreeg het recht de wereldkampioen uit te dagen door vorige maand in Spanje de Nederlandse grootmeester Jan Timman te verslaan.

"Vertegenwoordigers van het stadsbestuur en potentiële sponsors zijn volop aan het onderhandelen. Alleen al het feit dat er nog wordt gesproken over de organisatie van de tweekamp, betekent al dat het alle partijen ernst is", zei een van de betrokkenen tegen persbureau Reuter.

De internationale schaakfederatie opent maandag in Luzern de verzegelde biedingen. De stad met het hoogste bod krijgt, als ten minste de schakers zelf geen bezwaar maken, het evenement dat in september begint.

Behalve Manchester hebben Jakarta, Berlijn, Zagreb en Santiago de Compostela (Spa) zo'n vier miljoen dollar over voor de tweekamp tussen Short en Kasparov. Barcelona was ook in de strijd, maar trok zich donderdag terug.

Algemeen, ATLANTA — Het budget voor de Olympische Spelen van Atlanta in 1996 is opnieuw verhoogd. De begroting is met acht procent gestegen tot 1,59 miljard dollar. De winstverwachting is gelijk gebleven: 100 miljoen dollar.

Goede vertesprong Mike Powell in Budapest

Elly van Hulst mist bij rentree op 1500 meter nog tempogevoel

BUDAPEST — Elly van Hulst is er in Budapest niet in geslaagd op de 1500 meter te voldoen aan de limiet voor deelneming aan het WK in Toronto. De eis van de bond is 4.12. Van Hulst ging vrijdagavond in 4.16,87 als derde over de eindstreep. De race werd gewonnen door de Roemeense Violeta Beclea in 4.13,56.

De Rotterdamse atlete, die bijna een jaar was uitgeschakeld door een geheimzinnige virusinfectie, had voor aanvang goede hoop op een snelle wedstrijd. Het deelneemstersveld leende zich ervoor. "Ik had gehoord dat de Roemeense Sidu, uitgaande van een tijd van 4.07, 4.08, zou trekken, maar ze deed niets. Omdat niemand iets deed, ben ik zelf maar op kop gaan lopen om te voorkomen dat het een boemelwedstrijdje zou worden. Beclea en Rogatsjova gingen in de laatste 300 meter over me heen."

Van Hulst was niet ontevreden over haar rentree op de baan - ze liep eind vorig jaar voor het eerst bij de Silvesterloop in Bolzano weer een wedstrijd - totdat ze haar tijd op het scorebord zag oplichten. "Doordat ik er zo lang uit ben geweest, ontbreekt domweg het tempogevoel. Hoewel ik al direct een spike in mijn been kreeg, had ik de indruk dat het wel lekker ging. Ik was ook helemaal niet moe. De tijd viel echter vies tegen", aldus Van Hulst die vier jaar geleden in dezelfde hal in Budapest het indoor-wereldrecord op de 3000 meter op 8.33,82 bracht.

GOEDE PRESTATIES

De 1500 meter vrouwen mocht dan tegenvallen, er werden wel degelijk prestaties van formaat geleverd in Budapest. Mike Powell, met 8,95 meter wereldrecordhouder verspringen in de buitenlucht, landde na 8,44 meter in de zandbak. "Daar kan nog wel iets bij. Dinsdag in Stockholm bijvoorbeeld", voorspelde de Amerikaan. De topprestatie van landgenoot Carl Lewis in de hal (8,79) blijft voorlopig buiten beschouwing. "Voor dat wereldrecord is het nog te vroeg voor mij", aldus Powell.

Bij de "Olympische nacht" van Berlijn werd de Russische polsstokhoogspringer Maxim Tarasov bijna de derde man die de 6,00 meter bedwong. Zijn voormalige Sovjet-landgenoten Sergej Boebka (6,13) en Rodion Gataoellin gingen hem daarin voor. De Olympisch kampioen van Barcelona tikte vrijdag de lat echter op deze hoogte af.

Irina Privalova leverde op de 60 meter de beste prestatie van dit indoor-seizoen.

De Russin finishte na 7,01 seconden, maar net boven haar Europese record van 6,97. "Zondag in Stuttgart gaat dat er aan", beloofde de studente journalistiek uit Moskou. De Canadees Bruny Surin evenaarde met 6,52 de toptijd van dit jaar die onlangs werd gelopen door zijn landgenoot Desai Williams. Ben Johnson, voor zijn schorsing ooit wereldrecordhouder met 6,41, werd tweede, voor Calvin Smith en Dennis Mitchell.

Op de 60 meter horden leed tweevoudig Olympisch kampioen Roger Kingdom een verrassende nederlaag. De Amerikaan moest zijn meerdere erkennen in de Duitser Dietmar Koszewski. Het verschil was gering: 7,67 - 7,68. Laetitia Vriesde eindigde op de 1000 meter als tweede. De Surinaamse atlete uit Rotterdam liep de kilometer in 2.40,04. Ze hoefde alleen de Roemeense Ella Kovacs (2.39,33) voor te laten gaan.

Ontslag genomen na flinke nederlaag

MADRID — Luis Aragones, trainer van Atletico Madrid, heeft zijn functie neergelegd. De 0-5 tegen Barcelona, donderdag in de derde ronde van het toernooi om de Spaanse beker, was de zwaarste nederlaag die Atletico sinds 1956 in het eigen Vicente Calderon-stadion leed.

"Ik heb me nog nooit zo nutteloos gevoeld", zei Aragones na het debacle. Ook in de competitie is Atletico Madrid in de problemen, de laatste acht wedstrijden werd geen overwinning meer behaald. Het bestuur van de Madrileense club kon zich wel in het besluit van Aragones vinden.

Ontslagen na aankoop Futre

LISSABON — Antonio Monteiro de Lemos, de directeur van de Portugese staatsradio en -televisie, is ontslagen. Dat meldt het weekblad 'O Independente'.

Lemos betaalde uit de staatskas 3,6 miljoen gulden aan Benfica voor de aankoop van Paulo Futre. In ruil kreeg hij van Benfica de televisierechten voor de komende drie seizoenen.

Futre vertrok twee weken geleden op staande voet bij Atletico Madrid. Hij sloot een mondeling akkoord met zijn oude club Sporting Lissabon, maar gaf daarna op financiële gronden de voorkeur aan stadsrivaal Benfica.

Betogers willen nieuwe grondwet

Massaal aftreden geëist van Armeense president

MOSKOU - In de Armeense hoofdstad Jerevan zijn vrijdag ten minste honderdduizend Armeniërs de straat op gegaan die het aftreden van president Levon Ter-Petrosian eisen en aandringen op snelle verkiezingen. Dat hebben journalisten ter plaatse gemeld.

De betogers verzamelden zich op het centrale plein van Jerevan, waarna zij naar het presidentieel paleis marcheerden terwijl zij leuzen schreeuwden als "Weg met Petrosian". Bij het paleis werden de demonstranten opgewacht door een drie rijen dik politiekordon. Andere ordetroepen waren in staat van paraatheid gebracht. Een delegatie van de betogers ging naar de residentie van Petrosian voor overleg.

De betoging was georganiseerd door de nationalistische partijen die in de oppositie zitten. De politie schatte dat er meer dan honderdduizend mensen op de been waren, terwijl de organisatoren het hadden over driehonderdduizend betogers.

Ter-Petrosian ontsloeg eerder deze week zijn premier na een conflict over het economisch beleid. De betogers eisten vrijdag dat zowel het parlement als de president aftreedt en dat er een constitutionele vergadering bijeengeroepen wordt. Die vergadering moet de verkiezingen controleren en een nieuwe grondwet opstellen voor Armenië, dat in 1991 onafhankelijk werd.

De Kaukasische republiek is al vijf jaar in een bloedig conflict met de buurrepubliek Azerbajdzjan verwikkeld over de zeggenschap over Nagorno-Karabach, een door Armeniërs bewoonde enclave die gecontroleerd wordt door Azerbajdzjan. De strijd heeft al meer dan 2.500 mensen het leven gekost. Door de gevechten is de economische crisis in de voormalige Sovjetrepubliek nog verscherpt. Het werk in de fabrieken is tot stilstand gekomen, huizen kunnen niet meer verwarmd worden, water is schaars en het openbaar vervoer ligt vrijwel stil door gebrek aan brandstof en elektriciteit.

In Gaza vijf Palestijnen doodgeschoten

JERUZALEM - Israëlische militairen hebben vrijdag op de door Israël bezette Gazastrook vijf Palestijnen gedood en 26 verwond. Dit is door Israëlische militairen en Palestijnse bronnen meegedeeld.

Volgens een functionaris van het Israëlische leger zette een militaire eenheid de aanval in op een auto met gewapende terroristen waarbij drie inzittenden werden gedood. Palestijnse bronnen meldden dat rellen uitbraken op de Gazastrook nadat melding was gemaakt van de dood van het drietal. Daarbij kwamen nog eens twee mensen om het leven en raakten 26 Palestijnen gewond.

Uitslag verkiezingen in Lima nog niet bekend

LIMA - Bij het departement waar men verkiezingszaken regelt in Lima werd een demonstratie gehouden door inwoners van een der armoebuurten van de Peruaanse hoofdstad. Een maand na de verkiezingen weet men daar nog steeds niet wat de preciese uitslag van de verkiezingen is.

Meer Belgen naar Somalië

BRUSSEL - De Belgische regering heeft vrijdag besloten nog eens 250 militairen naar Somalia te sturen.

Zo heeft het ministerie van Defensie laten weten. België neemt al met 630 man deel aan de operatie "Herstel hoop" die in december onder Amerikaanse leiding in het afrikaanse land van start is gegaan.

Premier Keating van AUSTRALIE voelt voor vrije handel tussen zijn land en Japan. Die vrijhandelszone kan volgens hem het middelpunt worden van vrijere handelsbetrekkingen tussen de landen in Azie en de Stille Zuidzee.

BRUSSEL - De Europese Gemeenschap draagt bijna zeventig miljoen gulden bij aan de kosten die gepaard gaan met de wederopbouw van Libanon, zo is vrijdag in Brussel meegedeelld.

Eind 1991 werd in Parijs een internationaal programma opgesteld om Libanon na ruim vijftien jaar burgeroorlog weer op de been te helpen. De kosten daarvan belopen bijna 42 miljard gulden. Het bestuurlijk apparaat van het land is echter onvoldoende om dat programma te begeleiden. De Gemeenschap verschaft daarom technische hulp.

Inclusief thuislanden, Swaziland, Lesotho:

Botha voor Verenigde staten van Zuid-Afrika

KAAPSTAD - De Zuidafrikaanse minister van Buitenlandse zaken Roelof Botha heeft vrijdag voorgesteld een "Verenigde Staten van zuidelijk Afrika" te vormen, dat Zuid-Afrika, de Zuidafrikaanse thuislanden en de onafhankelijke staten Swaziland en Lesotho omvat.

Botha verklaarde tegen journalisten in Kaapstad dat de regering wil dat de leiders van de in naam onafhankelijke thuislanden Transkei, Ciskei, Bophuthatswana en Venda hun soevereniteit overdragen. "Wij zouden willen dat de landen die van ons de onafhankelijkheid kregen weer terugkeren", verduidelijkte hij.

Botha is er ook voor dat de kleine bergkoninkrijkjes Swaziland en Lesotho bij Zuid-Afrika worden ingelijfd, nadat het blanke minderheidsbewind in Pretoria plaats gemaakt heeft voor een democratische regering. Lesotho wordt geheel omsloten door Zuid-Afrika, terwijl Swaziland behalve aan Zuid-Afrika ook aan Mocambique grenst. Beide landen zijn grotendeels afhankelijk van het inkomen van hun onderdanen die in Zuid-Afrika werken, maar zij hebben hun onafhankelijkheid de afgelopen veertig jaar met hand en tand verdedigt.

De leiders van thuislanden hebben tot nu toe steeds betoogd dat zij zelf beslissen of zij bij Zuid-Afrika ingelijfd willen worden. Bophuthatswana heeft al laten weten dat het onafhankelijk wil blijven. De thuislanden, die onder de apartheid gecreëerd werden als de thuisbasis van de zwarte Zuid-Afrikanen worden alleen door Pretoria erkend.

Rome: Opnieuw Maffia-kopstuk aangehouden

PALERMO - De Italiaanse politie heeft vrijdag in de Siciliaanse hoofdstad Palermo de maffia-baas Giuseppe Montalto gearresteerd.

De 34-jarige maffialeider, die sinds tien jaar wordt gezocht, was bij verstek al tot zes jaar gevangenisstraf veroordeeld. Bovendien lopen tegen Montalto nog vier nieuwe arrestatiebevelen, waarvan een verband houdt met de moord op de Italiaanse EG-afgevaardigde Salvo Limas. Montalto wordt gezien als de leider van der Villabrate-clan. Talrijke maffia-kroongetuigen hebben hem in het verleden gekwalificeerd als de "ijzeren bondgenoot" van Toto Riina.

A° 1993 N° 20

PUBLICATIEBLAD

MINISTERIËLE BESCHIKKING MET ALGEMENE WERKING van de 4de februari 1993, houdende intrekking van de Beschikking invoerheffing enige goederen 1993 (P.B. 1993, no. 2).

....

DE MINISTER VAN FINANCIËN,

Overwegende:

dat het Gerecht in Eerste Aanleg van de Nederlandse Antillen, zittingsplaats Curaçao, op 26 januari 1993, KG no. 20/93, heeft beslist dat het Land binnen 14 dagen na betekening van het vonnis de implementatie van de door haar per 7 januari 1993 ingevoerde en afgekondigde heffingen, genoemd in de ministeriële beschikking van 6 januari 1993, zoals vervat in P.B. 1993, no. 2, dient te staken en gestaakt te houden zolang daar geen wettelijke grondslag voor is.

dat bij het Landsbesluit verhoging invoerrechten 1993 (P.B. 1993, no. 21) soortgelijke maatregelen zijn getroffen als in vorenbedoelde ministeriële beschikking, zodat de Beschikking invoerheffing enige goederen 1993 kan worden ingetrokken;

HEEFT GOEDGEVONDEN:

Artikel 1

De Beschikking invoerheffing enige goederen (P.B. 1993, no. 2) wordt ingetrokken.

Artikel 2

Deze beschikking zal in het Publicatieblad worden geplaatst.

Artikel 3

Deze beschikking treedt in werking met ingang van 6 februari 1993.

Willemstad, 4 februari 1993
De Minister voornoemd.
C.G. SMITS

Uitgegeven de 5de februari 1993
De Minister van Algemene Zaken,
M.PH. LIBERIA-PETERS

Cosmic Illusion vecht voor grotere subsidie

WILLEMSTAD —Norman de Palm, samen met Felix de Rooy de artistiek en zakelijk leider van het in Amsterdam gevestigde Cosmic Illusion, is boos omdat de overheid vier ton minder subsidie wil toekennen aan het multicultureelkunstenaarscollectief. Bovendien is er aangedrongen op het samengaan van Cosmic met een ander collectief: De Nieuw Amsterdam.

De politieke beslissing over de subsidie is nog niet gevallen, maar komt op een veel te laat en ongelegen moment, zegt De Palm. Duidelijkheid had er al maanden geleden moeten zijn. Half februari start een van de drie projecten van Cosmic Illusion voor dit jaar. De Palm: "Ik ga niet zitten wachten tot ze klaar zijn met de besluitvorming. Als je afwacht zeggen ze 'kijk hij heeft al die tijd niets gedaan'. Die drie projecten gaan gewoon door. Ik hoop dat het nog goed komt. Anders vallen de klappen in het najaar."

ZWART

De financiële beknotting vindt plaats tegen de adviezen in van twee Raden voor de Kunst, maar overeenkomstig een derde advies waarin Cosmic Illusion op een hoop is geveegd met De Nieuw Amsterdam. Dat is ook een multicultureel collectief. De twee werkten op incidentele basis samen aan projecten, maar zegt De Palm: "Wij zijn geen eeneiige tweeling. Onze opzet verschilt. Wij werken niet met één gezelschap zoals DNA dat doet, maar met verschillende groepen. Als het om een fusie moet gaan, kan ik wel andere combinaties dan die met de Nieuw Amsterdam bedenken (...) Worden we misschien met elkaar in verband gebracht omdat we beiden 'zwart' zijn? Waarom wordt dat dan niet openlijk gezegd?"

Het ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur begon een paar jaar geleden Cosmic Illusion mondjesmaat, maar constructief te steunen. Om te overleven was echter een structurele bijdrage nodig. Die is nu voorlopig bepaald op acht ton terwijl er 1,2 miljoen gulden nodig is.

De Palm tegenover Ivoline van Erpecum van de Weekkrant Suriname: "Gek is dat, we hebben steun gekregen, omdat we zonder die steun niet konden overleven, en nu brengen ze ons voortbestaan alsnog in gevaar."

VERNIETIGEND

De Nieuw Amsterdam heeft van de nationale Raad voor de Kunst een vernietigend subsidie-advies gekregen. De Amsterdamse Kunstraad volgde met een kritische evaluatie. Volgens De Palm is toen onbedoeld het subsidielot van Cosmic Illusion aan dat van DNA verbonden geraakt. Cosmic Illusion kreeg twee evaluaties die 'voldoende' oordeelden, maar er volgde - volgens De Palm om onverklaarbare redenen - een derde evaluatie. Van de Commissie Ruyter. Deze voegde de twee collectieven op één hoop en stelde een samengaan voor. De Palm boos: "Vanwege de kleur? Draai het dan om en voeg ook eens alle witte gezelschappen bij elkaar."

"Ik krijg altijd een griezelig gevoel bij dat soort ideeën. Als ze ons willen samenvoegen, moet dat verklaard worden vanuit één toneelbeleid. Ik heb echter het idee dat het een ad hoc ingreep is zonder een onderliggende visie."

De Palm heeft laten weten dat het nieuwe pand aan de Nes waarin Cosmic Illusion zit, niet de ruimte biedt om twee multiculturele kunstenaarscollectieven te herbergen.

Cosmic Illusion produceert ongeveer zeven projecten per jaar op het gebied van dans, toneel en andere voorstellingen. Cosmic Illusion maakte de film Ava & Gabriel en ook de spraakmakende tentoonstelling Wit over Zwart, waarin Nederlandse reclame-uitingen een typisch beeld gebruikten van 'de' neger.

■ *Het nieuwe pand van Cosmic Illusion aan de Nes in Amsterdam. Foto: Jean van Lingen / Weekkrant Suriname.*

Carnavalslezing

KRALENDIJK — Vrijdag 12 februari zal waarnemend hoofd Cultuur en Opvoeding, Papy Cecilia, een lezing houden over carnaval in jeugdhuis Jong Bonaire. Hij doet dat op uitnodiging van de stichting Jeugdtheater en Poppenspel. Na de lezing zullen er onder begeleiding carnavalsmaskers worden gemaakt. De ochtend is bestemd voor kinderen van drie tot twaalf jaar, maar ouders zijn ook welkom. De aanvang is om 14:00 uur en de middag duurt tot 18:00 uur.

Verkeerssituatie gewijzigd

KRALENDIJK — Vanaf maandag 1 februari is de verkeerssituatie op het kruispunt Kaya Rosaura/Kaya Papa Cornes gewijzigd. Voor het verkeer rijdende in zuidelijke richting op de Kaya Rosaura is het voortaan verboden links af te slaan in de richting van Lagoen. Dit in verband met de gevaarlijke situatie ter plaatse, zo deelt het plaatslijk hoofd van politie mee.

'Ziekenhuis Paramaribo is failliet'

PARAMARIBO/WILLEMSTAD — Het Academisch Ziekenhuis van Paramaribo is failliet. Dat zeggen twee vertegenwoordigers van de medische staf en van de personeelsbond. Medisch directeur drs Guno Codfried deelt hun mening niet. Codfried gaf ongeveer drie jaar geleden zijn directiefunctie bij het Sint Elisabeth Hospitaal op Curaçao op om in Surinaamse dienst te treden.

De twee ingewijden hebben het harde oordeel geveld over het ziekenhuis dat volgens het Weekblad Suriname eens de nationale trots van Suriname was. Het faillissement is compleet. Het Academisch Ziekenhuis zou 1992 afgesloten hebben met een tekort van 20 miljoen Surinaamse guldens en voor 1993 dreigt een nog groter tekort. De instelling heeft al een grote bankschuld. Het ziekenhuis staat er zo slecht voor dat medische zorg soms wegvalt. Leveranciers zouden weigeren op krediet te leveren. De voorraad medicijnen is nauwelijks voldoende voor enkele weken. Dit berichtte het blad De Ware Tijd in Paramaribo. Volgens de betrokken personeelsbond kunnen patiënten zich beter niet laten opnemen; er zouden mensen dood gaan die nog niet hadden hoeven sterven.

De bond zegt dat er maandelijks minstens vier gediplomeerde verpleegsters weggaan. Het personeel bestaat voor het grootste deel uit leerling-verpleegsters.

Codfried heeft er in een tv-uitzending op gewezen dat het Surinaamse ziekenhuis op dezelfde wijze als andere instellingen en bedrijven kampte met het deviezentekort en de enorme inflatie. Codfried geeft toe dat er ernstige problemen zijn, maar volgens hem zijn ze niet onoverkomelijk. Hij blijft optimistisch.

Serviërs van Krajina niet naar New York

BELGRADO - De Serviërs uit de Kroatische enclave Krajina zullen de vredesbesprekingen in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in New York niet bijwonen. Dat heeft het Joegoslavische persbureau Tanjug zaterdag gemeld.

De Servische autoriteiten in Krajina willen alleen met Kroatië onderhandelen, dat op 22 januari een offensief begon om de door Serviërs gecontroleerde gebieden in de enclave te heroveren. De Serviërs hebben in de enclave eenzijdig de "Servische republiek Krajina" uitgeroepen. De Servische autoriteiten in Krajina echter willen alleen met de regering in Zagreb onderhandelen als Kroatië "onvoorwaardelijk" aan de VN-resoluties voldoet waarin de VN de strijdende partijen oproept de vijandelijkheden te staken en zich terug te trekken uit de gebieden die sinds 22 januari zijn veroverd.

Onderzoek naar motief vernielen Auschwitz-monument

AMSTERDAM - De Amsterdamse politie onderzoekt nog hoe aannemelijk het motief is van de man die heeft bekend het Auschwitz-monument te hebben vernield.

De 38-jarige glazenier RS zegt tot zijn daad te zijn gekomen om een constructiefout te verdoezelen. Er zou condens onder een aantal glazenplaten hebben gezeten. De man stelt dat de directeur van het bedrijf hem tot de vernieling heeft aangezet. Volgens de glazenier, een drugsverslaafde, wilde hij zijn werkgever, glashandel Van Tetterode, met de vernieling voor schande behoeden. De aanslag op het monument heeft veel stof doen opwaaien. Omdat men ervan uitging dat er racistische motieven achter de aanslag zaten. Dit lijkt niet het geval te zijn.

Politie-controle

KRALENDIJK — De motorrijtuigenbelasting moet vóór 31 januari zijn betaald. Maandag 8 februari voert de politie vanaf 8:00 uur 's morgens een controle uit op naleving van deze regel.

Moet binnen paar weken uitvoerbaar zijn

VS en Egypte speuren naar oplossing ballingen-kwestie

CAIRO - Caïro en Washington proberen het met Israël eens te worden over een terugkeer van de rond vierhonderd Palestijnse ballingen "binnen enkele weken" en de hervatting van het vredesoverleg over het Midden-Oosten. Dat heeft de Egyptische minister van Buitenlandse zaken Amr Moussa vrijdag gezegd.

Het aanbod van Israël om honderd van de 396 ballingen terug te laten keren en van de andere de termijn van de verbanning te verkorten "is een stap in de goede richting die onmiddellijk gevolgd moet worden door andere stappen om de terugkeer van alle ballingen te verzekeren", verklaarde Moussa. "Het standpunt van Egypte is dat de deportatie een onwettige daad is.

Israel heeft de uitzettingsbevelen van 101 Palestijnse ballingen opgeheven, deelde woordvoerder Oded Ben-Ami van het Israëlische ministerie van Defensie mee. Onder hen zijn dertien zieken, van wie vijf van het provisorische tentenkamp in het niemandsland tussen Israël en Libanon inmiddels zijn overgebracht naar ziekenhuizen in de door Israël gecontroleerde veiligheidszone.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

* * * * * * * * *

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07 00-16 00 uur, zaterdag van 08 00-12 00 uur; zondag gesloten

* * * * * * * * *

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14 00-18 00 uur dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14 00-20 00 uur zaterdag van 10 00-12 00 uur
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14 00-19 00 uur

* * * * * * * * *

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15 30 uur gewone stukken om 16 30 uur

* * * * * * * * *

SERVICE CLUBS
Lions informatie H van Bommel, tel: 8896
Rotary woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater

* * * * * * * * *

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden maandag t/m vrijdag van 08 00-12 00 14 00-18.00 uur; zaterdag van 08 00-12 00 uur

* * * * * * * * *

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20 00-24.00 uur; zaterdag van 12 00-24 00 uur

* * * * * * * * *

SLACHTHUIS LVV
(tel 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06 00-14 30 uur In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden

* * * * * * * * *

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Salina)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13 30-14 30 uur Voor **spoedgevallen** gelieve tel 4255 te bellen

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26, Tel 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08 00-12 00 15 00-17 00 uur

* * * * * * * * *

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld J Abraham 15, tel: 8204 (na 18 00 uur tel : 8342)

* * * * * * * * *

MOSKOU - De ministers van Buitenlandse zaken van Rusland en de Verenigde Staten, Andrej Kozyrev en Warren Christopher, treffen elkaar 25 februari in Geneve om een topontmoeting tussen de presidenten Boris Jeltsin en Bill Clinton voor te bereiden.

Jeltsin heeft de afgelopen weken herhaaldelijk te kennen gegeven snel een ontmoeting te willen met zijn Amerikaanse ambtgenoot. Hij vreest dat Clinton zich de komende vier jaar meer zal concentreren op binnenlandse zaken wat ten koste zal gaan van de bilaterale betrekkingen met Rusland. Jeltsin had begin januari in Moskou nog een ontmoeting met Clintons voorganger George Bush.

In juni stembus in Burundi met meer partijen

BUJUMBURA - President Pierre Buyoya heeft vrijdag per decreet aangekondigd dat de eerste verkiezingen waaraan meerdere partijen mogen deelnemen in juni in het Centraalafrikaanse land zullen plaatshebben.

De staatsradio beriep zich op een uitspraak van Buyoya en meldde dat met de eerste vrije presidentiële en parlementaire verkiezingen de laatste fase in het democratiseringsproces wordt ingezet. De invoering van een meerpartijenstelsel werd al sinds mei 1992 verwacht toen Buyoya een referendum toestond waarin het merendeel van de bevolking van de voormalige Belgische kolonie zich uitspraak voor politieke hervormingen.

Investering van twee miljoen

Uitbreiding Grote Berg met ruim zeventig kavels

WILLEMSTAD — Donderdag heeft Halabi Real Estate de opdracht verleend aan de Curaçaose Wegenbouw Maatschappij om het plan Grote Berg verder uit te breiden. Dit vergt een investering van twee miljoen gulden.

Het Project Grote Berg loopt al tien jaar. Af en toe werd een stuk van het totale verkavelingsplan ontwikkeld. De jongste opdracht omvat een stuk van 76 kavels in de zuid-westhoek van de plantage, grotendeels gelegen langs de Weg naar Westpunt. Het totale plan is goed voor 100 kavels. Als de laatste uitbreiding helemaal klaar is zullen er 450 kavels ontwikkeld zijn.

De projectontwikkelaar zegt te proberen de kavels in een redelijke prijsklasse te verkopen, maar dat dit steeds moeilijker wordt, omdat de bouw- en ontwikkelingskosten op Curaçao een enorme stijging vertonen. Op de tekentafel ligt een plan voor een groot winkelcomplex dat ook in fasen gebouwd zou moeten worden, maar de initiatiefnemers willen met dat ontwerp wachten tot er wat meer woningen staan op de kavels.

Carnavalsprogramma Bonaire

KRALENDIJK — Voor de komende veertien dagen kent Bonaire een overvol carnavalsprogramma, dat de waarachtige carnavalsvierder uit het hart gegrepen moet zijn. Bijna alle activiteiten concentreren zich rond de weekeinden. Een overzicht:

Zaterdag 6 februari:
* Verkiezing van de Prins en Pancho in het Wilhelminapark om 19:00 uur.
* Gekostumeerd bal voor 60-plussers in buurtcentrum Nikiboko van 16:30 tot 19:00 uur.
* Uitzending Curaçao Tumbafestival door TeleCuraçao, aanvangstijd 20:00 uur.

Zondag 7 februari:
* 'Don't-worry-be-happy'-kindercarnavalsoptocht in Rincon om 10:00 uur.
* Jeugdtumbafestival in voetbalstadion Rincon om 17:00 uur.

Woensdag 10 februari:
Jump-up in Amboina van 20:00 tot 23:00 uur.

Donderdag 11 februari:
* Tumba Lokofestival in buurtcentrum Rincon om 20:00 uur.

Vrijdag 12 februari:
Verkiezing carnavalskoningin in vroegere kledingfabriek Texport, aanvang om 19:00 uur.

Zaterdag 13 februari:
Optocht kindercarnaval in Rincon om 15:00 uur.
* 'Ban Topa' met muziek van Groep 2000 om 19:00 uur in Rincon.

Zondag 14 februari:
Optocht kindercarnaval in Kralendijk om 15:00 uur.
Gekostumeerd bal in Rincon van 20:00 tot 23:00 uur.

Carnaval Aruba

DE QUOTA CLUB vraagt met de komende carnavalsdrukte voor de deur weer aandacht voor de gevolgen die overmatig geluid met zich mee kan brengen. De carnavalsmuziek, die gewoonlijk luidruchtig wordt gebracht, brengt iedereen in de stemming. Hoe harder de muziek des te meer wordt er gejumpt en gedanst.

Quota Club vindt dat iedereen daarbij op het geluid moet letten. Dat kan met name voor de oren wel eens te veel van het goede, of beter gezegd, het kwade zijn. Zeker als de muziek urenlang aanhoudt en iedereen in de carnavalsban houdt. Zelfs vanaf de trailers worden de geluidsinstallaties dubbel zo hard gezet. Daarom is preventie tegen de muziek zeer belangrijk.

Bij FEPO aan de Eagle zijn oordopjes en geluidfilters voor jonge en oude mensen beschikbaar. Het geluid is dan misschien wat minder, maar in ieder geval hebben alle carnavalvierende oren dan de bescherming die zij nodig hebben.

Coastal Carnaval Club heeft Quota voor vijfduizend florin aan oordoppen cadeau gedaan om de club in haar campagne tegen het overmatig geluid tijdens de carnavalsdagen te steunen. Begrijpelijk dat deze geste bijzonder gewaardeerd wordt. De Quota Club zal zorgen dat nog meer personen hun oren goed zullen beschermen.

* * *

PAPITO RAFAEL is de nieuwe tumbakoning. Vanochtend kort na twee uur was hij met 1680 punten de winnaar van de in totaal achttien deelnemers. Zijn tumba 'Bacadi Bacadi' werd door het overvolle Entertainment Center met gejuich ontvangen. Hij werd begeleid door zijn band 'Papito y su doble sabor'.

Op de tweede plaats eindigde Gilbert Raven met 'Waye, wayele', waarvoor hij 1635 punten kreeg, gevolgd door Tatoo Quant met 1630, Junior de Freitas met 1605 en Segundio Tromp met 1585 punten. Casin Giel werd uitgeroepen tot de beste componist en Franklin Granadillo tot de beste muziekschrijver.

* * *

CAIQUETIO CLUB is morgenavond het middelpunt van de uitverkiezing van Joker Farandula. Het belooft een lollige avond te worden, waarbij velen uit de Farandula wereld met aan het hoofd de DJ's de toon zullen aangeven.

* * *

HOSPIE JOLLIES, de naam zegt reeds dat deze groep in het hospitaal thuis hoort, heeft nog enige plaatsen in haar groep vrij. Iedere avond kan worden ingeschreven in de gymzaal van de PAAZ. Zij die ingeschreven hebben, worden verzocht de stof te komen halen voor hun kostuum. Voor de zogenaamde 'b[illegible] peaces' zijn nog drie plaatsen vrij. Er wordt deelgenomen aan de parades in San Nicolas en Oranjestad.

* * *

DOKTER ALVAREZ heeft volgend weekeinde en in dat van 20 februari de doktoren wachtdienst op zich genomen voor de districten beneden de brug. Aangezien het die weekeinden erg carnavalsdruk is in Oranjestad, kan de arts geconsulteerd worden ten kantore van dokter van Veen/dokter Sneek te Tanki Leendert 24, telefoon 27100. Op zaterdag en zondag van 10 tot 11 en van 17 tot 18 uur

* * *

DE MACHTSOVERDRACHT over carnavalvierend Aruba vindt morgenochtend om 10 uur plaats voor het gebouw van de Raad van Ministers. Premier Nelson Oduber draagt dan de macht aan prins en pancho over, waarbij de prins zijn proclamatie bekend zal maken. Waar gouverneur en ministers naartoe worden verbannen, is nog niet bekend maar dat wordt morgen ongetwijfeld bekend gemaakt.

Wederom is er na afloop geen prinsenparade. De politie wilde ook dit jaar geen vergunning geven in verband met de verkeerschaos die de afgelopen jaren, voornamelijk door het jeepverkeer, werd veroorzaakt. In ieder geval zijn prins en pancho morgen om 14 uur wel present bij de kindercarnavalsparade in San Nicolas.

* * *

DE KINDERPARADE gaat van start bij het San Nicolas Sportpark en volgt dan de volgende route: Torenstraat, Zeppenveldstraat, Lagoweg, Bernhardstraat, Mauritsstraat, Pastoor Hendrikstraat en weer naar het San Nicolas Sportpark.

Ingezonden

Jury dom

GEACHTE HEER Salsbach,

Uw uitlating aan het adres van de heer Peter van der Pligt, 'Een Antilliaan kan het in de Jordaan ook niet van Johnnie Jordaan winnen', vind ik niet alleen dom, maar het bewijst ook dat u niet op de hoogte bent van wat er allemaal op muzikaal gebied in de wereld gebeurt.

Een van de beste salsagroepen ter wereld, Orquesta de la Luz, bestaat uit......... Japanners.

Pa Regla had u dat moeten weten, want u bent toch ook muzikant?

ARTHUR DONKER
Curaçao

WILLEMSTAD/TILBURG — Tilburgianen kunnen zaterdag 20 februari kennismaken met de Antilliaans/Arubaanse tumba op een tumba loko loko-festival.

De organisatie is in handen van de Antilliaans/Arubaanse organisatie Pro-Mosa en trompettist Dennis Aalse. Hij leidt het orkest Akede dat bestaat uit dertien Antilliaanse conservatorium-muzikanten. De groepsleden zijn momenteel op het eiland en doen op de een of andere wijze mee aan de tumba-feesten van deze week. Het Tilburgse festival zal zijn eigen tumba-koning hebben.

* * *

DE POLITIE doet een beroep om geen auto's langs de wegen te parkeren, waar morgen de kinderparade voorbij trekt. Als iedereen zich vervolgens houdt aan wat politie en SAC verzoeken, dan kan het kindercarnaval een orderlijk verloop hebben, hetgeen voor de toeschouwers ook prettig is.

Carnaval Curaçao

PA PASA UN PRET houdt dit jaar voor de tiende keer het 'Festival di Basilon'. Gisteravond werd tijdens een gezellige persconferentie aan de Caracasbaai het een en ander aan de pers uitgelegd.

Tien jaar geleden kwam het idee om een festival te organiseren, dat oorspronkelijk bij een van de leden thuis werd gehouden en uitsluitend voor leden en introducees was bestemd. Daar het al direct een doorslaand succes was, moesten de organisatoren een andere plek zoeken: Hofi Brakkeput Meimei.

Het eerste festival was getiteld 'Un atardi Ku P.P.I.P. den su Basilon'. Op dat moment dacht niemand dat er een tweede festival zou komen. Vanwege de vele positieve reacties werd echter besloten om het festival het volgend jaar wederom te organiseren.

De belangstelling voor dit festival was toen zo groot, dat men in 1985 een andere plaats moest zoeken en zo verhuisde men naar Club Nos Deseo, dat al gauw ook te klein bleek. De volgende lokaties van het festival waren het Concorde Hotel, Rust & Burgh, Club di Shell en de laatste jaren Isla Verde.

Zoals bekend worden geen minderjarigen tot dit festival toegelaten, vanwege de inhoud van de liederen, die de deelnemers zingen: soms heel humoristisch, maar ook 'pittig', al blijven ze binnen de grenzen. Je moet gedurende dit festival goed luisteren en kijken wat er op het podium gebeurt.

Dit festival vindt plaats op vrijdag 12 februari in Isla Verde en er zijn nog enkele kaarten verkrijgbaar bij de leden van deze groep.

* * *

AANSTAANDE MAANDAG begint de commissie samen met de DROV met het meten van alle stellages en trailers, die sinds vanmorgen zijn geplaatst. De metingen worden de hele dag en ook 's avonds gedaan. Het is daarom aanbevelenswaardig om iemand in de buurt van deze stellages te laten staan. Ook ter voorkoming van diefstal is het beter de stellages en trailers niet onbewaakt te laten.

* * *

DIT WEEKEINDE staat in het teken van de tumba. Zowel de finale van het grote tumbafestival wordt gehouden als het tumbafestival van Koprokamu, morgenmiddag in het Curaçao Festival Center. Vanavond nemen 35 zangers aan het tumbafestival deel en dit jaar is het echt moeilijk een duidelijke favoriet te vermelden. Wij wensen alle zangers het beste en *may the best win*.

* * *

DE POORTEN van het Curaçao Festival Center gaan vanmiddag al om half zes open voor het publiek, dat zeker vroeg arriveert om een goede plaats te bemachtigen. De finale moest voor het eerst op een zaterdag gehouden, zodat men rustig van de avond kan genieten, daar de meesten morgen niet naar hun werk hoeven te gaan. Als alles goed loopt wordt de winnaar(es) om ongeveer twee uur 's nachts bekend gemaakt. De ceremoniemeesters voor vanavond zijn Hugo Zimmerman, Sidney Saturnino en Clarck de Windt.

* * *

MORGENMIDDAG om twaalf uur kunnen alle kinderen, die het tumbafestival van Koprokamu willen bijwonen, het Curaçao Festival Center binnen. Aan dit festival nemen veertien kinderen deel. Zij worden door zowel ERA als DOBLE R begeleid. Kinderen tot achttien jaar betalen f. 7,50 en volwassenen f. 15,- voor een toegangskaart.

WILLEMSTAD — De muziekgroep van Gibi Doran, Explosivos, presenteert vanavond een tumba die gezongen zal worden door José Alves. Deze yu di Korsou is geboren uit Portugese ouders en viel, net als Peter van de Pligt vorig jaar, zeer in de smaak bij het publiek.

Dus vanavond geen Nederlander in de finale, maar wel een zanger die op de totale steun van de Portugese gemeenschap op Curaçao rekent.

FINALISTEN TUMBA FESTIVAL CURAÇAO 1993

Zaterdag 7 februari 1993

Groep	Zanger(es)	Compositie
ARNELL I SU ORKESTA	MAFALDA MINGUEL	E BINJA DI KARNAVAL
ARNELL I SU ORKESTA	CARLOS SALSBACH	E SIRENA
ARNELL I SU ORKESTA	RONNY WINKLAAR	TA NOS TESORO
ARNELL I SU ORKESTA	EDWIN THOMASA	KORSOU LANTA RIBA
ARNELL I SU ORKESTA	HILDO HENRICUS	BAND'I OTRO DEN DJE
BIG SMILE	EDWIN THOMASA Jr	BAN KAMPANJA
CARIBBEAN BAND	GABRIELO CRUZ	EKOLEKUA
DOBLE R.S.S.S.	ROLAND DAMON	BUTE BEK
DOBLE R.S.S.S.	MARLON VICTORINA	HASI UN KO PE
DOBLE R.S.S.S.	DARWIN GREG	MIHO KU TUR
DOBLE R.S.S.S.	CYRILL BERNADINA	DUNE P'E BONA
DOBLE R.S.S.S.	HARRY ZIMMERMAN	TENE KUENTA ZOEMBOEDOEBUM
DOBLE R.S.S.S.	EDDY MAR	BON ANKRA
ERA	RUDSEL LEITO	MANE BO KE
ERA	FARLEY LOURENS	WAYE KONFO
ERA	IKE JESERUN	BOGUI BOGUI TE PARIBA
ERA	MELANIA VAN DER VEEN	BIN TUMA 'KI
ERA	RUDOLF FRANS	NOS TA BIBA BON

Groep	Zanger(es)	Compositie
GIBI I EXPLOSIVOS	IRVING LLANO	SOBREDOSIS DI AMOR PA KARNAVAL
GIBI I EXPLOSIVOS	CLARCK ZALM	E YU DI KORSOU
GIBI I EXPLOSIVOS	JERSEY ISENIA	TIN UN HENDE NA PORT'EI
GIBI I EXPLOSIVOS	MISTIKA STEFANIA	MANERA GURUGURU DEN FUNCHI
GIBI I EXPLOSIVOS	JOSE ALVES	ATA FRUTA KOME
GOLDEN NAME	HUMPREY STEFANIA	NOS KARNAVAL TA DUSHI
JESUS I SU 220	CARLOS COFFIE	DAL BAI NUMA SHON KA
JESUS I SU 220	TANIA BALENTINA	JUDE PA MI
MUZIEK SCHOOL M. CORNELIA	IVONIS CORNELIA	PAPA TA REP
OK	JUNNI MARTIS	DJUMBALAKA
ORKESTA SIMA	NILDO MARTIS	HERU PA TANCHI
ORQUESTA DULCURA	PAPA ZIMMERMAN	NO WANTE PADEN SAKE PAFO
RISAM	ELIA ISENIA	AT' E SEBADO
RISAM	KENNETH DORAN	KARNAVAL TA RIPITI
SPICY PEANUTS	JACINTO PANTOPHLET	HALAMI DEN TONO
SPICY PEANUTS	RENARD HURTADO	SIN PARA MAS
TIPIKO ROZAL & COMPANY	EDITH SOLIANO	FOLKLOR TE BROMA

Bananenhandel vreest voor drama als gevolg importheffing EG

AMSTERDAM - De bananenhandel is in rep en roer. Importeurs, rijperijen en grossiers in Latijns-Amerikaanse bananen vrezen vanaf komende zomer bijna veertig prrocent van hun marktaandeel in Europa te verliezen als gevolg van een wijziging in het handelsbeleid van de Europese Gemeenschap. Ook de Nederlandse consument is gewaarschuwd. Een kilo bananen - nu te koop voor f 1,50 - kan volgens de branche met gemak twee maal zo duur worden.

De Nederlander eet, net als de Belg, de Luxemburger, de Duitser, de Ier en de Deen, bijna alleen 'dollarbananen', die worden aangevoerd vanuit Latijns-Amerika. Bananen uit de voormalige Europese koloniën - de zogenoemde ACS-landen (staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Zuidzee zoals Kameroen, Ivoorkust, Guadeloupe, Martinique, Jamaica, Belize, Suriname en de Bovenwindse Eilanden) - en uit Europa (Kreta, Madeira, de Canarische eilanden etc.) hebben op de Nederlandse markt geen schijn van kans. Ook in Duitsland, België, Luxemburg en Denemarken worden ACS- en 'Euro-bananen' nauwelijks verkocht. In al deze landen -in de bananenhandel de "vrije markt" genoemd - zijn ze te duur. Bovendien zijn ze slechter van kwaliteit.

Alleen in landen als Groot-Brittannië, Frankrijk en Spanje, die juist de bananenproducenten uit de ACS-landen of Europa beschermen door de dollarbananen te weren, worden ACS- en Euro-bananen verkocht. De prijs wordt daar min of meer kunstmatig vastgesteld. Dat brengt met zich dat de consument in die EG-lidstaten meer betaalt. Op de "vrije markt" mogen de ACS- en EG-bananen vrij van rechten binnenkomen, maar kunnen zij ondanks een heffing van 20 procent op dollarbananen niet concurreren.

In Nederland verkochte bananen zijn voor het grootste deel, ruim veertig procent, afkomstig uit Colombia.' Bananen uit Panama staan tweede op de ranglijst met een marktaandeel van zo'n twintig procent. De handel is in handen van een beperkt aantal grote 'operateurs', zoals de Amerikaanse concerns Chiquita, Delmonte en Dole, de Ecuadoraanse bedrijven Bonita en Bagno en de Colombiaanse ondernemingen Banacol en Uniban. Met het laatstgenoemde bedrijf werkt de Rotterdamse importeur Velleman en Tas (merk Turbana) nauw samen.

De dollarbananen komen binnen via Duitse en Belgische havens. Zo wordt de Nederlandse markt bediend vanuit Antwerpen. Van de 2,5 miljoen ton dollarbananen die vorig jaar de EG binnenkwamen, namen Chiquita, Dole en Delmonte zo'n tweederde voor hun rekening. Chiquita is goed voor naar schatting 800.000 à 1 miljoen ton per jaar.

De EG staat nu op het punt de markt voor dollarbananen te beperken en te herverkavelen. In totaal mag per 1 juli volgens de huidige voorstellen nog maar 2 miljoen ton dollarbananen in de EG worden ingevoerd. De werkelijke vraag naar dollarbananen in de EG is zoals gezegd groter. Binnen die 2 miljoen ton wordt een invoerrecht van 100 ecu (f 219) per ton geheven. Dat is ongeveer f 4 per doos (18,2 kg). Elke ton boven de 2 miljoen aan dollarbananen wil Brussel belasten met een heffing van 850 ecu (f 1.861) oftewel 170 procent. Volgens de Nederlandse bananenhandel wordt hiermee een kunstmatige schaarste gekweekt die gevolgen zal hebben voor de prijs.

Naast deze forse verhoging van het invoerrecht op boven het maximum ingevoerde dollarbananen, wordt dat contingent - in feite verkocht op de vrije markt - ook nog eens opgedeeld tussen de traditionele dollar-bananenoperateurs en de importeurs van ACS-bananen. Van honderd procent moeten Chiquita, Delmonte, Dole, Velleman en Tas en de hunnen terug naar 66,5 procent en krijgen de ACS-operateurs een marktaandeel van dertig procent.

De traditionele dollarbananenhandelaren en de importeursverenigingen op nationaal en EG-niveau koesteren nog enige hoop op bijstelling van de voorstellen. Als op 9 en 10 februari in de Landbouwraad het interne gedeelte van de bananenhandel nog ter sprake komt, kan de interne paragraaf mogelijk dienen als breekijzer om de afspraken over de handelsbelemmeringen open te breken. Zowel in Duitsland, België als Nederland circuleren verhalen in de branche dat de vrije-marktlanden mogelijk alsnog een vuist willen maken.

Ook de werkgelegenheid en de investeringen van de havenbedrijven en rijperijen staan op het spel. In Antwerpen ziet Belgian New Fruit Wharf (BNFW), gespecialiseerd in lossen, overslag, opslag en distributie, de bui al hangen. "In antwerpen gaat dit circa vijfhonderd directe arbeidsplaatsen en nog eens vijfhonderd tot duizend indirecte banen kosten", rekent sales manager Bertrand Velge voor. "Wij verzetten jaarlijks zo'n 1.360.000 ton. In 1993 wordt dat vijftien procent minder en in 1994 nog eens 25 procent minder."

Een groot deel van de nering zal zich verplaatsen naar Spaanse, Italiaanse, Griekse en Franse havens, zo verwacht Velge. "Daar komt de traditionele dollar-bananenoperateur niet tussen. In Frankrijk en Engeland heb je een aantal hoofdimporteurs die de hele markt beheersen."

De aangekondigde invoerbelemmeringen van de EG hebben in Midden-Amerika en het noordelijk deel van Latijns-Amerika tot felle protesten geleid. De voorzitter van de Unie van Bananenproducerende Landen (UPEB), Enrique Betancourt, vreest het verlies van bestaansmogelijkheden voor 600.000 mensen. Costa Rica en Colombia hebben aangekondigd de uiteindelijke resultaten van de Uruguay-ronde over liberalisering van de wereldhandel te zullen aanvechten als de EG niet op haar schreden terugkeert.

Volgens critici buiten de dollar-bananenconcerns de Latijns-Amerikaanse bevolking uit door lage lonen te betalen en komen landen als Groot-Brittannië en Frankrijk door hun beschermde markten op voor de belangen van hun vroegere onderdanen overzee.

Dollar fractie omlaag

AMSTERDAM - De koers van de dollar is vrijdag fractioneel gedaald, ondanks relatief gunstige werkloosheidscijfers. De Amerikaanse munteenheid noteerde tegen het slot van de handel in Amsterdam 1,8615 tegen f 1,8620 op donderdag. Binnen het Europese Monetaire Stelsel (EMS) zette het herstel van het Ierse pond door. De zwakste broeder binnen het stelsel werd de Franse frank.

De valutamarkten stonden vrijdag in het teken van de Amerikaanse werkloosheidscijfers. Daaraan voorafgaand steeg de koers van de "greenback" tot een hoogste dagkoers van f 1,8735. Uiteindelijk vielen de cijfers tegen. Exclusief de landbouw steeg het aantal arbeidsplaatsen in januari tot 106.000, aanzienlijk minder dan de door economen geprognostiseerde 150.000. De daling van het werkloosheidspercentage van 7,3 tot 7,1 procent - het laagste niveau sinds januari 1992 - kon die teleurstelling niet verminderen.

In Europa kreeg de Duitse renteverlaging vrijdag nog een vervolg. Door de afgenomen spanning binnen het EMS zagen de Centrale Banken van Zweden en Noorwegen de kans schoon hun rente te verlagen. In Zweden daalt het basistarief met ingang van dinsdag van 10,5 tot 9,75 procent, terwijl de Noorse rente met ingang van maandag opnieuw 25 basispunten inlevert op 9,5 procent. Ook afgelopen woensdag verlaagde de Noorse Centrale Bank de rente al met 25 basispunten. Zowel Zweden als Noorwegen besloot na de valutacrisis in september zijn munteenheid los te koppelen van die van de ecu, de Europese rekeneenheid.

Binnen het EMS zette het herstel van de Deense kroon vrijdag door. Per honderd kroon werd vrijdag f 29,480 betaald tegen f 29,205 bij het slot van de handel op donderdag. De koers van het Ierse pond steeg fractioneel van f 2.7350 tot f 2,7355.

In Ierland werd vrijdag zeer bitter gereageerd op de Duitse renteverlaging. Vooral het late tijdstip stelde de Ieren teleur. "De maatregel zou meer effect hebben gehad als hij eerder was genomen", stelde de Ierse minister van Financiën Bertie Ahern. Ierland zag zich afgelopen zaterdag gedwongen de koers van het pond binnen het EMS met tien procent te devalueren.

De devaluatie van de Ierse munteenheid, gecombineerd met de Duitse renteverlaging, maakte de Franse frank vrijdag tot zwakste broeder binnen het EMS. De frank sloot vrijdag op f 33,275 per honderd tegen f 33,270 op donderdag.

In de koers van het pond sterling kwam weinig verandering. De Britse munteenheid sloot de week af op f 2,6980. Vrees voor een toeneming van de inflatie (en derhalve een renteverhoging) deed het pond donderdag ruim vier cent stijgen tot f 2,7020.

Loonakkoord Duitsland gunstig voor economie

STUTTGART - In Duitsland lijkt het gevaar voor al te hoge inflatie te zijn geweken. De overheid heeft met zijn ambtenaren een loonakkoord gesloten waarbij de lonen dit jaar bescheiden omhoog gaan met drie procent. De groei van de lonen is lager dan de verwachte inflatie.

De loonsverhoging van drie procent is lager uitgevallen dan de meeste analisten hadden verwacht. De vakbonden waren de onderhandelingen ingegaan met de eis dat de loonstijging minimaal gelijk zou zijn aan de vermoedelijke inflatie van vier procent. In het afgelopen jaar gingen de lonen nog met 5.4 procent omhoog. De inflatie, het zorgenkind van de machtige Bundesbank, werd de afgelopen twee jaar onder meer sterk gestimuleerd door de te hoge loonstijging. Daardoor was de Bundesbank gedwongen de rentetarieven sterk op te trekken.

De Duitse Centrale Bank verlaagde gisteren de rentetarieven onverwachts. Volgens deskundigen konden de rentetarieven omlaag omdat de tekenen dat er een gunstige loonovereenkomst zou worden afgesloten steeds duidelijker werden.

De Duitse minister van Binnenlandse Zaken, Rudolf Geiters, die de onderhandelingen names de overheid had geleid, noemde de overeenstemming "een belangrijke stap die het de regering mogelijk maakt de begroting te berekenen in het kader van het verwachte solidariteits-akkoord". Met dat akkoord, waarover al enkele maanden onderhandeld wordt door de overheid, werkgevers en werknemers, wil Bonn het oostelijke deel van Duitsland financieel ondersteunen.

Volgens Jochen Schober, hoofdeconoom van de Hessische Landesbank, is de beperkte stijging van drie procent een positieve invloed op de andere sectoren. "Dat akkoord geeft een anti-inflatiesignaal af voor de hele economie", aldus Schober.

De OTV vertegenwoordigt 2,3 miljoen Westduitse ambtenaren. Vorig jaar werd er nog 11 dagen lang gestaakt om een loonsverhoging van 5,4 procent af te dwingen.

De beperkte loonsverhoging en de verlaging van de rentetarieven zorgden voor optimistische geluiden uit Bonn. De minister voor Economische Zaken, Gunter Rexrodt, hoopt dat Duitsland daardoor zijn weg uit de recessie kan vinden.

Lusteloos Wall Street toch weer door plafond

NEW YORK - De aandelenkoersen op de effectenbeurs van New York zijn ook vrijdag weer gestegen, wat betekent dat de Dow Jones-index het donderdag bereikte record doorbrak. De handel zag er echter weinig geïnspireerd uit. De beursindex ging met 25,38 punten omhoog tot 3442,12 punten bij een omzet van 318 miljoen aandelen. Donderdag kwam de omzet uit op 343 miljoen aandelen. In vergelijking met vorige week vrijdag is de beursindex gestegen met ruim 132 punten.

De vrijdag bekendgemaakte werkloosheidscijfers van de VS leken al te zijn verdisconteerd. De groei van het aantal banen in januari werd als teleurstellend ervaren, maar de vermindering van de werkloosheid - van 7,3 tot 7,1 procent van de beroepsbevolking - viel toch niet tegen. De stijging van de aandelenkoersen werd min of meer beschouwd als een voortzetting van de opgaande lijn van de voorgaande twee dagen. Vrijdag was het vooral 3M die net als op woensdag en donderdag de beursindex aanvoerde.

Voor de dollar werd tegen het einde van de handel op de wisselmarkt van New York een koers opgegeven van f 1,8675. Donderdag was dat f 1,8630. De valutahandel ervoer de Amerikaanse werkloosheidsgegevens als positief, maar de winst voor de dollar die daaruit voortvloeide werd voor een groot deel tenietgedaan door winstnemingen.

***

De JAPANSE motorproducent YAMAHA geeft geen vervolg aan zijn plannen om een sportwagen voor de Europese markt te fabriceren, die een snelheid van meer dan driehonderd km per kan bereiken. Door de slechte economische situatie kan het bedrijf geen duidelijk beeld over de afzetmogelijkheden krijgen. De eenpersoonswagen van aluminium die met de hand vervaardigd zou worden, moest door de Britse dochteronderneming Ypsilon Technology worden gemaakt.

TAIWAN wil lid worden van de OESO, de Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling. Bij de OESO zij de 24 rijkste landen ter wereld aangesloten.

Financieel Nieuws

Goed herstel Begemann

AMSTERDAM - Heineken stal vrijdag de show op een vaste Amsterdamse effectenbeurs. Het drankenconcern voerde de 'veilige' fondsen aan, waarin beleggers al enkele dagen vluchten na de troebelen rond vooral DAF. Heineken wist de beurs f 4 hoger te verlaten op f 171,50. Begemann kwam goed terug na de koersval van de voorgaande dag.

De hele beurs lag er vrijdag goed bij, al was er minder activiteit dan donderdag. Handelaren waren na de stijgingen die in de ochtenduren plaatsvonden aanvankelijk bang dat later winstnemingen het niveau zouden terugdrukken. Maar dat gebeurde niet. Het vast blijvende Wall Street zorgde duidelijk voor wat vertrouwen. Overigens waren het volgens handelaren hoofdzakelijk de institutionele beleggers die in Amsterdam opereerden. De kleine beleggers zijn door de gebeurtenissen van de afgelopen dagen echt kopschuw geworden.

Door de stijgende aandelenkoersen sloot de stemmingsindex 1,8 punt beter op 97,7. De koersindex algemeen steeg met 1,5 punt naar 206,8. Zonder de fractioneel lagere Koninklijke Olie bedroeg de stijging 2,3 punt tot 198. De totale omzet kwam uit op f 4138 miljoen, waarvan f 813 miljoen in aandelen. De obligatiemarkt gaf lichte hogere koersen te zien.

De stijgingen deden zich zowel voor bij de 'vluchtfondsen' als bij de cyclische fondsen, die de laatste tijd zwaar in de verdrukking waren gekomen. Relatief de grootste stijger was zelfs Fokker, waarvan de koers met bijna 22 procent steeg van f 8,70 tot f 10,60. KLM zette de stijging van donderdagmiddag voort met f 2,70 op f 28.

Begemann, dat donderdag ineenstortte, liep na geruststellende mededelingen van het bedrijf over de gang van zaken in 1992 en 1993 met f 13 weer fors omhoog van f 28 naar f 41.

Relatief goed ging het ook met DAF. Na een slotkoers van f 1,95 op donderdag steeg het bedrijf naar een hoogste punt van f 2,95. Het slot lag op f 2,50.

Aegon voegde f 1,20 aan de koers toe op f 83,80 en ook uitgever VNU ging dit bedrag omhoog naar f 100. evenals Bols naar f 46,50. Wessanen werd f 2,20 duurder op f 99,50, DSM f 2,70 op f 75 en KNP f 1 op f 30. Voor Bührmann was een winst weggelegd van f 1,10 op f 30,10, voor Hunter Douglas van f 1,40 op f 39,70 en voor Hoogovens van f 1,40 op f 24,80. Polygram kreeg f 1,10 bij de koers op f 45,60.

Van de grote fondsen vielen slechts enkele uit de boot, waaronder Koninklijke Olie, dat een dubbeltje zakte naar f 153,70. Ook Wolters Kluwer, Internatio, CSM, Gist en Stork moesten fractioneel terug.

Bandenfabrikant Pirelli mocht 70 cent vooruit naar f 10,80. Air gaf echter een daling te zien van f 8 op f 47. Ahrend zakte f 6,50 naar f 86.

Ook op de optiebeurs was de stemming opgewekt. Er kwam een totale omzet tot stand van 62.000 opties. Daarvan waren 13.000 stuks op de EOE-index, die op nagenoeg hoogste punt sloot van 298,31. Dat was vier punten hoger dan donderdag.

Werkloosheidscijfers VS bevestigen herstel economie

WASHINGTON - De Amerikaanse regering heeft vrijdag werkloosheidscijfers over januari gepubliceerd die een nieuwe aanwijzing vormen dat de economie aantrekt. Het percentage werklozen onder de beroepsbevolking daalde van 7,3 tot 7,1 en er ontstonden, exclusief de landbouw, 106.000 nieuwe arbeidsplaatsen. Bovendien is de groei van het aantal banen in december herzien van 64.000 tot 90.000.

De groei van het aantal arbeidsplaatsen in januari is de sterkste sinds juli van het afgelopen jaar. Het werkloosheidspercentage ligt nu op het laagste niveau sinds januari 1992. Analisten hadden verwacht dat het percentage zou blijven staan op 7,3.

Een ander gunstig teken is dat er vorige maand ook een duidelijke groei was van de werkgelegenheid in de industrie. Daar ontstonden 34.000 banen dankzij een opleving in de autoproduktie. Tot nu toe kwam de groei van de werkgelegenheid voor het overgrote deel van de dienstensector. Die leverde vorige maand ook weer een forse bijdrage van 113.000 banen. In de bouw daarentegen gingen 37.000 arbeidsplaatsen verloren en in de mijnbouw 4.000.

***

De VS- autoproducent CHRYSLER verwacht in het vierde kwartaal van 1992 een winst te hebben geboekt van meer dan 300 miljoen dollar. Daarmee behaalt het concern voor het derde achtereenvolgende kwartaal winst. De concurrenten Ford en General Motors zullen naar verwachting het vierde kwartaal van 1992 en het boekjaar als geheel met verlies afsluiten.

Geldpersen draaien in Belgrado: hyperinflatie

BELGRADO - Het economisch door internationale sancties in de tang genomen klein-Joegoslavië, alleen bestaande uit Servië en Montenegro, poogt een hyperinflatie van ruim drie procent per dag te beteugelen door de geldpers te laten draaien om te kunnen voldoen aan een steeds groeiende vraag naar bankbiljetten.

In de eerste drie weken van januari werd zo volgens het blad Politika niet minder dan 5,5 miljard dinar gedrukt en aan de geldomloop toegevoegd. De enige rem op het op volle toeren laten draaien van de geldpers zou volgens hardnekkige, maar onbevestigde berichten van de afgelopen dagen een tekort aan gewatermerkt papier voor het maken van geld zijn.

Door de gierende geldontwaarding van honderd procent in januari zijn winkels hun waren gaan prijzen in Duitse mark. die een van de populairste harde valuta aan het worden is en terrein wint als vervangende munt.

MENSEN

McCartneys op wereldtoer

LONDEN — Paul en Linda McCartney [illegible] 5 februari [illegible] Docklands [illegible] daarmee [illegible] De ex-Beatle Paul McCartney [illegible] plaats [illegible] Hope of [illegible] dat de [illegible]

Hollywood-legende Mankiewicz overleden

De Amerikaanse filmregisseur **Joseph Mankiewicz** is vrijdag op 83-jarige leeftijd aan een hartaanval overleden. Dat heeft zijn privé-assistent Stefan Petrucha meegedeeld.

De regisseur kreeg thuis een hartaanval en overleed kort daarop in een plaatselijk ziekenhuis, waar zijn vrouw Rosemary en Petrucha hem hadden gebracht.

Mankiewicz was een van de laatste nog levende filmlegendes van Hollywood. In 19[illegible] won hij vier Oscars voor de scenario's en regie van *All about Eve* en *A letter to three wives*.

Besnijdenis bij vrouwen mag niet

Het Kabinet acht iedere vorm van **vrouwenbesnijdenis** in Nederland onaarvaardbaar. De ministerraad heeft zich vrijdag achter dit standpunt van minister Hirsch Ballin van Justitie en staatssecretaris Simons van Volksgezondheid gesteld.

Diverse adviesorganen hebben Kabinet unaniem geadviseerd elke vorm van vrouwenbesnijdenis af te wijzen. Onlangs werd het ministerie van WVC nog geadviseerd een niet-verminkende vorm van vrouwenbesijdenis toe te staan. Het Kabinet vindt ook dit echter niet aanvaardbaar en vreest bovendien dat het toestaan van een dergelijke vorm kan bijdragen aan de instandhouding van vrouwenbesnijdenis.

Voor het tegengaan van vrouwenbesnijdenis is geen nieuwe wetgeving nodig. Bestrijding er van kan op basis van de bestaande wetgeving, zo hebben Hirsch Ballin en Simons aan de tweede kamer laten weten.

Telefoonlijnen Korrelatie roodgloeiend

Al bijna 3000 mensen hebben deze week gebeld naar het speciale telefoonnummer van de **anti-racismeweek** van radio 3. De vijf lijnen die bij de stichting **Korrelatie** zijn gereserveerd voor de actie staan voortdurend roodgloeiend. De actie stopt zondagavond om tien uur. Dan zullen er rond de 4000 reacties binnen zijn, zo verwacht Korrelatie. De stichting heeft dat vrijdagmiddag meegedeeld.

Vooral veel jongeren bellen om te zeggen dat ook zij zich gaan inzetten tegen het toenemend racisme. Er heerst grote bezorgdheid over de ontwikkelingen in Duitsland, voormalig Joegoslavië en ook in eigen land, zo blijkt uit de telefoontjes. Een aantal oudere bellers die de oorlog hebben meegemaakt, vergelijkt de situatie met die van voor de oorlog.

Volgens veel bellers is de actie van radio 3 het gesprek van de dag, zowel op het werk als thuis en in buurtcentra. Veel scholen bellen om informatiepakketten te bestellen, scholieren willen t-shirts en stickers en er worden tal van anti-racismeacties op touw gezet, aldus Korrelatie.

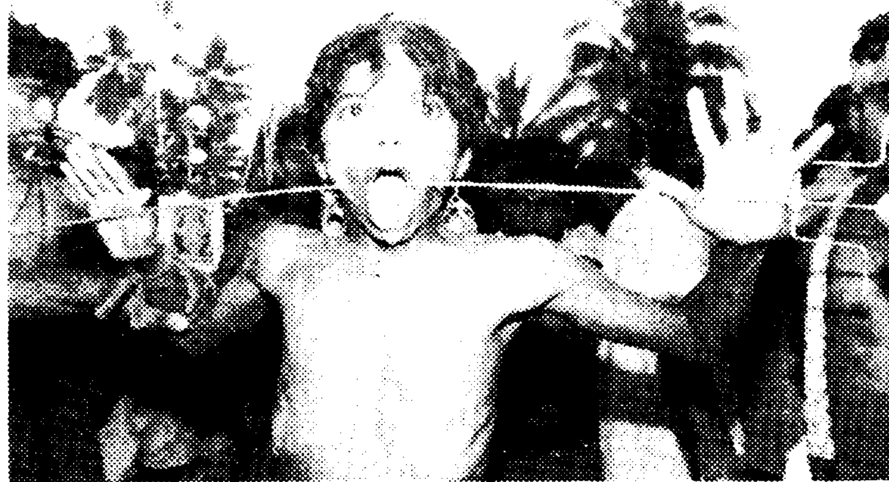
Homo's zijn 'geestesziek' in Grieks leger

Griekse dienstplichtigen die ervoor uitkomen dat zij **homoseksueel** zijn, worden ingedeeld in de categorie "mensen met psychische problemen" en vervolgens om die reden afgekeurd. Dat heeft woordvoerder Dimitrios Kokmotos van het Griekse ministerie van Defensie vrijdag meegedeeld.

"Deze kwestie levert geen enkel probleem op voor het ministerie, dat ook niet van plan is zijn beleid in dezen te herzien", aldus Kokmotos, die de afgelopen dagen door Griekse journalisten ondervraagd werd over de positie van homoseksuelen in het leger naar aanleiding van de onrust die in de Verenigde Staten over die kwestie is ontstaan.

De kwalificatie "geestesziek" levert de homo's later "talloze problemen", op als zij bijvoorbeeld ambtenaar willen worden omdat er dan naar hun papieren uit het leger gevraagd wordt. Om diezelfde reden kunnen zij ook moeilijkheden krijgen als zij een professioneel rijbewijs aanvragen, aldus de voorzitter van het comité-Gewetensbezwaarden.

In trance gelofte doen

KUALA LUMPUR — De twaalfjarige Ayavoo Ramasamy doet een gelofte aan de hindu-geestelijke Muruga door zijn mond met een ijzeren staaf te doorboren, terwijl hij in trance verkeert tijdens een Thaipusam-festival in de Batu-Caves-Tempel. Naar schatting zullen zich 800.000 toegewijden in de tempel verzamelen voor dit twee dagen durende festival.

'Bijslijpen' hoornvlies roept veel vragen op

Over de resultaten van het "bijslijpen" van het **hoornvlies** met een excimeerlaser bestaan nog maar **weinig gegevens**. Wat er bekend is, berust op kleine onderzoeken over een periode van maximaal drie jaar na de ingreep. Ernstige bijwerkingen zijn tot nu toe niet gesignaleerd, complicaties wel, zo meldt het bulletin van de Gezondheidsraad.

De behandeling, die brillen en contactlenzen overbodig maakt, is volledig computergestuurd en geeft het hoornvlies de gewenste kromming. De meeste ervaring is opgedaan met bijziendheid. In de toekomst zullen ook verziendheid en astigmatisme met de laser te corrigeren zijn.

Bij een onderzoek naar de resultaten na drie jaar kon 65 procent van ruim 300 patiënten het nog steeds zonder bril of contactlenzen stellen. Bij 2 tot 3 procent ging de gezichtsscherpte achteruit.

Complicaties die kunnen voorkomen zijn infecties, littekenvorming, bloedvatvorming, schittering en "halo-effecten" (die autorijden in het donker kunnen bemoeilijken), instabiliteit van het effect van de ingreep en kwetsbaarheid van het hoornvlies.

In de hele wereld hebben al 20.000 mensen de behandeling ondergaan, hoewel langlopende onderzoeken naar de resultaten en complicaties nog volop aan de gang zijn. In de Verenigde Staten is deze laserbehandeling alleen toegestaan in het kader van wetenschappelijk onderzoek.

Het GR-bulletin citeert met instemming het Australische gezondheidsinstituut dat stelt dat de bescherming van de consument in het geding is. De overheid kan deze ontwikkeling volgens het instituut niet zomaar negeren. Het vindt dat het gemak waarmee een nieuwe technologie met onbewezen waarde kan worden ingevoerd ter discussie moet worden gesteld.

In Nederland wordt de ingreep, net als in de meeste andere landen, niet door de ziektekostenverzekeraars vergoed. De patiënt moet er, na een vooronderzoek van 150 gulden, 3.600 gulden per oog voor betalen.

Paramaribo wil Amsterdam als vriend hebben

Paramaribo wil een **stedenband** aangaan met Amsterdam. Dat is gebleken tijdens het bezoek dat de Amsterdamse wethouder P. Jonker van Havenzaken afgelopen week aan Suriname bracht.

De wethouder, die vrijdag terugkeerde op Schiphol, stond aan het hoofd van een gemeentelijke delegatie. Daarin zaten ook de directeur van het gemeentelijk waterleidingbedrijf, havenbedrijf en het energiebedrijf.

Het initiatief voor de stedenband komt van Paramaribo. De gemeente Amsterdam is over het algemeen terughoudend in het aangaan van zo'n officiële relatie, verklaarde Jonker. Wel komt de zaak serieus aan de orde in de Amsterdamse gemeentepolitiek, zo zei hij. Van de 200.000 Surinamers in Nederland woont de helft in Amsterdam.

Jonker wees erop dat, nu de Nederlandse ontwikkelingshulp aan Suriname wordt hervat, er in dat land grote behoefte bestaat aan deskundigheid voor de aanwending van het geld.

Populairste kindernamen: Anna en Stefan

Ouders die hun pasgeboren dochter de afgelopen vier jaar **Anna** hebben genoemd of hun zoon **Stefan**, hebben hun kind de minst originele naam gegeven. Dat blijkt uit een **Nipo-enquête** naar de populariteit van kindernamen, waarvan de resultaten vrijdag bekend zijn gemaakt.

Het Nipo legde voor de enquête in totaal 1.084 jongensnamen en 949 meisjesnamen vast van kinderen die per 1 januari 1992 jonger dan drie jaar waren. Op die datum waren er in Nederland 395.298 jongetjes en 377.989 meisjes tot drie jaar. Volgens het Nipo gaat het om een representatief onderzoek en zijn daarbij percentages vastgesteld voor de meest voorkomende kindernamen.

De top 10 van meisjesnamen die ouders de afgelopen vier jaar hebben gegeven, luidt:

1 Anna (1,7 procent)
2 Stefanie (1,6)
3 Laura, Lisa, Susan (1,4)
4 Lisanne, Lotte, Nicole (1,3)
5 Linda, Manon, Sanne (1,2)
6 Daniëlle, Denise, Simone, Tessa (1,1)
7 Iris, Mandy (0,9)
8 Jessica, Kelly, Kim, Michelle (0,8)
9 Elissa, Esther, Natahlie (0,7)
10 Judith, Karin, Leonie, Lianne, Maartje, Marloes, Melanie, Rianne (0,6)

De tien meest populaire jongensnamen zijn volgens het Nipo:

1 Stefan (3 procent)
2 Michael (2,6)
3 Mark (2,3)
4 Tim (1,9)
5 Peter, Tom (1,7)
6 Jeroen, Martijn (1,6)
7 Patrick, Robin (1,6)
8 Kevin, Rik (1,4)
9 Brian, Erik, Sab (1,3)
10 Danny (1,1)

Thaise bende breekt in via toiletpot

De politie in Thailand heeft vrijdag een **bende** opgerold die op een wel heel vreemde manier huizen binnendrongen. Via de **toiletpot** wurmden de bendeleden zich naar binnen om vervolgens hun slag te slaan.

De Thaise televisiezender Channel 7 toonde filmopnames over de werkwijze van de dieven. Ze waadden door het riool tot onder een woning waarna ze het buizenstelsel onder het toilet stuksloegen om via de toiletpot naar binnen te kruipen.

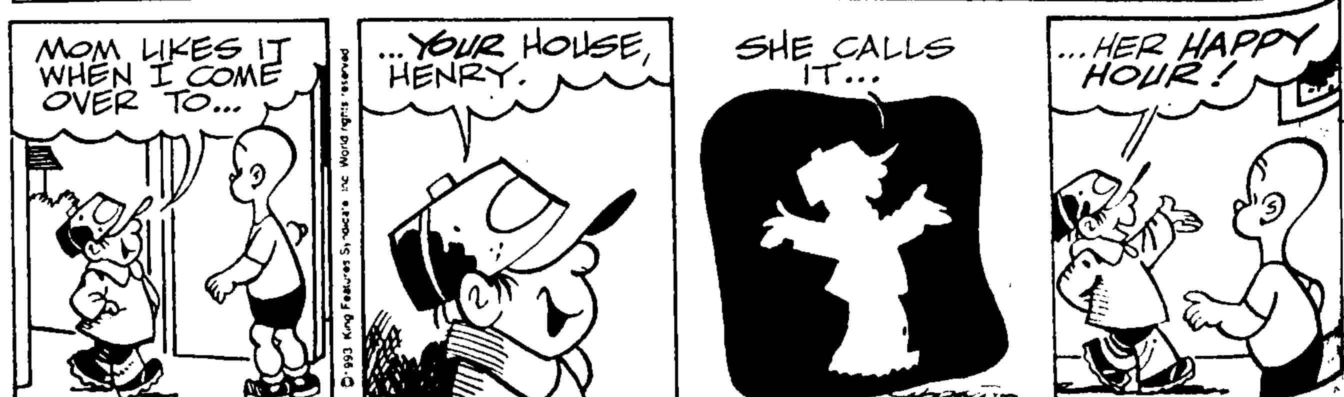
De vier bendeleden zouden op deze wijze zeker tien woningen zijn binnengekropen, aldus de zender. De vier werden opgepakt nadat ze goederen ter waarde van ruim 7.000 gulden hadden weggehaald uit het huis van de openbare aanklager van de provincie.

Jongetjes spelen vredig

SARAJEVO — Twee jongetjes spelen met hun hond tijdens een kleine rustpauze in de gevechten deze maand. Ondanks de beëindiging van het al tien maanden durend beleg, nemen de Servische schutters de stad nog steeds onder vuur. Vooral rond het vliegveld wordt fel gevochten.

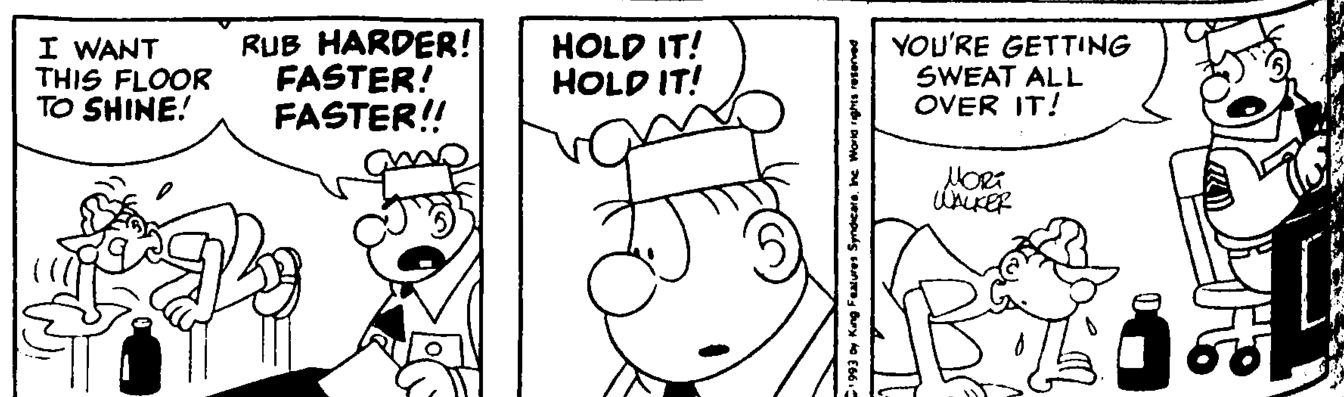
HENRY ® By Dick Hodgins

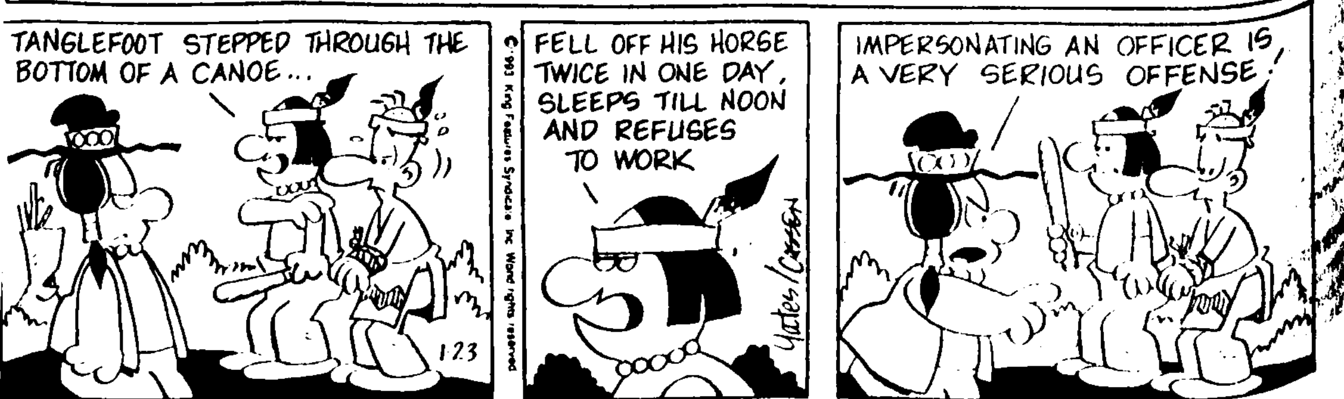
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

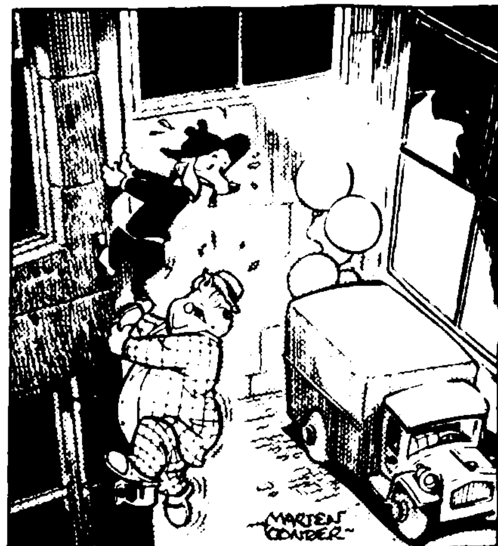
REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Heer Bommel en de Windhandel
door Marten Toonder

3828 — De droomlucht van burgemeester Dickerdack was verbruikt aan hengelsport en allerlei badplaatsgenoegens. Toen hij nu op zijn dringende telefoontjes geen antwoord kreeg, besloot hij om persoonlijk naar de N.V. Super te gaan om nieuwe ballons te halen. Want zonder die dingen kwam het leven hem grauw en kleurloos voor.

Doch voor het grootgebouw Utopia, waar de eens zo bloeiende n.v. kantoor hield, stond reeds een lange rij klanten, die dezelfde gedachte hadden gehad.

"Het spijt me wel", sprak de portier desgevraagd. "Het directiekantoor is op slot en er wordt niet opengedaan. Komt u een andere keer nog eens terug".

Uit de rij steeg een dof gemompel op en er klonken kreten als: "Ik moet lucht hebben!" "Zonder lucht red ik het niet!" en dergelijke.

Het was duidelijk, dat de behoefte aan dromen hoog gestegen was, maar men stond machteloos. Dat kwam omdat de directie van Super's Droomlucht n.v. bezig was de zaken op te heffen.

Terwijl er luid en onafgebroken op de deur geklopt werd en de telefoon onophoudelijk rinkelde, hadden de heren hun middelen bij zich gestoken en een raam opengeschoven.

"Langs de regenpijp naar beneden", gromde Super. "We moeten weg wezen, Hiep! Beneden, op de binnenplaats staat nog een wagen die niet gelost is. Die zullen we nemen".

"Wat een ellende", jammerde de aangesprokene. "Nu gingen de zaken eindelijk eens goed en nu is het grauw weg wezen geblazen. En het ergste is dat ik net die giro-overschrijving voor Bommel in orde heb gemaakt. Het is zonde!"

Super antwoordde niet. Hij had zich uit het raam laten zakken en bewoog zich nu voorzichtig naar beneden waar een vrachtauto stond te wachten..........

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (Oostelijk district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen in spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

SEHU-ARTS
(particuliere patiënten)
Voor de dienstdoende arts belt U tel.: 625100/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekende en op feestdagen gelieve tel.: 6...22 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327. tel.: 672300/676666: openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 682412 en 682574. Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags: spreekuur wijkgebouw Bonam: iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371665; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 616577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Voor de *wachtzuster* gelieve tel.: 603661 te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222: spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur: dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232: geopend van 07.00-17.00 uur. Voor de zuster van de wacht gelieve pagenummer 669-0368, te bellen.
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 864555; geopend van 14.00-17.00 uur. Voor de wachtzuster gelieve pagenummer 669-0368 te bellen.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838: voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Martina. Tel.: 642... b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 378542.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
6 februari 1993 vanaf 08.00 uur tot 8 februari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Braam. Sentro Marie Pampoen. Tel.: 615265; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 378725 b.g.g. 689266/689337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer, Ayubi De Vos en Braam)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
5 februari 1993 vanaf 17.00 uur tot 8 februari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Elhage. Spreekkamer: Seru Fortuna. Tel.: 684122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 371661 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gotlo, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession en De Vos)

DERDE DISTRICT BANDABAO
5 februari 1993 vanaf 17.00 uur tot 8 februari 1993 om 07.00 uur:
Dokter Dunker. Spreekkamer: Tera Corra. Tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.: 691021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts té kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
van 5 t/m 7 februari na kantooruren heeft de heer **S. Pieter. Tel.: 625800, pagenummer 310-0713 dienst.**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Punda:
Popular, hoek Maduro/Columbusstraat. Tel.: 611268/612378.
Otrobanda:
Gosie, Gosieweg 90-A Tel.: 379744.
ZONDAG
Punda:
Juliana, Julianaplein 6 Tel.: 54500.
Otrobanda:
Union, Breedestraat 137. Tel.: 623575.

DIVERSEN
VERLOF
BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
6 februari: R.A. de Windt, Uteweg 53.
7 februari: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur, woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
.. spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
12.30-17.00 *Tropicale* (SJU)
10.00-17.00 uur *Song of Norway* (ACA).
11.00-18.30 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur: zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur: zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTANA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst;
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
19.00 uur samenkomst
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE

(Oranjestraa...
09.30 uur ds. ...
food packets
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. van der Steen.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. J.W.B. Smith (H.A.): *collecte voedselpakket.*

NOACH-KAPEL

zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG
16.30 Telefiesta met tante Irma
17.30 Studio Sport
18.30 Cocktail Turistiko met Captain Sterling
19.30 Telenotisia
20.00 Directe uitzending vanuit het Curaçao Festival Center (Brievengat) van het Tumbafestival 1993
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 vervolg Tumbafestival 1993
23.30 Sluiting.

ZONDAG
09.30 Directe uitzending Europese voetbalwedstrijd
12.30 Deporte Tele-8: *Joegoslavië vs. Colombia*
13.00 Sala di Konsierto
14.00 Sena ku Señor
15.00 Directe uitzending vanuit het Curaçao Festival Center van het Jeugdtumbafestival 1993 (Koprokamu)
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 vervolg Jeugdtumbafestival
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Cocktail Special
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG
21.00 ABC Movie Special
23.00 The Commish
24.00 ABC News.

ZONDAG
20.00 Life Goes On
21.00 Funniest Video
21.30 America's Funniest People
22.00 Movie: 'Breaking the Silence' (1991; Gregory Harrison/Stephanie Zimbalist)
24.00 ABC News.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG
16.00 Movie: 'If...' (1968; (Malcolm McDowell)
18.00 Comedy on the Road
19.00 Caroline's Comedy Hour
20.00 TravelQuest
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 Movie: 'Sex and the Single Girl' (1964; Tony Curtis/Natalie Wood)
24.00 Caroline's Comedy Hour
04.00 Best of Caroline's Comedy Hour
01.00 Movie: 'Sex and the Single Girl' (1964; Tony Curtis/Natalie Wood)
03.00 Comedy on the Road
04.00 Caroline's Comedy Hour
05.00 Movie: 'The Outlaw' (1943; Jane Russell).

ZONDAG
13.30 Movie: 'Master Minds' (1949; Huntz Hall)
15.00 Movie: 'Drawl' (1984; Kirk Douglas)
17.00 Movie: 'Night Passage' (1957; James Stewart)
19.00 In Search Of...
19.30 In Search Of...
20.00 Real West
21.00 Movie: 'The Beguiled' (1971; Clint Eastwood/Geraldine Page)
24.00 Movie: 'Brideshead Revisited (Pt 2 of 12)'
01.00 Movie: 'The Beguiled' (1971; Clint Eastwood/Geraldine Page)
04.00 Movie: 'Brideshead Revisited (Pt 2 of 12)'
05.00 Movie: 'Master Minds' (1949; Huntz Hall)
06.30 First Flights.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG
21.00 Dr. Quinn, Medicine Woman
22.00 Raven
23.00 Hat Squad.

ZONDAG
20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie
24.00 CBS News.

ESPN (kanaal 81)

ZATERDAG
15.00 Senior PGA Golf Royal Caribbean Classic, 2nd round from Key Biscayne, Fla. (L)
17.00 Senior PGA Golf: Year in Review
18.00 College Basketball Mississippi at Mississippi State (L)
20.00 SportsCenter
21.00 ESPN's SpeedWeek
21.00 Auto Racing Busch Pole Qualifying (T)
22.00 IMSA GTP Racing Rolex 24 (T)
24.00 SportsCenter
01.00 College Basketball Texas-El Paso at New Mexico (L)
03.00 SportsCenter
03.30 Motoworld
04.00 Auto Racing Busch Pole Qualifying (R)
06.00 Senior PGA Golf Royal Caribbean Classic, 2nd rnd (R)

ZONDAG
13.30 Racing Across America
14.30 Senior PGA Golf Royal Caribbean Classic, final round from Key Biscayne, Fla. (L)
16.30 Ro Mogul Skiing From Aspen, Colo. (T)
17.00 Auto Racing ARCA 200 Super Car Series (T)
19.00 NFL Pro Beach Challenge From Honolulu (T)
20.00 SportsCenter
21.00 NFL Pro Bowl AFC vs. NFC at Honolulu (L)
24.00 SportsCenter
01.00 LPBT Bowling From Claymore, Okla. (T)

02.30 Best of American Muscle Magazine
03.00 SportsCenter
04.00 Flex Workout
04.30 Senior PGA Golf Caribbean Classic, final round (R)
06.30 Getting Fit.

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG
21.00 Here and Now
21.30 Powers That Be
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG
19.00 Secret Service
21.00 I Witness Video
22.00 Rowan & Martin's Laugh-In' 25th Anniversary.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG
16.05 Movie: 'Kelly's Heroes' (1970; Clint Eastwood)
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.35 NBA Basketball Cavaliers at Hawks (L)
22.50 Movie: 'Moon of the Wolf' (1972; David Janssen/Barbara Rush)
02.20 Movie: 'Are You in the House Alone' (1978; Kathleen Beller)
04.20 Movie: 'A Stranger is Watching' (1982; Kate Mulgrew)
06.20 Three Stooges
06.35 Gomer Pyle.

ZONDAG
13.50 Movie: 'Tall in the Saddle' (1944; John Wayne)
15.35 Movie: 'The Professionals' (1966; Burt Lancaster)
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event Wrestling
20.00 Movie: 'Legend of the Golden Gun' (1979; Jeff Osterhage/Hal Holbrook)
22.00 National Geographic Explorer
23.00 World of Audubon
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program
05.00 WCW Main Event Wrestling
06.05 Gomer Pyle
06.35 CNN News.

USA (kanaal 83)

ZATERDAG
16.00 Movie: 'Death Train' (1992; Pierce Brosnan)
18.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
18.30 Bosom Buddies
19.00 Swamp Thing
19.30 Beyond Reality
20.00 Quantum Leap
20.30 Movie: 'The Presidio' (1988; Sean Connery/Mark Harmon)
23.00 Silk Stalkings
24.00 Movie: 'Hot Waves' (1984)
02.00 Movie: 'Rollar Blade Warriors: Taken by Force' (1989; Kathleen Kinmont)
04.00 Movie: 'Pretty Poison' (1968; Anthony Perkins)
06.00 Welcome Back, Kotter.
06.30 Welcome Back, Kotter.

ZONDAG
13.00 WWF All American Wrestling
14.00 MacGyver
15.00 Movie: 'The Thing' (1982; Kurt Russell)
17.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.30 Just the Ten of Us
18.00 My Two Dads
18.30 Bosom Buddies
19.00 Beyond Reality
19.30 The Hitchhiker
20.00 MacGyver
21.00 Movie: 'Dead in the Water' (1991; Bryan Brown/Veronica Cartright)
23.00 Counterstrike
24.00 Silk Stalkings
01.00 Hollywood Insider
01.30 Paid Program
04.30 Paid Program.

Tonga-Democraten: Zege minder groot dan verwacht

NUIKUALOFA - Kandidaten die meer democratie eisen in Tonga hebben vijf van de negen zetels gewonnen bij de parlementaire deelverkiezingen in het Stille-Zuidzee-eiland.

De strijd om de negen ... kiesbare zetels van de d... in het parlement ... gezien als een referen... over de regering van d... jarige koning Taufa'... Tupou IV en de adel... beschikken over een ... derheid in de wetgev... assemblee: Twaalf zetels zijn voor de door de koning aangewezen regering, en negen voor de edellieden. De pro-democratische beweging had erop gerekend zeven zetels te winnen.

[redacted]

Het VS- concern Anheuser-Busch, verreweg de grootste bierbrouwer ter wereld, heeft zijn verkoop vorig jaar met ongeveer een procent vergroot tot een recordhoeveelheid van 101,8 miljoen hectoliter. Het aandeel van de VS- markt steeg daardoor van 43,9 tot 44,2 procent. MILLER, onderdeel van het concern Philip Morris, komt in de VS op de tweede plaats met ruim twintig procent. Derde is Coors met ongeveer tien procent. Deze brouwer zag de afzet in 1992 met 0,24 procent toenemen tot 23 miljoen hectoliter.

Hierbij danken wij eenieder die met ons heeft meegeleefd, hetzij persoonlijk, hetzij door het sturen van bloemen, brief of telegram, tijdens ziekbed, overlijden en de begrafenis van onze geliefde man, vader en grootvader

SALOMON DAMASO ABBAD

Tevens delen wij mee dat op zondag 7 en 14 februari om 12 uur 's middags, en 21 februari om 7 uur 's avonds in de kerk van Janwé een Heilige Mis zal worden opgedragen voor de zielerust van de overledene.

Gelieve deze aankondiging te beschouwen als een persoonlijke uitnodiging.

Met diep leedwezen maken wij het overlijden bekend van de heer

WALTER A. DE JONGH

In leven adviseur van onze vennootschap.
Zijn nagedachtenis zal bij ons in hoge ere worden gehouden.

Direktie en Personeel van De Jongh's Sporthuis N.V.

Wegens rouw zal onze zaak zaterdagmiddag gesloten zijn.

Bedroefd maken wij bekend, dat op 88-jarige leeftijd vredig is ingeslapen onze lieve moeder, schoonmoeder, grootmoeder en overgrootmoeder

JOELA (ELLA) DINA HENRIQUEZ - VAN DANTZIG

Weduwe van P.I. (Fon) Henriquez, in leven arts.

Oscar en Vera Henriquez - Croes.

Johanna (Zus) R. Pollock - Henriquez
Verella Pollock.

Joela en Mark Bettinson - Henriquez
Taylor, Travis en Todd.

Giolina en Martin Molina - Henriquez
Ian, Julian en Dylan.

Petrissa en Joe LaSorte - Henriquez.

Gelegenheid tot condoleren vanaf 2.00 uur p.m. op maandag, 8 februari, 1993 in de Protestantse Kerk te Oranjestad.
Uitvaartdienst vangt aan om 4.00 uur p.m.

DANKBETUIGING en UITNODIGING

Echtgenote, kinderen, broer en overige familieleden van de overledene

DAVID ISAAC MINGUEL

betuigen langs deze weg hun dank aan alle families, buren en kennissen, alsook aan Staf en Personeel van Kodela, voor hun medeleven betoond, bij het overlijden en de begrafenis van hun geliefde overledene.
Uw medeleven was voor ons een grote steun.
Onze dank gaat ook uit naar allen die kransen, bloemen, telegrammen of kaartjes hebben gezonden. Tevens nodigen wij U allen uit, voor dine Misoffers, welke op zaterdag 6, maandag 8 en dinsdag 9 februari, in de kerk van Wishi zullen worden opgedragen voor de zielerust van de overledene.
Gelieve dit als een persoonlijke uitnodiging te beschouwen.

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenavond 18.00 uur:
Licht tot half bewolkt, met kans op een plaatselijke bui in de vroege ochtenduren.
Zwakke tot matige, overdag af en toe vrij krachtige wind uit oostelijke richting (tussen vijf en achttien knopen).

WEEROVERZICHT:
Door een gebied met hoge luchtdruk boven het westelijk deel van het Caribisch gebied zal de kans op buienontwikkeling boven de Benedenwindse eilanden grotendeels worden onderdrukt. In de komende 24 uur zal het huidige weerbeeld weinig verandering vertonen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**M.**	**Neerslag Mm**
Aruba	licht bewolkt	30	25	0.0
Bonaire	licht bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	31	24	0.0
St Eustatius	half bewolkt	28	23	0.9
St Maarten	half bewolkt	26	24	0.3
Amsterdam	nevel	05	05	0.0
Atlanta	geheel bewolkt	16	08	0.0

Colofon
AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

TE KOOP
Nieuw gebouwd WOONHUIS
3 slaapkamers, 2 badkamers.
Vraagprijs: NAfl.218.000,-.
Inlichtingen:
Tel.: 602264

Te Huur:
per 1 maart,
EENSLAAPKAMER FLAT
compleet gemeubileerd. Gelegen in een rustige buurt.
Prijs f 600,= per maand.
tussen 6-9 p.m.
tel 673794

Te koop
[redacted]
1992
hardtop, airco, stereo.
Kaya Acacia 29
tel. 612236, 673671

Schildersbedrijf
Perfect
De
huisschilder
van huis uit.
Tel.: 601766 - 369127
Fax.: 369127

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

KAMERS
ROOMS
HABITACIONES
ZIMMERS
_*_*_*_
1, 2, 3, 4, 5 Personen
_*_*_*_
Airconditioned
_*_*_*_
= OASIS =
Tel.: 691200
Fax.: 691283

Zondag 7 februari
verfijnd
SURINAAMS ETEN
ALL YOU CAN EAT BUFFET
van o.a.: bami, nasi, Chinese kip, gemengde groente, etc.
Ook rauwkost en fruit.
f. 22.50 p.p.
Take-out per portie vanaf f.10,-
Salad - Bar-Restaurant
MERIDIEN (Koridor)
Tel.: 683611

TE KOOP
GEÏNTE
VRUCHT BOMEN
- Avokado
- Sinaasappel (Honing zoet)
- Manderijn
- Pink grape fruit
- Pommeciter
- Suikerriet
- Spaanse peper
- Pommerak
en veel meer.
Adres:
achterstraat van Places
Einde Caracasbaaiweg.

BEL NIET
KOM DIREKT
Maandag 8 februari 7 uur
AANVANG COMPUTERCURSUS
LOTUS 1, 2, 3
Woensdag 10 februari 7 uur
AANVANG COMPUTERCURSUS
WORDPERFECT
Wanneer U deze twee praktijkdiploma's behaalt, kunt U een
HOGE SALARIS
verdienen. Bel niet. Kom direkt.
LEM De Costa Building PUNDA. Boven 2 mnd.

MAMI, STOP!
Schout bij Nacht Doormanweg 22
Mahaai Mini Mall
Onze uitverkoop gaat door!
50% KORTING
op onze kinderkleding
ALLES MOET WEG!!

TE KOOP:
Snel 24-voets zeiljacht
'TIME-OUT'.
10 Zeilen, Harken race-rolfok,
8 PK outboard, Danforth anker.
4 Slaapplaatsen.
Tel. 674240 na 18.00 uur

Landhuis Brievengat
Elke zondag geopend
vanaf 5.00 uur om het landhuis te bezichtigen.
Happy Hour van 18.00 - 19.30 uur
Live Muziek van "Chipo" vanaf 18.00 - 22.00 uur
Folkloristische dansshow van 5.00 - 6.00 uur
elke laatste zondag van de maand.
Tevens verkoop van souvenirs en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!!

Nieuwe cursus E.H.B.O. in het Nederlands.
U wordt opgeleid voor het Oranje-kruis Eenheidsdiploma.
Aanvang: dinsdag 2 maart
Tijd: 7 uur p.m.
Adres: Johan v. Walbeeckschool
Voor meer informatie:
tel: 674555, 682382
Stichting E.H.NA.K.A. (EHBO na kaminda)

ISAC
INTERNATIONAL SPECIALTY ADVERTISING COMPANY, INC.
Wij borduren Computergestuurd uw naam, logo op bijv. hand- en baddoeken, polo shirts en petten.
Bel of kom langs. tel: 627701-627709
Roodeweg 105 (ingang van Colon)

GEVRAAGD
KINDERMEISJE
Voor 2 kinderen van 6 jaar
Bereidheid om:
- Basis kursus te volgen
- Mee te reizen, in het buitenland te werken.
- Huishoudelijk werk te verrichten

Heeft u belangstelling?
Bel telefonisch kontakten op 625087
tussen 09.00 uur en 12.00 uur.

Stichting Thuislozenzorg Curaçao
Kas Broeder Pius
Doelstelling: het tijdelijk opvangen van maximaal 24 thuisloze meisjes in de leeftijd van 14 tot 21 jaar.
Door te werken met professionele krachten probeert het huis de bewoonsters te begeleiden naar een adequate woonoplossing.

STICHTING THUISLOZENZORG CURAÇAO zoekt vòòr haar meisjestehuis Kas Broeder Pius
INVALSTERS
Funktie-eisen:
- Diploma M.B.O. - Inrichtingswerk of gelijkwaardig diploma.
- Leeftijd vanaf 30 jaar.
- Bereid om onregelmatige diensten te werken.
- Ervaring met de doelgroep gewenst.
- Goede communicatieve vaardigheden.

Voor verdere informatie kunt U zich wenden tot Mevr. Dansberg - Vadack of Mevr. E. Alders - v.d. Geijn, Tel.: 683671 of 683744 tijdens kantooruren.
Sollicitaties binnen 7 dagen te richten aan de direktie van Kas Broeder Pius, Kaya Merida z/n, Muizenberg Nobo.

WAARSCHUWING
De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan HATO:
WOENSDAG 10 FEBRUARI 1993 VAN 07.00 UUR TOT 13.20 UUR.
Onveilig zeegebied ± 4000 mtr. uit de kust.

Wij zoeken een (oppas)woning
voor de periode
1 maart tot 19 april
tot f 750,=.
Bellen tussen 6 en 7 uur 's avonds en vragen naar
Erik of Katinka.
Tel: 376100

NOG ÉÉN APPARTEMENT VRIJ
voor de periode
7 t/m 26 februari
voor vakantiegangers
Inlichtingen:
Tel.:
601303 -688954

WERKEN op kantoor
Dan moet U met computers kunnen omgaan. Leer daarom
WORD PERFECT
AANVANG 3 FEBR. - 7 UUR
Duur 6 weken
LEM PUNDA Tel.: 612640 tussen 5 - 8 uur

Audio Specialist Consultant for business and technical problems
will visit Curaçao and Aruba in March,
for an appointment:
call USA
001-212-595-0617

TE HUUR AANGEBODEN
VOOR LANGERE TERMIJN IN LANDELIJKE OMGEVING (10 minuten van de stad)
GEMEUBILEERD APPARTEMENT
bestaande uit:
— 2 slaapkamers
— 1 badkamer + w.c.
— zitkamer
— eetkeuken
— voorterras
— TDS (black box).
Voor nadere informatie:
Tel.: 671652 tussen 17.30 en 18.30 uur
Tel.: 613433 tijdens kantooruren.

Gezocht:
[redacted]
van 7 - 4 uur,
omgeving Punda, met eigen vervoer.
Bellen tussen
15.00 - 20.00 uur.
Telf.616989

Te koop aangeboden:
[redacted]
merk Chris Craft,
18,4 voet, 140 pk,
Mercruiser in/outboard incl. sunroof,
dubbelas kanteltrailer,
perfecte staat.
Tel: 674711.

TE KOOP
TOYOTA CRESSIDA GL 1986
MOTOR 2TR. in prima conditie.
Prijs: fl. 13.500,--
Tel.: 376022

TE KOOP:
LADA 1984
Vraagprijs:
NAf.1.275,-
Inlichtingen:
Tel.: 682118

Het Hoofd van de Dienst Arbeidszorg
maakt bekend dat op
zondag 7 februari 1993
van 9.00 uur v.m. - 12.00 uur v.m.
op Landhuis Groot Sta. Martha
planten en andere artikelen
te koop zullen zijn.

EILANDGEBIED CURAÇAO
Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend dat de
naamloze vennootschap
MAHAAI RESTAURANT EN CATERING N.V.
een verzoekschrift bij het Bestuurscollege heeft ingediend ter verkrijging ingevolge de Vergunningslandsverordening (P.B. 1963 no. 28) van een KOFFIEHUIS EN RESTAURANT A VERGUNNING voor de lokaliteit van het perceel gelegen aan de
DR. CAPRILESWEG NR. 1-A, alhier
tevens ter verkrijging van een toestemming:
— ex artikel 52 om achtergrondmuziek te spelen;
— ex artikel 54 lid 2 om kinderspeelmachines te plaatsen;
in bovengenoemd perceel.
Dit verzoekschrift en de bijlagen liggen vanaf de dag na deze bekendmaking gedurende veertien dagen ter visie bij de Afdeling Algemene en Juridische Zaken van het Centraal Bestuurskantoor aan de Theaterstraat no. 17, alhier, gedurende welk tijdvak een ieder het recht heeft schriftelijk zijn bezwaren tegen het verlenen van genoemde vergunningen en toestemmingen kenbaar te maken bij het Bestuurscollege.
Indien naar aanleiding van deze bekendmaking bezwaren werden ingebracht, kunnen zowel de verzoeker als degenen die bezwaren hebben ingebracht gedurende de termijn van één week na het hiervoor genoemde tijdvak van veertien dagen kennis nemen van de ingebrachte bezwaren bij de Afdeling Algemene- en Juridische Zaken.

Namens het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao,
Het Hoofd van de Afdeling Algemene en Juridische Zaken,
Mr. H.A. Lourens.

MILIEURECHT IN DE NEDERLANDSE ANTILLEN
Een onderzoek naar het geldende milieurecht in de Nederlandse Antillen en zijn implementatie, met verwijzing naar het ius constituendum (stand 1992)
mr A.B. van Rijn
Lector Staats- en Bestuursrecht aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen
Omvang 100 pagina's, Naf. 30,-.
Verkrijgbaar in de boekhandel.

Het Bestuur van de Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs Curaçao vraagt voor het lopende schooljaar en het nieuwe schooljaar - 1994:
LEERKRACHTEN EN INVALLERS (STERS)
voor:
a) de basisscholen
b) de L.O.M. school
c) en de Kleuterscholen.

Specifieke eisen:
a) voll. bev. ond. akte met aant. j en bij voorkeur met prot. godsdienstopleiding;
b) voll. bev. ond. akte met aant. r en bij voorkeur met prot. godsdienstopleiding.
) B.O. akte strekt tot aanbeveling.
c) Kleuterleidster akte A en B met prot. chr. godsdienstopleiding.

Algemene eisen:
— bij voorkeur lid zijn van één der prot. kerken en kerkelijk meelevend
— bij voorkeur onderwijservaring.

Sollicitaties met uitgebreide curriculum vitae, referenties, opgave gods... copie diploma's en tel.nr. te richten aan het Bestuur, Postbus 3555, ... vóór 20 februari 1993.
N.B.: Sollicitaties vanaf september 1992 zijn nog geldig. U hoeft dus niet nogmaals te solliciteren.
Inlichtingen: mevrouw S.V. Wiel, tel.: 378178/174.

BONSAI
Vakature voor een administratieve kracht
- Minimaal Havo, liefst met P.D.
- Goede beheersing in woord en geschrift Nederlands, Engels en Spaans.
- Kunnen omgaan met computer en kennis van W...
- Liefst in bezit van een rijbewijs en eigen auto.

Voor directe indiensttreding.
Sollicitaties na telefonische afspraak op maandag 8/2/1...
Telefoon: 379255, Administratie Bonsai.

PYSIOTHERAPIE ROOI CATOOTJE
Kaya Urdal 130, Curaçao. Tel.praktijk: 368801 tel.privé: ...
Woensdagavond 10 februari 20.00 uur start de kursus
Konditietraining en houdingsverbetering bij rugklachten.
vlg. de methode Oefentherapie-Mensendieck.
Bel voor info. Marjan Swagerman,
gedipl. oefentherapeut-Mensendiek.

Princess Beach
RESORT & CASINO
Princess Beach Resort & Casino a prestigious growing Resort requires applicant for immediate employment for the following position.
NIGHT AUDITOR
Applicants should have:
At least 1 year Night Audit experience;
Experience working with computerized systems;
Fluent in the languages Dutch, English Spanish;
Male.

Interested persons should apply with a photo ...
Personnel Department
Princess Beach Resort & Casino.
Dr. M. Luther King Blvd. 8.

OPENBARE VERKOPING
Op donderdag 11 maart 1993, des morgens om 10.00 uur ten overstaan van een van de notarissen van het kantoor SMEETS THESSELING & VAN BOKHORST, of diens plaatsvervanger, te hunnen kantore aan de Emancipatie Boulevard ... het openbaar worden verkocht krachtens ... ex artikel 1200 van het Burgerlijk Wetboek ... Nederlandse Antillen:

een perceel grond, gelegen in het Tweede District ... Curaçao op OUDE WATER, bekend als ... OUDE WATER, ter grootte van ... nader omschreven in meetbrief nummer 368 van ... 1993, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als ... en al hetgeen daartoe door aard, bestemming of betrekking behoort.

De veilingcondities liggen vanaf 8 dagen vóór de veiling ter inzage ten voornoemde kantore van Smeets Thesseling & Van Bokhorst.
Deze condities houden ondermeer in de bepaling dat iedere bieder gevorderd kan worden dat hij, ter nakoming van zijn bod en verdere verplichtingen, een bankgarantie als zekerheid stelt.

De executant behoudt zich het recht voor de veiling uit te stellen en op te houden zonder de verplichting daarvoor de redenen op te noemen.

SMEETS THESSELING & VAN BOKHORST
Emancipatie Boulevard ...
Alhier.
Tel.: 374222/378222

ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

ZATERDAG 6 FEBRUARI 1993

IGOE

INTERVIEWS

Tropisch stukje Aruba in Den Haag

REPORTAGES

Erotische kunst in Amsterdam

"MEVROUW, U BEZORGT mij een unieke ervaring. Op deze manier heb ik nog nooit een interview gegeven", erkent kardinaal Simonis, die nu niet direct bekend staat om zijn voorliefde voor pers en media. De Amigoe (het Papiamentse woord voor 'vriend') heeft blijkbaar zijn naam eer aan gedaan door op zoek te gaan naar een geschikte lokatie voor een interview met de Nederlandse kardinaal, waarin het dubbele karakter van zijn bezoek aan Curaçao — zowel werk als vakantie — tot zijn recht zou kunnen komen......

Gesprek met een kerkvorst in vakantiestemming

Kardinaal Simonis: "Je moet de norm niet verlagen"

= door Elisabeth Hollander =

ET ADAGIUM IN gedachten 'Bij God en op Curaçao is alles mogelijk', wordt het een voorstel voor een interview met de mogelijkheid tot zwemmen. De enthousiaste verhalen van mijn nicht Maria hebben hierbij uiteindelijk de doorslag gegeven. Zij is een gepensioneerde Brabantse onderwijzeres die de grauwe Nederlandse winter ontvlucht is en met een groepje jonge familieleden en hun vrienden geniet van een onvergetelijke vakantie aan het Spaanse Water in het weekendhuis van onze bekende stadgenoot wijlen Angel Job. Zij verklaart zich bereid daar als gastvrouw op te treden: de jongeren beloven die dag uit te wijken naar het Christoffelpark.

Zonder aarzeling accepteert kardinaal Simonis, 61 jaar en een groot liefhebber van zon, zee en zwemmen, het toch wat ongebruikelijke voorstel en staande op het terras neemt hij nu het wondermooie panorama in zich op. De blauwe lucht, het glinsterende water, de fraaie huizen tussen de grillige rotsformaties en dit alles overgoten met een gouden middagzon. Hij besluit eerst te gaan zwemmen en dan te praten. Maar als de kardinaal als enige van het gezelschap de steiger afloopt naar het water, val ik als journaliste door de mand: in een plotselinge vlaag van paniek wil ik me eerst ervan overtuigen dat hij echt wel goed zwemmen kan, wat aan zijn begeleider pastoor Van Winkel, fijntjes spottend, de opmerking ontlokt dat ik er in het ergste geval toch een aardige wereldprimeur aan zou overhouden.....

Ook de kardinaal zal later op de avond tot de conclusie komen 'dat deze interviewster zó geïnvolveerd raakt, dat ze zelf voluit gaat meediscussiëren'. Mijn gebrek aan professioneel journalisme wordt echter weer goed gemaakt door mijn kennis van kerkelijke zaken, waardoor we dieper dan gebruikelijk is op een aantal onderwerpen kunnen ingaan. Mede daardoor zal er een veel genuanceerder beeld van kardinaal Simonis naar voren komen dan in de Nederlandse pers doorgaans het geval is.

Als hij na het zwemmen fris en monter tegenover mij zit, ontspannen aan zijn pijp trekkend, gekleed in een gewone pantalon en sporthemd, is zijn zeer opvallende, brede kardinaalsring het enige uiterlijke teken van zijn kerkelijke waardigheid. Hij heeft nu de typische uitstraling van een Shellmanager, zoals wij die vóór 1985 op ons eiland veelvuldig hebben meegemaakt: beminnelijk, ad rem, zorgvuldig formulerend, zeker van zichzelf en de toch ongewone situatie volkomen meester. De natte handdoeken wapperen aan de waslijn en behendig wordt er een ligstoel uit de wind en in de zon geplaatst. Een no-nonsense houding die hij zelf toeschrijft aan het grote tandartsengezin waarin hij opgroeide als tweede uit een gezin van elf kinderen. Als het niet zo oneerbiedig was, zou je hem gewoon 'een aardige kerel' noemen.

Zelf is hij niet zo gelukkig met het predikaat 'manager': hij voelt zich niet zo. Hij is op de eerste plaats priester. "U moet zich mijn bestaan niet voorstellen alsof ik in een ivoren toren zit en niet weet wat er te koop is. Ik doe dagelijks niets anders dan mensen ontvangen, met mensen praten. Ieder weekend, iedere zaterdagvond, iedere zondag ben ik in een andere parochie en praat ik met parcohiebesturen en met allerlei mensen; dat is de basis van mijn werk, wat jammer genoeg niet zo algemeen bekend is. Laatst was ik nog in een parochie, stond er een jongeman op en zei: "Nu U eindelijk eens een keer onder gewone mensen bent, zullen wij U toch eens vertellen wat er allemaal onder ons leeft". Waarop ik geantwoord heb: "Beste man, ik ben al 21 jaar bisschop en wat U naar voren brengt, heb ik al 21 jaar iedere dag gehoord, telkens weer."

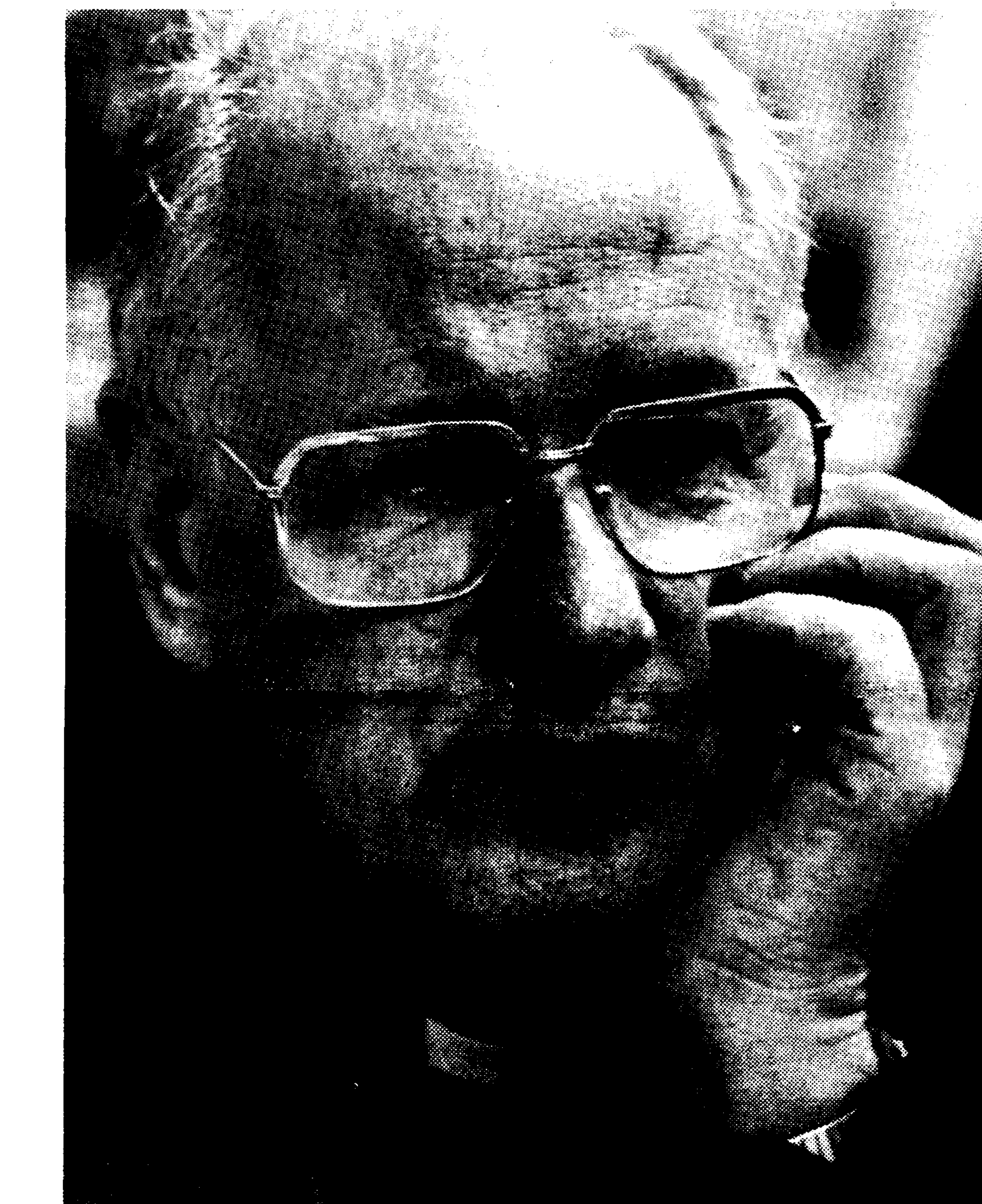
Deze negatieve beeldvorming, die duidelijk pijn doet, heeft volgens hem verschillende oorzaken. Op de eerste plaats omdat al jarenlang door de media wordt volgehouden dat de bisschoppen vreemdelingen zijn temidden van hun volk, die niet weten wat er te koop is. Op de tweede plaats omdat zijn bisdom veel te groot is voor een frequenter persoonlijk contact.

Kardinaal voelt hij zich alleen in de contacten met de paus, met de curie, met de grote evenementen, die er plaats vinden, symposia waarvoor hij wordt uitgenodigd ("ik spreek binnenkort op een grote bijeenkomst voor Engelssprekende jongeren met de paus in Denver") en de contacten met de andere bisschoppenconferenties, zo als de Europese Bisschoppenconferentie in Praag in september. Daar functioneert hij als kardinaal, maar in Nederland zelf eigenlijk nooit. Daar is hij voorzitter van de Nederlandse bisschoppenconferentie. "In het dagelijkse leven — dat kunt U gek vinden — zie ik mezelf allereerst als priester, niet eens zozeer als bisschop. Daar voel ik mij ook het prettigst, in het directe pastorale contact met mensen, omdat, ... (zoekend naar woorden)... je daar toch een mindere graad van abstractie hebt."

Het bezoek aan de Nederlandse Antillen en Aruba staat los van zijn gewone werkzaamheden.

"Mgr. Ellis is bij me geweest, nu al weer een jaar of vijftien geleden, toen ik nog bisschop van Rotterdam was, en hij nodigde mij uit om te komen; het kwam er echter nooit van. Naar aanleiding van de herdenking van vijfhonderd jaar evangelisatie verleden jaar herhaalde mgr. Ellis zijn uitnodiging. Ofschoon Willemstad een geheel zelfstandig bisdom is en onder een andere kerkprovincie valt, zijn er natuurlijk wel historische banden. Bovendien wonen er nu ook heel wat Antillianen in Nederland die daar onder het vreemdelingenpastoraat vallen. Ik hoor pater Rijk daar vaak over spreken en dan is het toch goed als je de achtergronden van zo'n land eens leert kennen. Ook vind ik het belangrijk dat wij als kerk van Nederland onze solidariteit betuigen met de kerk hier. Uw minister-president Liberia-Peters heeft veel indruk op ons gemaakt tijdens de herdenkingsplechtigheid in de Rai voor de slachtoffers van de Bijlmerramp. Maar met de Antillen als zodanig heb ik nooit eerder contact gehad en mijn beeld van Curaçao ontleende ik aan Uw..... postzegels.

Toen ik dan ook hier in de binnenstad kwam, riep dat meteen iets heel bekends op. Ik moet U wel zeggen dat de samenleving op Curaçao veel en veel kleurrijker is dan ik ooit gedroomd had. Maar ik ben er helaas ook pas deze weken, door gesprekken met de mensen hier, achtergekomen wat het betekend heeft dat de Nederlandse priesters en religieuzen in zo'n korte tijd hun werk op de Antillen hebben moeten afbouwen. Ik heb me daar veel te weinig om bekommerd. Het is te weinig tot mij doorgedrongen wat dit betekende. Nederlandse priesters, fraters en zusters sturen hadden wij moeilijk kunnen doen, maar leken hiervoor meer gevoelig maken, zou wel mogelijk zijn geweest."

KARDINAAL SIMONIS ...*norm handhaven*...

Foto Ken Wong

LEKEN

En hiermee belanden wij bij het eerste gevoelige onderwerp: de pastorale werkers. Desgevraagd geeft kardinaal Simonis het volgende profiel van een goede pastorale werker: dat is een leek, die zijn eigen identiteit als leek door en door kent en accepteert, theologisch en bij voorkeur ook spiritueel gevormd is en die als leek zijn talenten in dienst wil stellen van de Heer en zijn kerk. Dat wil dus zeggen dat de priester en de leek ieder een eigen taak heeft, elkaar aanvullen, complementair zijn, maar niet op elkaars stoel gaan zitten. De toediening van de sacramenten valt onder de gewijde dienaar, maar er zijn andere terreinen waar de pastorale werkers soms gemakkelijker en beter kunnen functioneren dan de priester. Ik denk dan met name aan de katechese en hierbij speciaal aan de rol van de vrouw hierin.

Dit is het tweede gevoelige onderwerp. In de auto, op weg van Klooster Alverna waar de kardinaal logeert, naar het Spaanse Water is de feministische theologie al ter sprake gekomen. Maar door met Mary Daly *Beyond God the Father* te gaan, binnen het strakke denkraam van Enrique Dussels bevrijdingsfilosofie, is er voldoende extra ruimte geschapen om tenminste begrip te hebben voor het officiële standpunt van de kerk over de vrouw in het ambt en stilzwijgend besluiten over dit onderwerp *to agree to disagree*.

Het is echter verheugend te vernemen dat kardinaal Simonis de vrouw bij uitstek geschikt acht voor de katechese. En dan niet alleen op uitvoerend niveau, maar ook op beleidvoorbereidend en zelfs op beleidmakend niveau. Toch is het gevaar niet denkbeeldig dat hiermee het 'paard van Troje' wordt binnengehaald, want reeds is gebleken dat de vrouw de bijbel anders leest dan de man en er zullen dan ook in de toekomst ongetwijfeld nieuwe accenten gelegd gaan worden.

"Het gaat erom te onderscheiden wat wáár is en wat níet waar is, wat goed is en niet wat níet goed is en perspectief te hebben naar de toekomst toe. En dan kom je binnen de Nederlandse situatie in moeilijk vaarwater, in die zin dat talloze mensen zeggen: wij zijn mondig. In het algemeen gesproken moet je toch zeggen dat bij het Nederlandse volk het leerling zijn bepaald niet zo op het hart geschreven is. Wij zijn veel gemakkelijker leraar. Dat zie je in het algemeen ook in het omgaan met normen. Ik heb zeseneenhalf jaar in Rome gewoond. Daar ontmoet je, zoals overal, mensen die de norm niet halen en dat geven ze eerlijk toe, ik ben een zondaar, ik ben zwak, maar aan de norm wordt niet getornd."

"In Nederland ontmoet je ook mensen die de norm niet halen, maar die zeggen ik haal de norm niet, dus die norm is veel te hoog, die moet omlaag. Op die manier maakt de mens met al zijn zwakheden zichzelf tot norm van alle dingen. Hij verliest het besef van de overstijgende normen, de goddelijke norm."

Op dat moment strijkt er een suikerdiefje, een *barika hel*, op de tafel neer, kijkt brutaal om zich heen, pikt dan een stuk van de taart en vliegt er mee weg. Het lijkt op dat moment symbolisch en een bevrijdende lach schalt over het water...

Kardinaal Simonis heeft er in Nederland een volle dagtaak aan om de normen in zijn kerkprovincie hoog te houden en niet toe te geven aan de constante druk die er van alle kanten op hem wordt uitgeoefend om de normen te verlagen ten aanzien van het celibaat, abortus, euthanasie, anticonceptie enz. Dit heeft hem het imago bezorgd van een starre conservatief, die geen oog zou hebben voor de problematiek van de haalbaarheid van de norm, waarvoor veel gelovigen zich geplaatst zien. "Velen halen de door God vastgestelde normen niet, omdat ze verkeerd in het leven staan. Dan moet je de norm niet verlagen, je moet de mensen de juiste weg wijzen; omdat je anders aan symptoombestrijding doet in plaats van de eigenlijke oorzaken aan te pakken. En de eigenlijke oorzaak is de geloofscrisis.

Daarom prefereer ik de zuidelijke manier van omgang met normen, in die zin dat de norm zelf niet aangevallen wordt. God blijft de norm. Dat wil echter niet zeggen dat er geen dialoog of discussie mogelijk zou zijn."

"De koppeling van priesterschap en celibaat bij voorbeeld, daar kun je inderdaad argumenten tegen in brengen. Die zijn niet allemaal van zin gespeend en dan moet je proberen de mensen duidelijk te maken waarom de voordelen toch groter zijn dan de nadelen in de geest van Paulus' woorden: "Onderzoek alles en behoud het goede." Ik denk wel eens dat het eigenlijk een onmogelijkheid is om nog bisschop te zijn in deze tijd: ik krijg voortdurend te horen dat ik het onkruid moet laten opgroeien met de tarwe. Dat zegt het Evangelie ook. Maar een bisschop moet we' zeggen: dàt is onkruid en dit is tarwe (en met een paar forse tikken klopt hij zijn pijp uit...)."

Het is dan al helemaal donker geworden en het gezelschap verhuist naar het kleine visrestaurant aan het einde van de Caracasbaaiweg voor een *piskà kòrá*, Curaçao style en een glas witte wijn. De taperecorder gaat echter mee, want de toekomst van de katholieke kerk is nog niet aan de orde geweest.

NIEUWE KATECHISMUS

De nieuwe katechismus als teken van hoop?

Dat hangt er helemaal van af hoe de nieuwe katechismus gebruikt gaat worden. Bij katechismus denken we helaas toch allereerst aan de moraal. De samenhang moet echter benadrukt worden. Het gaat natuurlijk in de eerste plaats om de liefde van God, zoals die uiteen wordt gezet in het eerste deel, die concreet wordt in de persoon van Jezus Christus, die een kerk sticht, de sacramenten geeft enz. enz.

Een hoofdbestanddeel van de katechismus is ook het laatste deel, waar het gaat over het gebed en over de persoonlijke verhouding van iedere gelovige met de persoon van Christus. Wat gebeurt er nu in het deel over de moraal, over de tien geboden dus, waar de moraal aan gekoppeld is? Daar geeft de kathechismus waarden aan, die gedragen worden door het eerste deel, dat is het draagvlak, daar komen ze uit voort.

Als dan het waardebewustzijn op deze manier goed gevormd is, dan komen daar de normen vanzelfsprekend uit voort.

Nu had ik in het begin van het jaar een bespreking in Rome en daar hebben ze me toen verteld dat een van de dingen waar ze het meest bang voor zijn is, dat een journalist in het zeer uitgebreide zakenregister een aantal sappige onderwerpen uitkiest en dan in de krant vermeld: 'dàt mag niet, dàt mag niet en dàt ook niet'. Dat komt dan in de krant en de rest niet.

En dat wijst op de geweldige oppervlakkigheid van onze tijd. Dit kun je alleen maar ondervangen door degenen die katechismus gaan gebruiken goed te instrueren.

VISIE

De paus heeft bij zijn ambtsaanvaarding in oktober 1978 gezegd: "Ontsluit de grenzen van staten, van economische en politieke systemen, van de uitgestrekte terreinen van cultuur, beschaving en ontwikkeling, voor de reddende kracht van Christus. Wees niet bevreesd. Christus weet wat er leeft in de mens. Hij alleen weet dat."

Peter Hebblethwaite zegt daar nu bijna vijftien jaar later over: "Wat een retorische overdrijving leek, zou wel eens een van de meest effectieve politieke verklaringen van de twintigste eeuw kunnen blijken." Kardinaal Simonis is het daar volkomen mee eens. "Deze paus is een gigant, een volstrekt visionair iemand. Als je ooit spreekt over profetisch, dan is het deze paus wel. Menselijkerwijs gesproken ziet het er niet roos-

Vervolg op pag. 2

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

VN geven tot maart de tijd voor onderhandelingen

Hereniging centraal bij verkiezingen Grieks-Cyprus

NICOSIA - De toekomst van de onderhandelingen om een oplossing te vinden voor de sinds 1974 bestaande verdeling van Cyprus vormt het belangrijkste thema van de presidentsverkiezingen die morgen worden gehouden op het Griekse deel van het eiland in de Middellandse Zee. De twee hoogstgenoteerde kandidaten, onder wie president George Vassiliou, zijn voorstander van de onder auspiciën van de Verenigde Naties begonnen onderhandelingen tussen Grieks-Cyrioten en Turks-Cyprioten. Een voor de gelegenheid gevormd 'front' van centrum-rechts en socialisten heeft, met steun van de machtige orthodoxe kerk, campagne gevoerd tegen de voorstellen van VN-secretaris generaal Boutros Boutros Ghali. De Verenigde Naties hebben een 'reeks ideeën' voorgesteld om op termijn te komen tot hereniging van Cyprus, dat verdeeld is sinds de bezetting van het noordelijke deel van het eiland door Turkije in 1974.

Turkse troepen namen eenderde deel van het eiland in bezit na een kort durende staatsgreep van de Nationale garde, die werd gesteund door de Griekse militaire junta die toentertijd in athene in het zadel zat. Bij de erop volgende gevechten, arrestatiegolf en vergeldingsacties verloren vele duizenden Grieks-Cyprioten en Turks-Cyprioten en militairen het leven. Koortsachtig bemiddelen van de Verenigde Naties en de vroegere koloniale mogendheid Groot-Brittannië tussen de NAVO-lidstaten Griekenland en Turkije, leidde op 16 augustus 1974 tot een tot op de huidige dag durend bestandsakkoord.

Meer dan 225.000 inwoners van Cyprus, praktisch eenderde deel van de bevolking, kwamen als vluchtelingen terecht in tentenkampen. De gebeurtenissen in de zomer van 1974 schokten tv-kijkers in heel Europa, die voor het eerst zo direct en van zo dichtbij oorlogstaferelen voorgeschoteld kregen uit wat tot dan bekend stond als een zonnig vakantieoord.

De VN stelden vorig jaar voor, daarin gesteund door de Veiligheidsraad, Cyprus te herenigen binnen een federale staat die bestaat uit twee zones en twee bevolkingsgroepen. Maar de in New York gevoerde onderhandelingen tussen leiders van de Grieks-Cyprische en Turks-Cyprische gemeenschappen eindigden in november zonder resultaat. Een van de oorzaken was de afwijzing door de Turks-Cyprische delegatie van het VN-voorstel om de Turkse zone te beperken van 37 procent van het totale grondgebied tot 28 procent. In resolutie 789 weet de Veiligheidsraad in november het gebrek aan vooruitgang aan de weigering van de Turks-Cyprioten hieraan mee te werken.

De VN hebben de Grieks- en Turks-Cyprioten tot en met maart de tijd gegeven voor de onderhandelingen. De Russische minister van Buitenlandse Zaken Vitali Tsjoerkin riep deze week tijdens een bezoek aan Nicosia op tot voortzetting van de onderhandelingen en uitvoering van de VN-resoluties over de hereniging van Cyprus. Hij benadrukte de noodzaak dat beide partijen vertrouwenwekkende maatregelen nemen om vooruitgang te boeken op de weg naar een regeling.

De Grieks-Cyprioten zijn het niet eens over het nut van de onderhandelingen. Maar de twee belangrijkste kandidaten, de huidige president Vassiliou en zijn rivaal Glafcos Clerides van de conservatieve partij Disy, zijn er voorstander van. Paschalis Paschalides, kandidaat van een 'front' van de centrumsrechtse Dyko-partij en de socialistische Edek, is, met steun van de op het eiland machtige Grieks-Orthodoxe kerk, tegen.

DOORBRAAK

De door de wol geverfde politicus Clerides, wiens partij bij de algemene verkiezingen in 1991 35,8 procent van de stemmen behaalde, heeft altijd gepleit voor een doorbraak in de sinds 1974 bestaande status quo op het eiland. Tot de verkiezingscampagne steunde hij het beleid van Vassiliou, die erin was geslaagd de Cyprische kwestie weer hoog op de agenda van de verenigde naties te plaatsen. Een les trekkend uit de door hem verloren presidentsverkiezingen in 1983 en 1988 nuanceerde Clerides echter tijdens de campagne zijn standpunt. Hij legde er daarbij de nadruk op dat "moet worden gewacht op voortgang aan turkse zijde alvorens de onderhandelingen te hervatten".

Vassiliou, een onafhankelijke kandidaat die vooral wordt gesteund door de grote communistische partij Akel (ruim 30 procent in 1991), beroemde zich tijdens de campagne vooral op de welvaart als gevolg van zijn economische beleid en de "Europese en internationale steun voor (Grieks-) Cyprus en de resultaten die bij de vn zijn bereikt". Indien geen van de kandidaten zondag 50 procent van de stemmen behaalt, dan wordt op 14 februari de tweede ronde van de presidentsverkiezingen gehouden. Daarbij zal het naar zich laat aanzien gaan tussen Vassiliou en Clerides.

RIVALITEIT

Om van Vassiliou te kunnen winnen heeft Clerides grootscheepse steun nodig van kiezers van de centrumrechtse Dyko, die in 1991 20 procent van de stemmen verzamelde. Hij heeft de Dyko de helft van de zetels in een toekomstig kabinet toegezegd. Maar ook naast de meningsverschillen over de voortzetting van de onderhandelingen bij de VN, bestaat al lang grote rivaliteit tussen beide partijen. Die dateert uit de jaren zestig en nam alleen maar toe tijdens het presidentschap van Dyko-leider Spyros Kyprianou van 1977 tot 1988.

Clerides hoeft voor de tweede ronde niet te rekenen op de steun van de socialistische Edek. Voor Edek-leider Vassos Lyssarides staat vast dat "Clerides en Vassiliou twee handen op een buik" zijn. De campagne op het Griekse deel van Cyprus is opnieuw verhit gevoerd, vooral tussen aanhangers van de twee belangrijkste kandidaten. Daarbij werden demagogische argumenten niet geschuwd. De aanhang van president Vassiliou legde de nadruk op de hoge leeftijd en het 'dubbelhartige karakter' van Clerides. De partij van Clerides uitte de afgelopen tijd beschuldigingen dat verscheidene naaste medewerkers van president Vassiliou zijn betrokken bij diverse 'affaires' rond het misbruik van overheidsgelden.

Van de ongeveer 600.000 mensen tellende Grieks-Cyprische bevolkingsgroep kunnen zo'n 393.000 stemgerechtigden zich bij de verkiezingen uitspreken.

MIAMI- Inwoners van de wijk 'Little Haiti' in Miami, demonstreren voor gelijkberechtiging van Haitiaanse vluchtelingen. Religieuze- en wijkleiders willen dat de Amerikaanse regering t.o.v. de Haitianen hetzelfde beleid voert dat geldt voor Cubaanse vluchtelingen. Het State Department maakt echter onderscheid tussen politieke vluchtelingen en vluchtelingen die om economische redenen naar de V.S. willen emigreren en onder deze laatste categorie worden de Haitianen gerekend.

UNITA maakt jacht op MPLA-sympathisanten

V.N. weten geen raad met eindeloze strijd in Angola

= door ANP-redacteur Jaco van Lambalgen = LUANDA -De waarnemers van de Verenigde Naties die in Angola het vredesproces zouden controleren, hebben niet kunnen voorkomen dat de nachtmerrie van de burgeroorlog de afgelopen maanden in alle hevigheid is teruggekeerd. De opnieuw opgelaaide gevechten tussen het regeringsleger en de verzetsbeweging Unita hebben sinds de verkiezingen in september vorig jaar al meer dan 10.000 mensen het leven gekost. Het vredesakkoord van 1991, dat met de verkiezingen bezegeld had moeten worden, is finaal aan flarden geschoten. De Veiligheidsraad boog zich vorige week over de vraag of het mandaat de VN-waarnemersmissie (UNAVEM II), dat op 31 januari afliep, wel verlengd moest worden als de oorlogvoerende partijen blijkbaar geen vrede willen.

VN-secretaris-generaal Boutros Boutros Ghali schreef in een bijdrage voor de vergadering van de raad dat de vredesoperatie van de VN in april beeindigd moet worden als de gevechten doorgaan en vredesbesprekingen uitblijven.

Tot die tijd, zo adviseerde Boutros Ghali, moet de VN-missie van 714 waarnemers teruggebracht worden tot 64 man die allemaal in de hoofdstad Luanda gestationeerd worden.

De Nederlandse waarnemers, 27 op dit moment, blijven voorlopig nog in Angola, zegt een woordvoerder van het ministerie van Defensie in Den Haag. "De Nederlanders lopen geen gevaar, zij zijn uit de gevaarlijke gebieden weggehaald", aldus de zegsman. "Hoe lang wij blijven hangt af van wat de Veiligheidsraad beslist". Sommige functionarissen van de regerende MPLA (Volksbeweging voor de bevrijding van Angola) vrezen dat het land wegzinkt in chaos als de VN echt weggaan. Unita (Unie voor de totale onafhankelijkheid van Angola) zou inmiddels zo'n 70 procent van het grondgebied in handen hebben.

BOUTROS-GHALI
...vrijwel machteloos...

VERLIEZEN

Wellicht toch wat onder de indruk van het dreigement van de VN-chef hebben de regering en Unita eindelijk besloten in de Etiopische hoofdstad Addis Abeba met elkaar te gaan praten. De regering zou na de recente pijnlijke verliezen, waardoor onder meer de hoofdstad zonder water kwam te zitten, een aantal concessies gedaan hebben. Zo zou zij ook bereid zijn politieke zaken te bespreken. Unita heeft op zijn beurt een prima uitgangspositie om meer macht af te dwingen.

Eerder kwamen zulke besprekingen steeds niet van de grond omdat de partij die aan de winnende hand was haar tegenstander allerlei onverteerbare voorwaarden stelde. "Het lijkt een tragische golfbeweging", aldus VN-gezant Margaret Anstee. "Als de ene partij boven ligt, wil de andere niet praten, en andersom".

Volgens de Angolese radio heeft het bereiken van een bestand de hoogste prioriteit, hoewel diplomaten zeggen dat er nog helemaal geen agenda voor het overleg is vastgesteld. Behalve de strijdende partijen zullen ook vertegenwoordigers van Rusland, Amerika en Portugal de onderhandelingen bijwonen. Zij zien toe op de uitvoering van het vredesakkoord van 1991.

De strijd brak weer uit toen bleek dat de MPLA en president Jose Eduardo dos Santos bij de parlements- en presidentsverkiezingen in september met de eer waren gaan strijken. Unita beschuldigde de regering van verkiezingsfraude en trok zich terug in de provincie. Kort daarop werden de eerste gevechten gemeld.

Het regeringsleger zette een paar weken geleden een tegenoffensief in en sindsdien is de beer los. In alle delen van het land werd, en wordt, zwaar gevochten. Sommige waarnemers zeggen dat de strijd feller en wreder is dan tijdens de zestien jaar durende burgeroorlog.

In Catumbela, een dorp bij de kuststad Benguela, hebben de mensen het opeens over *limpeza* of 'zuivering', een begrip dat in Europa ook opgang doet. Nadat Unita in de stad verslagen was deelden de regeringstroepen "geweren uit aan kinderen, soms van twaalf of dertien jaar oud", vertelt een vrouw uit het dorp. "De politie wees de huizen aan waar Unita-aanhangers zaten. Heel veel mensen zijn gedood".

JACHT

Ook Unita maakt meedogenloos jacht op sympathisanten van de MPLA. In Benguela en Catumbela, waar nog spandoeken hangen met de tekst "stem zonder angst", zijn naar schatting 1.000 tot 2.000 mensen vermoord en "weggezuiverd". In andere steden is het niet anders. In Luena in het zuidoosten, "worden de lijken op straat aangevreten door de honden", vertelde een buitenlandse hulpwerker voor hij de stad verliet.

Een grafdelver op een kerkhof in Luanda, waar militairen zonder omwegen tegenstanders van de MPLA tegen de muur zetten, zegt verontwaardigd: "Ik ben MPLA, maar dit is niet goed. Ik was een soldaat, een soldaat voor de regering. Maar hier hebben wij niet voor gevochten".

Anstee wijst erop dat 714 VN-functionarissen veel te weinig is voor een land zo groot als Duitsland en Frankrijk samen. "Niemand wilde iets dat geld ging kosten. Achteraf gezien had de VN het mandaat nooit moeten aanvaarden". Zij pleit er met Boutros Ghali voor dat de VN-missie tot een minimum wordt teruggebracht in afwachting van een bestand. Daarmee ligt de bal weer in het kamp van Unita en MPLA.

Bewakers na zoveelste geslaagde ontsnapping:

= door ANP-verslaggever Rob de Spa =

AMSTERDAM - De bewaking van de peenitentiaire inrichting Over-Amstel (Bijlmerbajes) voldoet niet aan de eisen van deze tijd. De ramen van de gemeenschapsruimten op de onderste verdiepingen zijn niet voorzien van een alarminstallatie, de wachtposten op de zes torens zijn in de loop der jaren uit bezuinigingsoverwegingen afgeschaft en er komt een nieuwe bezuinigingsronde aan die leidt tot het verlies van 78 van de 878 formatieplaatsen. Dat zeggen voorzitter Hans Schepers en Rob Heger van de dienstcommissie van De Schans, over de toren van de Bijlmerbajes van waaruit deze maand tot twee keer toe gedetineerden zijn ontsnapt. De directeur van De Schans heeft liever niet dat er met de pers wordt gesproken maar, zegt Schepers "wij hebben ook onze verantwoordelijkheid tegenover onze achterban." Elke van de zes torens van de Bijlmerbajes heeft zijn eigen dienstcommissie, te vergelijken met een ondernemingsraad in bedrijven. Schepers gaat zowel over de schans als over de noodcapaciteit op het terrein, Amstel.

KRITIEK

Schepers en Heger staan genuanceerd tegenover de roep om allerlei maatregelen die moeten voorkomen dat er nog meer gedetineerden uitbreken. De Amsterdamse politie uitte meteen na de tweede ontsnapping forse kritiek op de bewaking van de Bijlmerbajes, zegt Heger. "Maar die beseffen niet dat er voor de gedetineerde altijd een gaatje moet overblijven. Als je de zaak hermetisch afsluit, keren ze zich tegen de bewaarders: Dan krijg je gijzelingen. Of je krijgt Amerikaanse toestanden, met bewapend personeel in afgesloten ruimten. De mensen die je dan terugstuurt naar de maatschappij zijn beesten geworden."

Dat neemt niet weg dat er op het ogenblik wordt gewerkt aan verbeteringen in de beveiliging. Er is een proefopstelling gemaakt met *trapwire*, draad dat een alarm doet afgaan op het moment dat iemand het aanraakt. Ook wordt de verlichting op het spoorvak naast het gevangeniscomplex verbeterd, en wordt er gedacht aan het plaatsen van een hek in de naastgelegen vaart. Een deel van die maatregelen is erop gericht de hulpverlening van buitenaf bij ontsnappingen te bemoeilijken. Heger zegt gelaten dat de Bijlmerbajes een typisch produkt is van de jaren zestig. "De torens stammen uit de tijd van *flowerpower*: Geen tralies voor de ramen, de gedetineerden gegroepeerd in paviljoenen. Beveiligingstechnisch is dat inderdaad wat achterhaald."

Afgezien van de kosten is het geen groot probleem de beveiliging te verbeteren, aldus de commissieleden. Zo kun je de stalen bedden waarmee de vluchters ramen uit de sponningen hebben geramd, vastlassen aan de vloer of vervangen door lichte houten lattenbodems. Er kunnen tralies komen voor de ramen, beddelakens die scheuren als er iemand aan gaat hangen, detectiepoorten bij de ingang, extra hekken, een tweede muur rond het complex.

Maar al die maatregelen zijn alleen zinvol als er tegelijk ook meer bewaarders en PIW-ers (Penitentiaire inrichtingswerkers) worden aangesteld, benadrukken de twee commissieleden. En juist op het uitvoerende personeel wordt, op last van het ministerie van Justitie, bezuinigd.

Uiteindelijk moeten er 78 van de 878 formatieplaatsen verdwijnen. De grootste klap, 65 plaatsen, valt bij het uitvoerende personeel, de ondersteunende diensten komen er relatief ongeschonden vanaf. "Ik vergelijk het wel eens met een omgekeerde kerstboom", zegt Heger, "op iedere vier PIW-ers werken drie 'duistere' figuren."

Het hele personeelsbeleid in het complex lijkt te rammelen. Het verloop ligt met

Vervolg op pag. 3

Kard. Simonis
Vervolg van pag. 1

kleurig uit voor de kerk, vooral voor Europa en de Verenigde Staten ben ik erg bezorgd, maar ik was in Afrika, in Korea, in Indonesië, in Brazilië, in Mexico en daar bloeit de kerk als nooit tevoren. Maar deze paus heeft een enorm vertrouwen in de regenererende kracht van Europa, ondanks de verschrikkingen van de laatste jaren. De paus is ervan overtuigd dat de christelijke cultuur, die aan de wortel ligt van het Europese zelfbewustzijn, zich zal kunnen herstellen. Daar koerst de paus op en ik ben geneigd hem daarin te volgen. Voor God is niets onmogelijk en ik blijf erop vertrouwen dat er binnen een aantal jaren een positieve opleving komt onder de jongeren, waarvan iedereen zal zeggen: hoe is dat nu in Godsnaam mogelijk. Nou, in Gods naam dus!"

Deze profetische woorden klinken nog in ons na als we even later voldaan buiten staan en onwillekeurig kijken we naar boven, maar de prachtige tropische sterrenhemel boven het nu inktzwarte water van de Caracasbaai......

Jimmy Oduber: "Vakantie heel anders dan permanent verblijf"

Arubahuis: tropische verrassing in oer-Hollandse verpakking

HET IS BEHOORLIJK koud in de decembermaand, wanneer de fotografe en ik eindelijk het Arubahuis hebben gevonden. Een taxichauffeur heeft ons de weg gewezen, maar helaas niet de goede, waardoor we te laat zijn voor de afspraak met Jimmy Oduber. Hij is zeer gastvrij en rept met geen woord over onze verlate aankomst. We worden in een fraaie kamer geleid en voorzien van lekkere warme thee. De kamer ademt de sfeer van 'ons' eiland uit. Er hangen diverse foto's van Aruba en een enkel schilderij. Het gesprek kan beginnen. Oduber heeft zich goed voorbereid, zijn aantekeningen zijn vaak antwoorden op mijn vragen. Wat direct al opvalt is zijn grote liefde voor Aruba. De warmte waarmee hij spreekt over zijn eiland is bijna voelbaar.

Oduber is al 16 jaar in Nederland werkzaam, waarvan de laatste zes op het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba. Hij houdt zich voornamelijk bezig met sociaal-culturele zaken, remigratie en voorlichting.

= door Annelien van Hemert =

Vóór de Status Aparte in 1986 was de Vertegenwoordiging van Aruba gevestigd in een hotelkamer. Niet de meest ideale werkplek, maar het was nu eenmaal niet anders. In 1986 is het pand aan de Paleisstraat 6 gekocht, een prachtig en ruim herenhuis in de nabijheid van het Paleis Noordeinde. In de hal hangen de portretten van de Gouverneur en van de Minister President.

Het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van Aruba heeft drie hoofdtaken. De belangrijkste de in artikel 3 van de statuten omschreven 'Koninkrijksaangelegenheden', wat onder andere inhoudt dat er aandacht moet worden gegeven aan de buitenlandse betrekkingen. Een andere taak behelst de 'Arubaanse interne aangelegenheden': belangenbehartiging van Aruba in Nederland, bestedingsoverleg, het aantrekken van investeerders en acquisitie. De laatste taak, maar zeker niet de minst belangrijke, is gericht op de 'Arubaanse gemeenschap in Nederland'. Een sociale taak, waarvan het belang niet onderschat mag worden. Door de Arubanen in Nederland wordt het Arubahuis gezien als de schakel met thuis, een stukje Aruba in Nederland. Het Arubahuis verzorgt ook een eigen nieuwsbrief, Noticiero Aruba, waarop belangstellenden zich kunnen abonneren. De politiek gebonden functies zijn die van de Gevolmachtigd Minister, de Directeur/plaatsvervangend minister, de Adjunct Directeur. Alle andere arbeidsplaatsen worden ingevuld door politiek onafhankelijke Arubanen.

Er werken vrijwel geen Nederlanders, want de Arubaanse achtergrond blijkt erg belangrijk te zijn. Toen een Nederlandse telefoniste werkzaam was op het Arubahuis, stond de telefoon roodgloeiend: verontwaardigde Arubanen gaven aan dat ze wilden kunnen praten in hun 'moerstaal'.

STATUS APARTE

Er ligt een zware taak voor de Gevolmachtigde Minister, want in Nederland wordt er nog steeds niet of nauwelijks onderscheid gemaakt tussen Arubanen en Antillianen. Dat lijkt logisch,' maar is het niet. De Antilliaanse problematiek ligt op een totaal ander vlak dan de Arubaanse. Aruba mag dan klein zijn, het wil zich wel profileren in de Nederlandse maatschappij en niet op de hoop 'De West' gegooid worden. Arubanen hebben er ook daadwerkelijk last van. Het probleem van de criminaliteit is meer een Antilliaans en Surinaams probleem, maar welke Nederlander weet dat? Ella Tromp heeft in het verleden veel goed gedaan door bij ieder conflict goed uit te zoeken of er Arubanen bij betrokken waren en als dat niet het geval was, daarmee in de publiciteit te treden.

De Nederlandse overheid maakt ook geen onderscheid en vat alles onder een noemer samen: Antilliaans/Arubaans. "Het lijkt wel", zegt Oduber, "of de Status Apaprte overal erkend wordt, behalve op het Binnenhof". Een houding met verstrekkende gevolgen, want het imago van Aruba wordt bepaald door Curaçao. Statistieken over elk onderwerp gaan grotendeels over Antillianen en geven daardoor een vertekend beeld van situaties en problematiek.

C.U.N.A.

Om de Status Aparte een duidelijker plaats in de samenleving te geven, is in december 1990 een organisatie ogericht, 'die het voorbereidende werk moet gaan verrichten om te komen tot een overkoepelende Arubaanse organisatie in Nederland, die de belangen van Arubanen op behoorlijke wijze gaan behartigen', de Comicion Nacional di Organisacion Arubano (C.N.O.A.). De overkoepelende organisatie is inmiddels gesticht onder de naaam Cupula Nacional Arubano (C.U.N.A.). In februari zal de Stichting officieel naar buiten treden. Een van de belangrijkste taken zal zijn om de Nederlandse overheid voorlichting te geven over Aruba en de Arubanen, de verschillen tussen Antillianen en Arubanen aan te geven om zo een eigen plaats

Foto's: Martine Cleintuar

Het Arubahuis staat in Den Haag, de buitenkant is oerhollands, het interieur een mengelmoes van Hollandse architectuur en Arubaanse franje en tòch.... het is Arubááns in hart en nieren.

in de samenleving en in de politiek te verwerven. Een moeilijke taak, want eerst moeten de betrokken instanties het nut inzien van deze nieuwe organisetie. Er wordt niet 'zomaar' gewerkt met een nieuwe stichting.

Oduber: "Ik doe een hoop voor CUNA, want ik zie het belang ervan wel degelijk in. Bovendien heb ik door mijn werk de juiste contacten, politiek en maatschappelijk. Er wordt veel overleg gepleegd met het Arubahuis, alles gaat in goede samenwerking. Voor mijn werk heb ik een opleiding Public Relations en Voorlichting gedaan en die komt nu zeer goed van pas. We zullen er alles aan doen om de belangen van Arubanen in Nederland zo goed mogelijk te behartigen".

REMIGRATIE

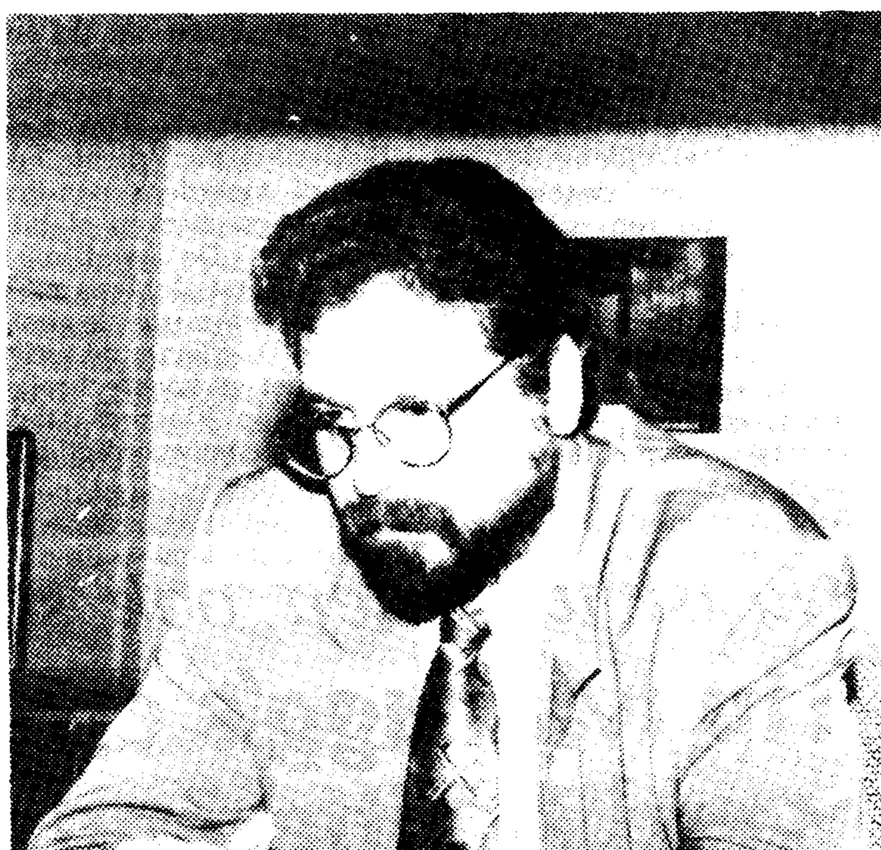
Veel Arubanen gaan terug naar het moederland om er vakantie te vieren en om familie te bezoeken. Vaak raken zij weer onder bekoring van het lieflijke eiland en beseffen dat ze toch wel in een koud kikkerlandje wonen, letterlijk en figuurlijk. Hoe goed iemand zich ook aan wil aanpassen, de Nederlandse cultuur staat mijlen ver af van de Arubaanse.

"Onze familiebanden zijn inniger, de familie is de basis van het bestaan Dat wordt schrijnend duideijk als er verdrietige gebeurtenissen zijn. Een moeder die overlijdt, een broer die ziek is, doen beseffen dat Aruba akelig ver weg is. In Nederland krijgt een werknemer twee dagen verlof na het overlijden van een familielid.

Voor Arubanen wordt dan soms nog de uitzondering gemaakt dat ze een week weg mogen blijven, maar dan houdt het op. Het verdere rouwproces moet zich maar afspelen ver verwijderd van de rest van de familie", aldus Oduber. "Vaak komen Arubanen tot het besef dat ze weliswaar leven in Nederland, maar de kwaliteit van hun bestaan het niet haalt bij dat van Arubanen op Aruba. De heimwee is geboren en niet zelden besluiten families terug te keren naar Aruba".

Die terugkeer verloopt vrij soepel mede dankzij de bemoeienis van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister. Er wordt veel voorlichting gegeven over concrete zaken, zoals pensioenregeling, het verschil in salariëring, verschil in koopkracht, sociale verzekeringen, kortom alles waarmee remigranten in aanraking komen. Er bestaat gelukkig een subsidieregeling die het financieel wat gemakkelijk maakt. Oduber: "Ik probeer de mensen altijd goed duidelijk te maken dat vakantie anders is dan er weer permanent verblijven. De sfeer in het dagelijkse leven is nu eenmaal niet dezelfde als tijdens een kort bezoek. Arubanen moeten goed doordrongen zijn van de gevolgen van hun beslissing, want je kunt niet een week later terugkomen op je besluit. Dan zit je vast op Aruba. Het gaat natuurlijk vaak om hele gezinnen, wat het niet gemakkelijker maakt. De beslissing van ouders hoeft niet de wens van kinderen te zijn".

Wat werk betreft loopt het allemaal wel los. Zoals gezegd, er wordt misschien niet zoveel verdiend als in Nederland, maar er is nog steed geen werkloosheid op Aruba, dus een baan wordt wel gevonden.

JIMMY ODUBER

BIJLMERRAMP

Het Arubahuis heeft een bijzondere taak gehad in het afgelopen jaar. Niet iets waarop iemand jaloers kan zijn, want het was een zeer zware en moeilijke taak: De gevolgen van de Bijlmerramp. Oduber: "De eerste week na de ramp zijn het meest hectisch geweest. Er is direct een crisiscentrum ingericht, waar mensen naar toe komden bellen over slachtoffers. Op de plaats van het ongeval wilden Arubanen hulp verlenen, maar zij werden teruggestuurd door de politie, omdat die dachten dat zij criminelen waren". Een bijzonder treurig misverstand.

Arubaanse slachtoffers werden voornamelijk door familieleden opgevangen en hoefden niet in hotels te verblijven. Ella Tromp was ter plekke om te troosten, te regelen en mee te leven. De Arubaanse gemeenschap heeft bewezen een zeer hechte te zijn. De beslissing van Minister President Oduber om niet naar Nederland te komen, is op het Arubahuis zeer positief ontvangen. "Er is een Gevolmachtigde Minister in Nederland, die haar taak uitstekend doet. Natuurlijk was er contact met Nel Oduber, maar zijn aanwezigheid hier was niet noodzakelijk en door de Arubanen in Nederland niet persé gewenst.

"De Nederlandse pers is er over gevallen, maar dat komt ook omdat Maria Liberia-Peters zeer nadrukkelijk de aandacht van de pers kreeg en daardoor leek het of de Arubanen het zelf maar moesten uitzoeken. Wij hebben regelmatig de pers benaderd, maar als daar geen reactie komt, kunnen wij er verder ook niets aan doen. Bovendien had de hulpverlening prioriteit. In zo'n stresssituatie ga je dan niet ook nog eens in de clinch met de pers".

"Een deel van de hulp bestond uit het vergezellen van familieleden van overledenen toen zij naar Aruba afreisden om hun geliefden te begraven. Een heel moeilijke reis, temeer omdat er meestal een terugreis aan vastgekoppeld was. Het zijn zware tijden geweest voor de Arubaanse gemeenschap, grote persoonlijke verliezen mosst geïncasseerd worden".

"De nazorg is nog steeds in volle gang. Het Arubahuis regelt de coördinatie van de hulpverlening en huurt, indien gewenst, deskundigen in om te helpem. Er is bijvoorbeeld een Arubaanse psycholoog aangetrokken om de slachtoffers en nabestaanden te helpen in hun eigen taal, want zoals Oduber terecht opmerkt: 'In vreugde en verdriet denk je in je eigen taal. Je bent dan niet in staat om alles ook nog eens in een vreemde taal te verwoorden. Je wordt teruggeworpen op jezelf en daarin passen alleen de woorden die je van je ouders hebt geleerd".

Er zijn advocaten bezig met schadeclaims. Dat laatste is door KABNA aangeboden, de slachtoffers kunnen er kosteloos gebruik van maken. Het Arubahuis heeft oook Amerikaanse advocaten, die gespecialiseerd zijn in letselschade, in de arm genomen. De meeste belanghebbenden kiezen echter toh voor een Nederlandse advocaat, maar die kan overleg hebben met zijn Amerikaanse collega en zo tot een zo goed mogelijke eis komen.

Ook zijn op 19 januari de eerste onderhandelingen geweest met Boeing en El-Al. Daarbij speelt het Arubahuis een rol, wederom coördinerend. Oduber: "Wij hebben er een hoop werk aan, omdat we streven naar een zo perfect mogelijke nazorg. De slachtoffers hebben het al moeilijk genoeg, dus de 'zakelijke' kant moet zo soepel mogelijk verlopen en daarbij kunnen wij helpen. We verlenen niet zelf hulp, dat is het werk van specialisten, maar we kunnen wel wegwijs maken, coördineren en doorverwijzen. Ook nu weer.

Er is in Portugal een vliegtuig neergestort, en de Nederlandse media besteden er vreselijk veel aandacht aan. Dat begrijp ik wel, maar het gevolg is wel dat de slachtoffers van de Bijlmerramp onnodig verdriet gedaan wordt. Daar kun je niets tegen doen, het betekent dat wel dat 'onze' mensen weer een terugval krijgen en opnieuw geestelijke bijstand wensen, waar wij dan weer voor zorgen".

Elk jaar weer probeert de organisatie nieuwe evenementen te laten zien op de Arubadag. Hiervoor is een intensief contact nodig tussen Aruba en het Arubahuis. Eén van de taken van Jimmy Oduber is, zoals gezegd, het sociaal-cultureel aspect van de Arubaanse gemeenschap. Concreet houdt dat in dat hij probeert subsidies los te peuteren voor de verschillende groepen die optreden. Hij wil dan ook goed op de hoogte blijven van de culturele ontwikkelingen op Aruba. Graag had hij dit jaar het theaterfestival, wat op Aruba een groot succes was, naar Nederland gehaald, maar men moet met zoiets voldoen aan een aantal stringente eisen en de overheid vond dat dat niet het geval was. "Heel jammer, want naar wat ik heb gehoord, moet het zeer de moeite waard geweest zijn. Het is in principe niet de bedoeling dat groepen gesubsidieerd worden, als ze alléén voor hun 'eigen volk' optreden, maar in de praktijk is dat ook niet zo. Behalve de Arubadag zijn er nog tal van culturele evenementen in Nederland. De festivals worden bezocht door mensen van diverse nationaliteiten en dáár hadden we in principe wel geld voor los kunnen krijgen. Het is in 1992 helaas mislukt, maar misschien dit jaar....?"

Het Arubahuis vervult een belangrijke taak voor de Arubanen in Nederland. De sfeer is Arubaans, de taal veelal Papiaments, de mentaliteit zoals men dat 'thuis' gewend is. "We begrijpen elkaar en dat is vreselijk belangrijk in een land dat dan wel in theorie ons land, maar in het dagelijkse leven soms ver van ons af staat. Voor mij persoonlijk is werken op het Arubahuis een stapje verder in het proces om weer terug te gaan naar Aruba. ik zie mijzelf toch op een dag vertrekken en weer in een huis wonen waar je omhéén kunt lopen. Weer wonen in een land waar je niet bang hoeft te ijn om in elkaar geslagen te worden. Een land waar de zon schijnt, buiten èn in jezelf", volgens Jimmy Oduber.

Na het gesprek krijgen we nog een rondleiding door het gebouw. De Arubaanse en Nederlandse vlag staan gekruist achter het bureau van Ella Tromp, overal foto's en schilderijen van Aruba, de Amigoe ligt er samen met andere Arubaanse kranten. Er wordt gepraat en gedacht over Aruba en de bewoners ervan.

Alle medewerkers zijn volledig op de hoogte van het reilen en zeilen van Aruba, alle actualiteiten worden besproken en bijgehouden. Je voelt de liefde voor het thuisland, de betrokkenheid en enthousiasme...

Bijlmerbajes lek

Vervolg van pag. 2

10 procent per jaar ver boven het landelijk gemiddelde, wat betekent dat er jaarlijks 50 tot 60 nieuwe bewaarders moeten worden opgeleid. Schepers: "Als gevolg van de lage aanvangssalarissen worden alleen hele jonge mensen aangenomen. En dat terwijl wij juist behoefte hebben aan wat ouder personeel: Die nemen een hoop levenservaring mee en zoeken ook niet zo snel iets anders."

Het enorme verloop in de Bijlmerbajes schrijven de dienstcommissieleden toe aan de gebrekkige carrièremogelijkheden en de werkdruk, die de afgelopen jaren steeds zwaarder is geworden. Nieuw personeel moet worden geschoold, mensen zijn ziek of moeten verlof opnemen. Dat betekent dat de achterblijvende PIW-ers en bewaarders werkweken maken van vijftig tot zestig uur, zegt Schepers. "De jonge bewaarders willen overigens graag overuren maken vanwege het geld. Ik schat dat hier per jaar minimaal vier miljoen gulden wordt uitgegeven aan overwerk."

De druppel die de emmer van onvrede bij de commissie onlangs deed overlopen, was de bekendmaking dat de bezetting tijdens de nachtelijke uren wordt ingekrompen van drie naar twee gevangenbewaarders per flat. Als het ministerie zijn zin krijgt zal die nachtelijke bezetting verder worden verminderd tot een. Schepers: "Daar kunnen we niet mee werken. Je houdt dan alleen iemand over voor de meldkamer beneden. Patrouille lopen is er niet meer bij." Dat betekent bij voorbeeld dat bewaarders niet meer kunnen ingrijpen als een van de ruim honderd gedetineerden in een bepaalde flat geluidsoverlast veroorzaakt en de anderen uit zijn slaap houdt. Of, erger, niet regelmatig kunnen kijken bij gedetineerden die suicidaal gedrag vertonen of de boel in brand willen steken.

Ook de verpleegkundige die nu nog permanent op het complex aanwezig is, moet volgens de plannen verdwijnen, terwijl de helft van de gedetineerden een medicijn gebruikt. Schepers: "Als iemand 's nachts ergens last van krijgt, moet je een dokter roepen. Die komt echt niet hoor."

De dienstcommissie is boos op de vakbonden. Die hebben zich niet verzet tegen de aangekondigde maatregelen met als argument dat er geen gedwongen ontslagen vallen. De inkrimping kan immers vrijwel moeiteloos tot stand worden gebracht door het hoge natuurlijke verloop niet op te vullen, aldus de bonden. De leiding van de strafinrichting treft volgens de dienstcommissie geen blaam.

Vlamingen lezen nauwelijks maar bezoeken wel Boekenbeurs

DE ANTWERPSE boekenbeurs is elk jaar weer een groot succes. Te oordelen naar het enorm aantal bezoekers zijn de Vlamingen een volk van boekenwurmen. Maar dat blijkt volgens de onderzoeken nogal tegen te vallen. Zo besteedt 45 procent van de zeventien- en achttienjarigen zoveel tijd aan tv-kijken dat ze zelfs nooit een krant lezen.

En toch lopen er tijdens de boekenmarkt duizenden, vooral jongeren, rond op de Boekenbeurs van Vlaanderen. Een aantal van hen verdringt zich voor het verhoogje, waar het excentrieke Belgische kamerlid Jean-Pierre van Rossem zijn stripboeken - met hemzelf in de hoofdrol uiteraard - zit te signeren. Van Rossem is ondanks zijn omstreden verleden een populair figuur.

Het stemt de uitgeverij Loempia tevreden dat de strips 'De Poenpakker' en 'De Schat van de Arme Klavers' zo lekker verkopen. Tussen de stapels stripboeken ligt, heel strategisch, ook Van Rossem's nieuwe alternatieve belasting- en beleggingsgids: "Hoe word ik stinkend rijk?" Het kamerlid produceert boeken zoals een kunstenaar op Montmartre aan de lopende band kitscherige schilderijen van het Parijse straatleven maakt. Onlangs verscheen een nieuw politiek manifest van Van Rossem en tegelijk een roman, waaraan hij eigenlijk alleen maar zijn naam heeft geleend. De naam van een reeds lang overleden onbekende Nederlandse schrijfster was van de omslag gehaald en vervangen door J.P. van Rossem.

LEENRECHT

De Boekenbeurs voor Vlaanderen die gehouden wordt in het Bouwcentrum aan de Jan van Rijswijcklaan in Antwerpen, is bij uitstek het forum waar uitgevers, schrijvers en iedereen die zich betrokken voelt bij de literatuur elkaar ontmoeten. Dagelijks zijn er voordrachten en debatten. Onder meer over het falend Vlaams boekenbeleid. In Vlaanderen verschijnen per jaar iets meer dan drieduizend nieuwe boeken, in Nederland - met 2,5 keer meer inwoners - bijna veertienduizend. Het gaat, wat Vlaanderen betreft, dan ook nog vooral om strips en kinderboeken. Vijftig procent van de boeken voor de Vlaamse lezersmarkt wordt geïmporteerd uit Nederland, dat zelf slechts 10 procent uit Vlaanderen afneemt. De Vlaamse cultuurminister Hugo Weckx zei bij de opening van de boekenbeurs, dat hij serieus overweegt een leenrechtvergoeding in te voeren. Zo'n vergoeding bestaat in Nederland al. Daar ontvangen de schrijvers een bepaald bedrag voor het uitlenen van hun boeken door de bibliotheken. Het leenrecht wordt in Nederland overigens meer gezien als een vorm van auteursrecht dan een vergoeding voor hun inkomensderving. De Vlaamse minister Weckx wil ook de subsidies voor auteurs in Nederland en Vlaanderen beter op elkaar afstemmen. Nu is het zo dat Vlaamse schrijvers in Nederland financiële steun krijgen, terwijl een schrijver als A.F. Th. van de Heijden in Vlaanderen subsidie geniet. Maar de hoogte van die bedragen verschilt nogal.

VALSE BOEKENPRIJS

Het literatuurbeleid in Nederland doet Vlaamse schrijvers watertanden. Sommigen kijken met ontzag naar de noorderburen, voorzover ze natuurlijk zelf al niet verhuisd zijn of onderdak hebben gezocht bij Nederlandse uitgeverijen, die immers kwistig strooien met fondsen voor getalenteerde jonge schrijvers, om over de oude grote namen als Claus, Raskin of Hemerechts maar te zwijgen. In het Nederlandse taalgebied blijkt er verder ook een groot verschil te bestaan in de vakopleiding voor de boekenbranche. In Nederland is er een degelijke vakopleiding, in Vlaanderen enkel een schriftelijke cursus voor wie zich wil bijscholen. Aan leesbevordering wordt in Vlaanderen trouwens ook al weinig gedaan en de bibliotheken zijn hopeloos ouderwets.

Door de geringe financiële steun van Vlaanderen aan zijn auteurs, kan hier slechts een handjevol schrijvers leven van het schrijversvak. Een groot deel doet het schrijven 'erbij' naast de dagtaak als leraar, radiomaker of loodgieter. Anderen leven onder de armoedegrens. Een schrijfster als Monica van Paemel vreest voor de toekomst van de literatuur in Vlaanderen als er niet massaal geïnvesteerd wordt. "Er gaan meer subsidies naar de fabrikanten van autobanden en pantoffels dan naar boeken", zei ze tijdens de discussie op de boekenbeurs. "We vergaderen in Vlaanderen over een boekenbeleid, maar er is weinig gebeurd. Zelfs de leenrechtvergoeding, die de Vlaamse auteurs in navolging van hun Nederlandse collega's eisen, stuit op verzet van de bibliothecarissen, die geen zin hebben in de administratieve romslomp. Bovendien, zo beweren de bibliothecarissen, halen Vlaamse auteurs slechts tien procent van de uitleningen. Zij vinden dat de schrijvers op grond daarvan geen heffing mogen eisen, ook al omdat de bibliotheken bij de aankoop van boeken al auteursrechten betalen. De Vlaamse schrijvers moeten de bibliotheken juist dankbaar zijn, is hun redenering.

BEKENDE VLAMINGEN

Veel meer dan in Nederland het geval is, bestaat bij elke min of meer bekende Vlaming de onweerstaanbare drang om zijn of haar ideeën over het leven, de politiek, rechtspraak of economie, in boekvorm aan de mensheid te presenteren. Het halve Belgische parlement heeft een of meerdere non-fictie boeken geschreven of laten schrijven. De kwaliteit is vaak uiterst dubieus en de eindbestemming is boekhandel De Slegte, de uitlaat voor niet-verkochte boeken, die ook in Vlaamse steden goed vertegenwoordigd is.

Naast woorden ook stukje Curaçaose cultuur

Tip Marugg's erotisch woordenboek werd schitterend verzamelwerk

NIET LANG nadat Tip Marugg zijn roman De morgen loeit weer aan had ingeleverd, bood hij zijn uitgever ook het manuskript aan van *Un prinsipio pa un Diskhonario Erótiko papiamentu* (Aanzet voor een erotisch woordenboek Papiaments). De uitgever toonde echter nauwelijks enige belangstelling. In de jaren die volgden, zijn tevergeefs verschillende instanties benaderd om het werk uit te geven, maar ongeïnteresseerdheid en wellicht ook gebrek aan moed om een dergelijk, toch wel gewaagd projekt te realiseren, verhinderden de uitgave. Enige tijd geleden vond Marugg iemand bereid de uitgave te financieren en begin deze maand verscheen het woordenboek tenslotte.

In een inleiding gaat Marugg in op zijn beweegredenen om een dergelijk werk samen te stellen. Hij stelt daarbij vast dat de erotiek er in de Papiamentse letterkunde bekaaid af komt. Zelfs als een auteur zich eraan waagt, dan nog noemt hij het beestje niet bij zijn naam. Sinds enige jaren echter is er in diverse tijdschriften en kranten een ontwikkeling waar te nemen, waarbij zonder enige schroom te pas en te onpas zelfs de meest vulgaire termen worden gebruikt. Met *Un prinsipio pa un Dikshonario Erótiko papiamentu* wil Marugg in de eerste plaats de uitgebreide woordenschat, die nu nog vooral in het mondelinge verkeer in leven wordt gehouden, op schrift vastleggen. Zo wil hij aantonen dat ook op dit specifieke terrein het Papiaments qua rijkdom aan uitdrukkingen en wat betreft vindingrijkheid niet onder doet voor andere talen. Daarnaast wil hij de weg bereiden voor verder onderzoek, dat inzicht kan verschaffen in de manier waarop het Papiaments is ontstaan en op de diverse faktoren, zowel lokaal als van buiten af, die hierbij een rol hebben gespeeld. Om, zoals Marugg het uitdrukt, meer inzicht te krijgen: *tantu linguístiko komo kultural di e fasinante amalgama di elementonan europeo, afrikanu i indigena, for di kua den transkurso di añanan papiamentu a nanse i desaroyá* (zowel op linguïstisch als cultureel vlak van het boeiende amalgaan van Europese, Afrikaanse en inheemse elementen, waaruit in de loop der tijden het Papiaments ontstond en zich ontwikkelde).

= door Carel de Haseth =

Un prinsipio pa un Dikshonario Erótiko papiamentu kenmerkt zich door een nuchtere en wetenschappelijk verantwoorde aanpak. Bij elke ingang worden, zoals gebruikelijk bij een woordenboek, de verschillende betekenissen en synoniemen gegeven. Daarnaast wordt ter verduidelijking in de meeste gevallen een citaat aangehaald en wordt vaak de mogelijke herkomst van het woord gesuggereerd of worden vergelijkingen getrokken met soortgelijke uitdrukkingen in andere talen. Voor de citaten heeft Marugg onder meer geput uit het werk van zowel hedendaagse schrijvers, als auteurs uit de eerste helft van deze eeuw, en uit Papiamentstalige kranten en tijdschriften van deze tijd. Steeds geeft hij daarbij, weliswaar summier, aan waar de aanhaling vandaan komt. Marugg heeft zich niet beperkt tot woorden en uitdrukkingen die rechtstreeks met erotiek te maken hebben; ook woorden die ofwel alleen in bepaalde gevallen een dubbele betekenis hebben of die zijdelings in verband kunnen worden gebracht met het onderwerp, nam hij in het woordenboek op. Het gaat in dit laatste geval om

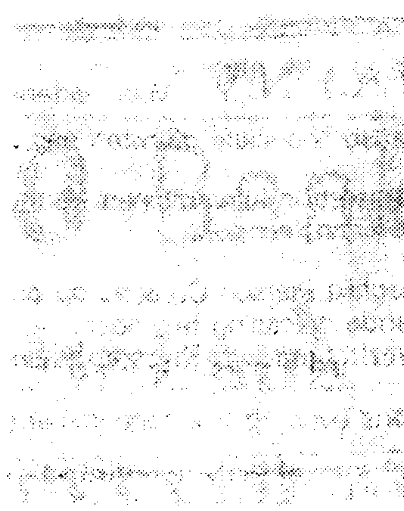
onderwerpen als geslachtsziekten, huwelijk, liefde, e.d.

RESEARCH Gemakkelijk heeft Marugg het zich beslist niet gemaakt. Hij moet enorm veel teksten hebben doorgenomen. Daardoor is hij er niet alleen in geslaagd een schat aan woorden en uitdrukkingen bijeen te brengen, zowel uit het hedendaagse taalgebruik als uit dat van het verleden, maar is hij ook in staat gebleken om allerlei soms nauwelijks in het oog springende nuances weer te kunnen geven. Deze grondige aanpak maakt dat *Un prinsipio pa un Dikshonario Erótiko papiamentu* een indrukwekkende uitgave is geworden, die bestaande hiaten in de tot nog toe verschenen woordenboeken Papiaments aanvult. De aan- en opmerkingen die men over Marugg's woordenboek kan maken betreffen dan ook vooral minder ingrijpende zaken, die in de veelheid van gegevens door Marugg over het hoofd kunnen zijn gezien. Zo is Marugg niet altijd even konsistent in het verwijzen naar andere talen of in het opnemen van etymologische gegevens. Zo hadden de Nederlandse uitdrukkingen *een kat in de zak* en *op ieder potje past een deksel* aangehaald kunnen worden bij *gatu na saku* en *pa korkobá ku kalbas ta, e tin su tapadera* en zou bij *paskin* een verwijzing naar het Spaanse *pasquin* op zijn plaats zijn geweest (overigens vindt men in Curaçaose documenten uit de 18e eeuw ook het Nederlandse *pasquil*, dat - evenals het Spaanse woord - terug te voeren is tot het Italiaans). Dan ontbreken er een aantal woorden, die men eigenlijk wel in het werk zou verwachten, zoals *pesario, onanismo* en *(trahe di) Adam* (Eva is wél opgenomen). Terwijl zowel dalia als suegu zijn opgenomen, zoekt men vergeefs naar *kinipí*, dat naast *pasa man*, e.d. niet zou misstaan.

En als eenmaal *dalia* is opgenomen zou je verwachten dat er meteen een link wordt gelegd naar *kinipí*, want; *Si Dalia n' ta mi Dalia, kon su mama ta mi suegu! Sak' abou, kinipié...* Voor wat betreft de door Marugg opgenomen 'randgebieden' kan men van mening verschillen. Naar mijn gevoel zou voor lomblishi (navel) eerder een plaats moeten zijn ingeruimd dan voor het bijvoorbeeld wél opgenomen *tabla di pechu* (borstbeen). En aandacht voor de lingerie zou zeker in het kader van het boek hebben gepast.

VASTLEGGEN Ondanks dit soort kritiek is *Un prinsipio pa un Dikshonario Erótiko papiamentu* een schitterend en waardevol boek. Waardevol omdat Marugg het heeft aangedurfd juist de erotische woordenschat van het Papiaments, van de meest verfijnde uitdrukkingen tot de meest scabreuze, op een nuchter zakelijke en wetenschappelijk verantwoorde wijze uitputtend vast te leggen. Het is bijna niet te geloven dat zo weinig mensen het belang van een dergelijk werk hebben ingezien en dat het zoveel moeite heeft gekost om de uitgave mogelijk te maken. In zijn woordenboek legt Marugg indirekt ook een stukje van de Antilliaanse cultuur vast. Het grote aantal eufemismen past bij de verborgen dubbele moraal; de kindertaal belicht een tot nog toe nauwelijks aan zijn trekken gekomen gebied. Ook krijgt men, bladerend door het woordenboek een aardig beeld van verschillende steeds meer in onbruik rakende gebruiken. Met name de romantische hofmakerij wordt indirekt door Marugg beschreven door het opnemen van termen als *duna un stul, haña palabra*, e.d., alsook de gebruiken en het bijgeloof rondom het huwelijk. Dergelijk op één specifiek onderdeel van het Papiaments gericht werk is er eigenlijk nog te weinig. Zeker wanneer men beseft hoeveel woorden en uitdrukkingen met 'uitsterving' bedreigd worden en bijna ongemerkt uit het dagelijks woordgebruik verdwijnen. Auteurs als Antoine Maduro, Pierre Lauffer en Elis Juliana hebben uiteraard veel van dergelijke woorden vastgelegd, maar vóór Tip Marugg heeft eigenlijk alleen May Henriquez met haar werken over het door de sefardische joden gebruikte Papiaments, zich toegelegd op één specifiek deel van de taal. En dat terwijl er nog legio gebieden te bedenken zijn, waar een dergelijk onderzoek dringend gewenst is. Woorden die te maken hebben met diverse oude ambachten bijvoorbeeld, de zeilvaart, de mijnbouw, het gebruik van paard en wagen, kleding (hoeden, snorren, corsetten, om maar wat te noemen), enz. Al zullen veel van deze woorden voor de hedendaagse Papiaments sprekende van weinig nut zijn, voor de kennis van de taal is het van groot belang ze vast te leggen vóór het definitief te laat is. Het uitwerken van één enkel onderwerp heeft, zeker in een gemeenschap als de onze, waar veel van dit soort werk door eenlingen in hun vrije tijd wordt gedaan, als bijkomend voordeel nog dat het werkterrein voor de samensteller te overzien is. Wie weet wat ons nog te wachten staat. In ieder geval is duidelijk dat wie zich aan een dergelijk avontuur wil wagen, er goed aan doet bij Tip Marugg te rade te gaan!

Tip Marugg ún prinsipio pa un Dikshonario Erótiko papiamentu. Curaçao 1992.

Kinderboek van Jan de Zanger: 'Ik hou het voor gezien'

= door Nel Casimiri =

BERT EN FREEK maken in de zomervakantie samen een fietstocht door Denemarken. Maar na een poosje krijgen ze ruzie en besluiten ze ieder apart verder te gaan. Op de eerste schooldag blijkt dat Bart niet thuis is gekomen. Freek is bang dat dat te maken heeft met hun ruzie. Uiteindelijk gaan Freek en zijn vader samen met het Deense meisje Inge dat Freek in de vakantie heeft leren kennen, op zoek naar Bart. Hun enige houvast is een kaart die Bart naar zijn moeder heeft gestuurd met de mededeling dat hij op weg is naar Wladiwostok...

Jan de Zanger (1931-1991) woonde na de hongerwinter van 1945 een tijdje in Denemarken om daar een beetje op krachten te komen. Hij leerde er Deens spreken en bracht er vervolgens al zijn vakanties door. Hij was jarenlang leraar Nederlands en hield zich intensief bezig met het lees- en literatuuronderwijs. In zijn jeugdboeken besteedt hij altijd veel aandacht aan actuele thema's zoals drugsgebruik, homofilie, vandalisme en racisme. De meeste van zijn boeken spelen op of rond een school en laten zien waar jongeren mee bezig zijn. Liefdesperikelen, maar ook doodsverlangen zijn motieven die je in zijn werk dikwijls tegenkomt. Een aantal van zijn boeken is zeer populair bij de opgroeiende jeugd. Boekrecensies over *'Voor een halve zak drop'* of *'Desnoods met geweld'* komt menige leraar tegen. De thema's slaan aan en de schoolwereld uit zijn boeken staat heel dicht bij de schoolwereld die een groot deel van het leven van de opgroeiende jeugd uitmaakt. Na het overlijden van Jan de Zanger heeft uitgever Leopold verschillende van zijn boeken opnieuw uitgegeven in een pocketserie, bijvoorbeeld *'Ik hou het voor gezien'*, *'Hadden we er maar wat van gezegd'* en *'Dit been is korter'*. Daarbij is van het eerste voorbeeld de titel veranderd. Oorspronkelijk heette dat boek *'Ik ben naar Wladiwostok'*. Ik denk niet dat dat een goed idee is, want je denkt een nieuw boek te kopen en bij het lezen merk je dat je het boek al kent, zij het onder een andere titel. Wel is het een goed idee de boeken goedkoop opnieuw uit te geven, zodat een groot publiek er kennis van kan nemen.

Een van zijn beste boeken is *'Hadden we er maar wat van gezegd'*. Hier wordt het verhaal verteld vanuit het standpunt van een volwassene die naar een reunie van zijn oude middelbare school gaat. Het middelpunt van die reunie is Sietse Boonstra, die er zelf niet bij is omdat hij op de dag voor het eindexamen zelfmoord heeft gepleegd. Sietse was dat kleine jochie, dat zo pienter was. Hij was zelfs sommige leraren de baas. Maar Sietse was ook het eeuwige mikpunt van geplaag en getreiter door de stoere binken. En niemand durfde daar iets van te zeggen. Terwijl Pieter Vink op weg is naar de reunie moet hij denken aan een rechtszaak die ze ooit in de klas speelden. Sietse was de beklaagde en hijzelf moest als advokaat optreden. Een erg goede advokaat was hij toen nog niet, maar die gebeurtenis was wel beslissend voor zijn latere keus om rechten te gaan studeren. Tijdens de reunie komen Pieter en zijn klasgenoten er langzamerhand achter wat zich destijds allemaal heeft afgespeeld.

Ieder boek van Jan de Zanger is verweven om een thema, in elk boek wordt een bepaald, groot, probleem uitgewerkt. Maar soms denk ik wel eens, net als bij de boeken van Guus Kuyer: Er zijn toch ook 'gewone kinderen'? Die een hele schooltijd meemaken zonder zulke ingrijpende levensvraagstukken te hoeven oplossen?'. Zou het geen verademing zijn tussendoor eens een boek te te lezen over zulke 'gewone' kinderen? Of zouden dat saaie boeken worden?

W.F. Hermans voelt zich weer thuis in Amsterdam

AMSTERDAM - De schrijver Willem Frederik Hermans voelt zich weer welkom in Amsterdam. Tijdens een bijeenkomst in het Amstelhotel in Amsterdam, waar de schrijver was uitgenodigd ter gelegenheid van de presentatie van het door hem geschreven boekenweekgeschenk, verklaarde Hermans dat hij een spons heeft gehaald over de gebeurtenissen van de afgelopen jaren. Hij doelde daarmee op het besluit van de gemeente Amsterdam dat Hermans in 1987 tot persona non grata had verklaard, omdat hij de culturele boycot tegen Zuid-Afrika had genegeerd.

Het boekenweekgeschenk, getiteld *'In de mist van het schimmenrijk'*, fragmenten uit het oorlogsdagboek van de student Karel K., verschijnt in een recordoplage van 582.000 exemplaren. De boekenweek is van 10 tot en met 20 maart 1993. Onlangs verklaarde Hermans nog dat hij de hoofdstad uitsluitend wilde bezoeken na een officieel excuus van de gemeente. Die officiële verontschuldiging heeft hij niet gekregen. Wel ontving hij onlangs een brief van burgemeester Van Thijn van Amsterdam, waarin deze duidelijk schrijft dat Hermans 'zeer welkom' is in Amsterdam: "U behoort tot de grootste schrijvers van deze tijd. Natuurlijk is het een grote eer voor onze stad als u van tijd tot tijd ons culturele leven met uw aanwezigheid opluistert", aldus de brief.

Hermans typeerde de brief als 'vrij sympathiek', maar ook 'niet bepaald chic en deftig'. Hoewel het gemeentebestuur met geen woord rept over excuses voor het gebeurde, beschouwt Hermans de zaak toch als afgedaan.

Curaçao goed vertegenwoordigd op Carib Art

Bestaat er Caribische kunst?

= door Nel Casimiri =

NA VIER maanden wekelijks vergaderd te hebben, is de jury die door de Dienst Cultuur van het eilandgebied Curaçao werd ingesteld eindelijk tot een keuze gekomen. Vijf werken van vijf verschillende Curaçaose kunstenaars heeft de jury uitgekozen om Curaçao te vertegenwoordigen op de belangrijke expositie van Caribische kunst die in augustus 1993 in het ITC gehouden wordt, Carib Art. Na die expositie zullen reproducties van de kunstwerken als een reizende tentoonstelling in het kader van de Unesco Travelling Exhibitions over de hele wereld gaan rondreizen, om aan een ieder die daarvoor belangstelling heeft te laten zien hoe de kunst eruit ziet die door het Caribisch Gebied wordt voortgebracht.

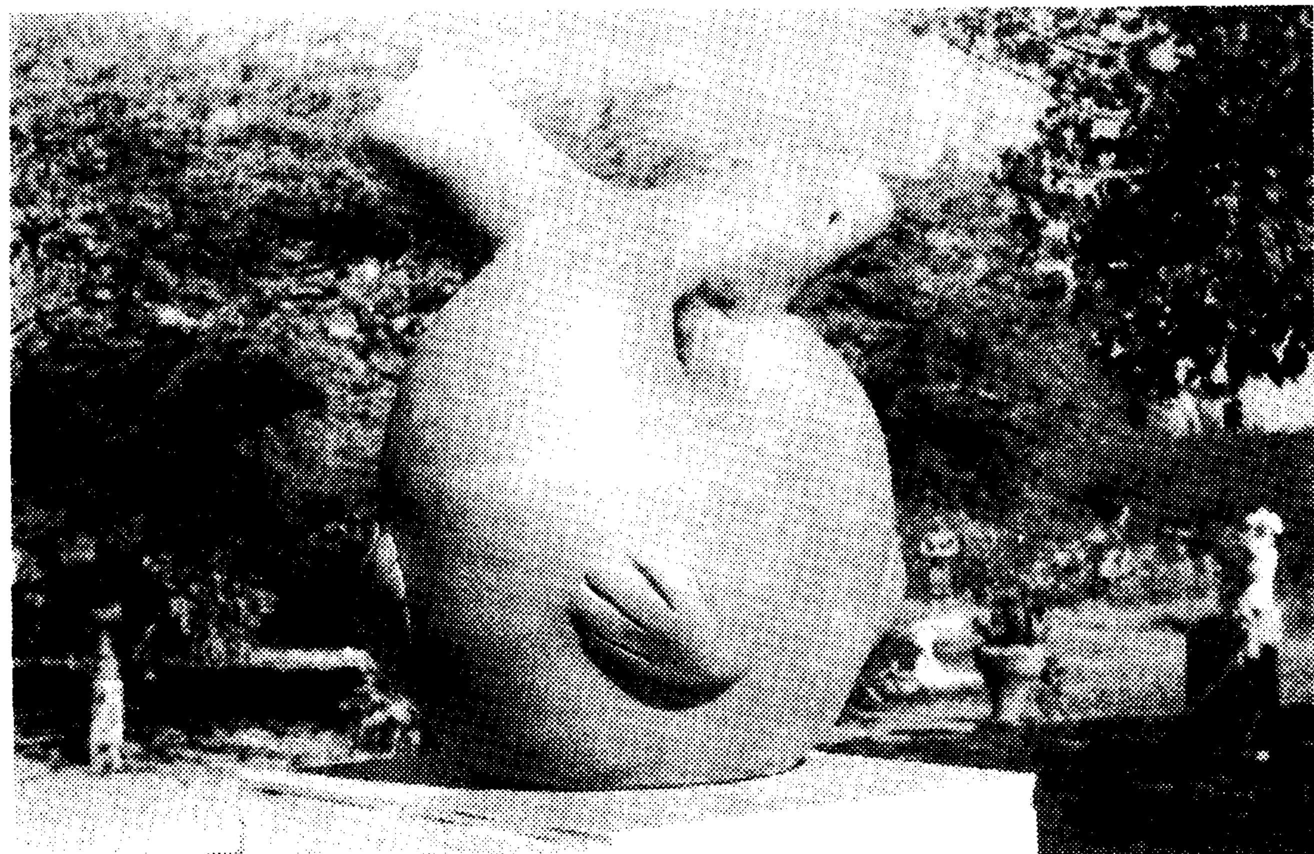
Bestaat er dan zoiets als Caribische kunst? Verschillende gespreksgroepen hebben zich over die vraag gebogen op het seminar dat in het najaar van 1991 georganiseerd werd door voorzitter Frank Elstak met behulp van coördinatrice Ruby Eckmeyer. Een eenstemmig ja vormde zich bijna onmiddellijk, het probleem was slechts de kenmerken van die eigenheid te formuleren.

Bij een eilandenrijk als het Caribisch Gebied is de invloed van buitenaf op het kunstleven van de verschillende eilanden groot. Er bestaan contacten tussen de eilanden onderling, maar een eeuwenlange koloniale overheersing, vaak afwisselend door verschillende Europese 'moederlanden', gecombineerd met de invloeden uit West-Afrika van de geimporteerde slaven en een meestal mythologische basis van de oorspronkelijke indiaanse bewoners en het spel van licht en kleur der natuurlijke omgeving, heeft een smeltkroes doen ontstaan die kenmerkend is voor dit gebied. En Curaçao kan zich trots een kenmerkend voorbeeld van een Caribisch eiland noemen.

Ieder eiland schrijft zijn eigen 'kunst'geschiedenis en via die historie moet elk eiland voor Carib Art een keuze maken van maximaal vijf kunstwerken waarmee het zijn eigen gezicht kan laten zien aan de wereld, een gezicht dat een beeld geeft van de huidige stand van zaken op het gebied van de beeldende kunst: 'Zo zijn wij nu aan het werk. Zo denken wij, zo werken wij en hier zijn we trots op'.

Dat eigen gezicht van Curaçao wordt gevormd door een grote groep geïnspireerde kunstenaars die ieder voor zich druk doende is en af en toe naar buiten toont waar hij of zij mee bezig is. De ene houdt voor de eerste keer schoorvoetend een expositie, een ander heeft op zijn terrein al zijn sporen verdiend en kan om de paar jaar de vruchten van zijn arbeid tonen en verkopen. Curaçaose kunstenaar is ook een begrip dat moeilijk te omschrijven valt. Ben je alleen een Curaçaose kunstenaar als je op Curaçao geboren bent? En wat dan als je moeder net het weekend op Bonaire doorbracht bij haar zuster? Ben je dan geen Curaçaoenaar meer, al heb je hier je hele leven gewoond? En hoe zit het met de hier geboren kunstenaar die twee weken na zijn geboorte vertrok naar Nederland en daar sindsdien woont? De jury besloot in overleg met de Dienst Cultuur het begrip Curaçaos ruim op te vatten. Curaçaose kunstenaars zijn kunstenaars die op Curaçao geboren zijn of kunstenaars die elders geboren zijn en hier al geruime tijd werken. Op Curaçao geboren en elders werkende kunstenaars blijven Curaçaose kunstenaars zolang zij zichzelf nog zo voelen en banden met het eiland en specifiek de kunstwereld op het eiland blijven onderhouden.

Uit het werk van die hele grote groep heden ten dage actieve kunstenaars moest uiteindelijk de keuze gemaakt worden van vijf kunstwerken die het best een beeld geven van de contemporaine Curaçaose kunst en die keuze viel op schilderijen van Lucila Engels, Jose Maria Capricorne en Jean Girigorie, een bumperplastiek van Yubi Kirindongo en een bronzen beeld van Norva Simon.

'Amistad', het beeld van Norva Simon dat te bezichtigen zal zijn tijdens de expositie van Carib Art op Curaçao.

Lucila Engels (geb. 1920) is de dochter van Rudolf Boskaljon en de kleindochter van Johannes Boskaljon, twee bekende musici. Zij trouwde met de arts Chris Engels, die een grote culturele belangstelling had. Hij componeerde, dichtte en schilderde ook. Tijdens de oorlogsjaren besloot Lucila mee te schilderen met haar echtgenoot en zijn vrienden. Zij ontwikkelde zich als autodidakt. Haar vele bezoekers uit de Nederlandse en internationale kunstwereld, waaronder Willen Sandberg die jarenlang directeur van het Stedelijk Museum in Amsterdam is geweest, hebben wel sterk tot haar ontwikkeling bijgedragen. Haar werk ontwikkelde zich van primitief en naief tot een volwassen expressionisme: de naturalistische weergave van de werkelijkheid komt op de tweede plaats, valt weg of wordt onherkenbaar als de kunstenaar aan vormen, vlakken, penseelstreken, kleur en materiaal voldoende heeft.

LUCILA ENGELS

Lucila Engels kreeg haar grootste bekendheid in de vijftiger en zestiger jaren. Toen was zij een van de heel weinigen die zich met de schilderkunst bezig hield. Nadien zijn velen haar gevolgd, maar Lucila Engels schildert nog steeds actief. De verf van dit laatste schilderij, dat de jury uitkoos, was vorige maand nog nat. In de felle kleuren en beweging is goed de ontwikkeling te zien die Lucila Engels in haar schilderscarriere heeft doorgemaakt. Van heel voorzichtig navolgen van haar echtgenoot in een naieve stijl, naar een volwaardig expressionistisch kunstenares die door haar eigen felle, maar uitgebalanceerde kleurgebruik haar Europese leermeesters is ontstegen en een eigen weg is ingeslagen, een Curaçaose, Caribische weg.

JOSE CAPRICORNE

Vanaf zijn veertiende jaar werkte Capricorne bij een aardewerkfabriek als schilder. Toen die fabriek dichtging, vertrok hij naar Brazilië. Daar leerde hij met goud te werken en figuratief goed te tekenen. In Rio de Janeiro hield hij zijn eerste expositie. Vanuit Brazilië vertrok hij naar Nederland en daar voltooide hij zijn opleiding aan de Grafische School te Amsterdam. Hij werkte bij verschillende drukkers, volgde een reclameopleiding en later 's avonds na zijn werk ook een stedebouwkundige opleiding en een opleiding voor de planologische dienst. In 1968 kwam Capricorne terug naar Curaçao. Na korte tijd bij de advertentieafdeling van de Amigoe gewerkt te hebben, kwam Capricorne terecht bij DOW, afdeling planologie, de voorloper van het tegenwoordige DROV. Maar zijn grote liefde, de kunst vergat hij niet. Samen met Eddy Ayubi stichtte hij de Akademia di Arte die op 2 juli 1969 haar deuren opende.

Capricorne maakt van het leven een dansfeest. Maar het is wel een Caribische dans, dat wil zeggen dat hij met die dansen niet alleen zijn vreugde, maar ook zijn zorgen en verdriet kan uitdrukken. Het is een en al beweging en voor de oppervlakkige toeschouwer feest. Doch al die symbolen die telkens weer terugkomen doen denken aan de tumba en tambu: het is dans, maar het is tevens een verhaal. En bij het luisteren en kijken naar dat verhaal moet je oren en ogen goed open zetten om niet de kern te missen.

JEAN GIRIGORIE

Girigorie (geb. 1948) is met haar Dominicaanse, Haitiaanse, Curaçaose achtergrond een mooi voorbeeld van een Caribische kunstenares. Ze startte haar artistieke loopbaan in het folkloristisch theater waarmee haar vader door Haiti en de Dominikaanse Republiek trok. Onder invloed van haar moeder schreef de jonge Jean poezie. Later trouwt ze met een Haitiaanse kunstschilder en met het kopieren van zijn naieve Haitiaanse schilderkunst begint haar liefde voor het schilderen. Op het atelier van haar man leerde zij de beginselen van het vak. Daarna kon haar artistieke ontwikkeling beginnen. Die ontwikkelde zich na haar scheiding op Curaçao, haar vaderland. En ter completering ging Jean met een beurs van de Sticusa een paar jaar naar New York, naar de Art Students League, zodat ook Amerikaanse invloeden in haar werk terug te kennen zijn. Ze exposeert daar bij de Woman Art Gallery en wordt ook lid van die galerie.

In het werk van Jean Girigorie komen kleur en ritme ineen. Bewegende mensen en volle doeken in warme tropische kleuren. Maar dan ineens een verstilde zwart/wit opname: trieste donkere ogen zien slechts ellende. En een moment later vliegen twee vechtende hanen elkaar in een wirwar van kleur in de veren. Maar de felle, krijsende hanen, die trieste kinderen en die uitbundige kleuren komen allen voort uit aspecten van haar eigen persoonlijkheid. Het voor Carib Art gekozen schilderij is een combinatie van vele schilderijen, een groep schilderijen, vol mensen, vol kinderen, samengesmolten tot een groot doek.

YUBI KIRINDONGO

Ondanks zijn liefde voor tekenen en houtsnijden begon Yubi Kirindongo (geb. 1946) zijn leven als zwerver. Toen het niet lukte aan te monsteren op een boot ging hij mee als verstekeling. De boot voer naar Colombia, naar Guadeloupe, naar Martinique en daar werd hij ontdekt. Hij mocht echter aan boord blijven als hij zich netjes gedroeg. Dat hield hij acht maanden vol, toen monsterde hij af in Griekenland. Via Rome reisde hij naar Amsterdam en vandaar weer naar Duitsland.

In Duitsland ontdekte de schrijver Hubert Fichte zijn tekentalent en die hielp hem dat talent verder te ontwikkelen. Maar hij kon het zwerven nog niet laten. Na anderhalf jaar vertrok hij weer naar Nederland, van stad naar stad, van land naar land. Pas een vakantie naar Curaçao in 1969 betekende de ommekeer. Hij ging terug naar Nederland, en legde zich toe op een studie van het schilderen. Hij bezocht de Vrije Academie, exposeerde op diverse plaatsen en pas in 1976 besloot Kirindongo voorgoed terug te keren naar Curaçao. In diezelfde tijd knapte hij af op de schilderkunst en zocht naar nieuwe wegen. Sindsdien werkt Kirindongo vooral ruimtelijk.

De bumperplastieken van Yubi Kirindongo zijn op diverse plaatsen op het eiland te bewonderen. Tijdens de lange wachttijden bij de landsontvanger voor het betalen van belasting heeft menigeen zuchtend het hoofd naar boven gewend om midden in een zucht op te houden omdat daar een schitterend bumperbeeld naar beneden tuimelt vanaf het plafond. Op de Plaza di Paz kussen twee vogels elkaar midden in een vlucht en op het bordes van Maduro & Curiel's Bank te Salinja rijst tussen twee pilaren een plastiek omhoog. Het gekozen werk is kleiner dan de genoemde werken. Het heet 'TEMPO' en vindt zijn plaats tegen de wand. Er is minder chroom en meer symboliek gebruikt. Kirindongo werkt niet alleen met bumpers. Overal waar hij gaat, waar hij werkt, vindt hij materiaal, afvalstoffen, waar anderen aan voorbij lopen maar waar hij de schoonheid van inziet. Dat kan zijn een stuk prikkeldraad, een stuk lichtmast, wat oudroest of een hoop afvalbeton. Yubi gebruikt het en opent anderen de ogen: een gordijn van afval en ellende kan heel mooi zijn.

NORVA SIMON

Simon (geb. 1947) startte haar keramisch werk in een High Flying Park te Seroe Fortuna. Daarna kreeg ze les van Len Gillen bij de keramiekfabriek te Suffisant (Obra di Man). Later volgde zij met een Unescobeurs colleges aan de University van Vermont en het State Agriculture College in Birmington, U.S.A. Daar kreeg ze lessen over verschillende soorten klei en vooral over de bouw van verschillende ovens. Tenslotte volgde ze nog een cursus bij het Keramisch Werkcentrum in Heusden, Nederland. In haar woonhuis te Stenen Koraal heeft zij een grote keramische oven gebouwd en de uitgestrekte tuin om het huis heen is een expositieruimte geworden voor haar beelden.

Klei is het materiaal waar Norva Simon haar kunstwerken van maakt. Ze is haar loopbaan begonnen met de klei van Seroe Fortuna, waar ze tot de generatie behoort die van afval uit de koenoekoe High Flying Parken bouwde. De meeste van die parken zijn helaas verdwenen, af en toe zijn nog de resten terug te vinden van die geboorteplaatsen van allerlei creativiteit. Norva ontwikkelde haar kunst eerst op Curaçao, later ook in de Verenigde Staten en in Nederland. In haar werk speelt de mens een overheersende rol en dan vooral de neger, het donkere, zwarte ras. Zijn duidelijk omlijnde vormen van lippen, van neus, van borsten en billen vormen de inspiratiebron voor Norva. Ook als zij abstract werk maakt zijn de ronde vormen van de Caribische mens terug te vinden. Enkele van haar werken zijn door Nel Simon in brons gegoten. Het gekozen werk 'Amistad' is abstract maar op de brede ronde basis hebben de handen een goed grijpvlak gevonden, is de omarming compleet.

Stedelijk Museum verheft porno Jeff Koons tot kunst

In de ban van de banaliteit

= door Hennie Harinck =

HET STEDELIJK MUSEUM in Amsterdam heeft met haar overzichtstentoonstelling van het werk van de kunstenaar Jeff Koons (1955, York, Pennsylvania) zowel Disneyworld als de collectie van het Amsterdams Sex Museum tot kunst verheven. Banaal mag, nee, moet zelfs, luidt de boodschap van de Amerikaan, die tijdens de opening als een popster werd onthaald door honderden kunstacademiestudenten.

Even gewillig als Madonna laat hij zich fotograferen en even zakelijk is elke actie van de 'ster', dankzij een uitgekiende *marketing*, tot in de puntjes voorbereid. Interviews, televisieoptredens, advertentiecampagnes — niets gaat Koons te ver om de aandacht van de 'massa' te trekken. Deze markstrategie heeft hem geen windeieren gelegd. Zijn werk is voor forse bedragen aangekocht door gezaghebbende musea en kunstverzamelaars in de wereld. Deze kopen overigens niet het origineel, want dat houdt Koons zelf in zijn bezit. Elke sculptuur produceert hij in een oplage van drie. Twee voor de verkoop en een als oudedagsreserve, neem ik aan.

Koons wist in 1989 alle aandacht van de Nederlandse media op zich gevestigd toen SM-directeur Wim Beeren het Varken van Koons, dat als titel *Ushering in Banality* meekreeg, voor een kwart miljoen gulden aankocht. Kunstminnend Nederland stond op haar kop en daar was het de kunstenaar — en wellicht Beeren — ook om te doen.

In Amerika had hij al een zegetocht achter de rug. Zijn drie *Banality*-tentoonstellingen, waarvan het Varken de kern is, liet Koons vergezeld gaan van een advertentiecampagne, waarin hij zelf steeds het middelpunt is. Koons tussen varkens, Koons tussen twee appetijtelijke dames in bikini, Koons voor de klas waar hij de kinderen zijn credo's *Banality as Saviour* en *Exploit the Masses* voorhoudt.

Is dit kunst? is een vraag die zich onwillekeurig aan je opdringt. Plastic bloemen, houten honden, in vitrines opgestelde Hoover-stofzuigers, kristallen beeldjes van een copulerende Koons en zijn vrouw Ilona Staller — je wordt er wel lacherig van, maar met smaak heeft het weinig uit te staan. En daar wil Koons de museumbezoeker nu juist mee confronteren. Kunst is geen kwestie van goede smaak, en uitsluitend bedoeld voor een élitair publiek, kunst is voor iedereen. En de gemiddelde smaak van de massa kan bestempeld worden als kitsch, dus maakt Jeff Koons Inc. Productions, het bedrijf van Koons, 'een verhandelbare illusie' in drievoud — kunstwerken die overigens uitsluitend door de kunstélite worden aangekocht.

...Beer en politie-agent...

Kunst, het domein van de schoonheid volgens de klassieke opvatting, is met Koons — en daarin gingen Marcel Duchamp en Andy Warhol hem voor — klaarblijkelijk weer toe aan een nieuwe definitie. Of toch niet? Want als kunst bij de beschouwer een esthetische ervaring (bij voorbeeld van schoonheid of confrontatie) zou moeten oproepen volgens de klassieke theorie, dan wordt het tijd die theorie te herzien of de ervaring op te rekken.

Wat gaat er door je heen als je Michael Jackson en zijn aapje 'Bubbels' in wit en goud geverfd porcelein ziet vereeuwigd? Een gevoel van herkenning en vertrouwdheid. Geen confrontatie, geen explosie van een of andere emotie, maar een vergelijkbare ervaring als het lezen van de Privé of het bekijken van een poster van het huilende zigeunermeisje gevat in een nephouten lijst. *Michael Jackson and Bubbels* (1988) is een van de voorbeelden hoe Koons de banaliteit tot groteske proporties weet op te blazen.

Made in Heaven (1991) is de prozaïsche titel van Koons meest recente project. De niets verhullende pornografische *ink jet* schilderijen van Koons en zijn vrouw 'Cicciolina', waarop het paar in allerhande 'Kama Sutra'-standjes staat afgebeeld, slechten wederom een zorgvuldig opgeworpen kunstwal. Gaven de homo-erotische foto's van de inmiddels overleden Mapplethorpe schokkende beelden te zien die in Amerika werden verboden. Koons' sculpturen en computergestuurde afbeeldingen hebben alleen enkele suppoosten van het SM doen besluiten liever op andere zalen te werken. In tegenstelling tot Madonna met haar boek *Sex* beperkt Koons zich tot de heterosexuele vrijpartij tegen de achtergrond van een rotspartij of een woestijnlandschap. Staller, een pornoster en Italiaanse politica, is afwisselend gehuld in kant met bloemetjes en een zwarte bustier met dito naaldhakken; geen pornocliché wordt gemeden.

Koons geeft met *Made in Heaven* opnieuw een *statement* af over de rituelen van de consumptiecultuur, aldus het SM-bulletin. "Voor een pornografische afbeelding geldt immers hetzelfde als voor een gloednieuwe stofzuiger in een vitrine: beide zijn objecten van begeerte die bekeken, maar niet aangeraakt willen worden. Ze verleiden de kijker, maar sluiten hem tegelijkertijd buiten."

Kijkt een bezoeker van het Amsterdam Sex Museum onverholen naar de porno-objecten en schilderijen, de massaal toegestroomde Koons-kijkers generen zich duidelijk om al te lang te observeren. Tijdens mijn bezoek werden de — toch al gauw twee bij twee meter metende — pornografische taferelen door de meeste toeschouwers genegeerd en slechts steelse blikken toegeworpen. Een enkele kunstdocent verbrak het lacherig geroezemoes door zijn klasje breed orerend te wijzen op *Manet* of *Ilona's Asshole*.

Dat we van Koons nog meer stuntwerk mogen verwachten, is zeer waarschijnlijk. Cicciolina baarde daags na de opening van Koons' tentoonstelling in het SM hun eerste kind dat van het in een zestien kamers tellend pand in München woonachtige paar de naam Ludwig meekreeg. Een verwijzing naar Ludwig II, koning van Beieren? Koons zou Koons niet zijn als hij niet ook zijn zoon zou betrekken in zijn welhaast megalomane ("Samen zijn we God geworden") projecten, waarin inmiddels zijn vrouw een niet meer weg te denken rol vervult. Ludwig Maximillian Koons wordt volgens de vader *The Perfect Living Sculpture*. In een interview met HP/De Tijd zegt hij: "Ik kijk uit naar het gezinsleven met kinderen. Ilona en ik zijn eigenlijk gewoon heel bourgeois. Het levert iets heel bevredigends op, veel bronnenmateriaal, geloof ik. *A lot of ready made material.*"

Nederlandse vertaling

DE NEDERLANDSE vertaling van de nieuwe catechismus laat nog op zich wachten.

De Nederlandse bisschoppen bereiden met hun Vlaamse collega's een vertaling en uitgave voor. Met de voorbereidingen ervan is men druk bezig. Voor de komende zomer zal hij zeker niet klaar komen, aldus de woordvoerder van het Nederlandse episcopaat.

Onduidelijkheid over motieven en achtergronden

Waarom trouwen in de kerk: idylle of gelovig handelen

VAAK HEBBEN geestelijken het gevoel een soort ceremoniemeester te zijn bij het inzegenen van een kerkelijk huwelijk. Deze indruk is begrijpelijk als we rekening houden met het feit dat er een grote discrepantie bestaat tussen het aantal mensen dat hun huwelijk kerkelijk laat inzegenen en het aantal gelovigen dat regelmatig de misviering bijwoont.

(door Elisabeth Hollander)

Wat bezielt deze mensen? Willen zij echt een sacrament ontvangen of hebben zij behoefte aan een plechtig ritueel? Globaal gezien kan de kerk hier op vier verschillende manieren op reageren.

■ 1. Op de eerste plaats kan de kerk ervan uitgaan dat alleen de trouwe gelovigen in aanmerking komen voor het sacrament van het huwelijk.

■ 2. Bij gebrek aan zekerheid omtrent de juiste motivatie en zeker in gevallen van wettelijke beletsels zoals een partner die eerder kerkelijk gehuwd is geweest kan en moet men de huwelijkskandidaten overtuigen om hun huwelijk slechts burgerlijk te sluiten.

■ 3. De kerk zou ook een meer dan gediversifieerd aanbod kunnen aanreiken, waardoor men beter op de reële situatie kan inspelen. Er ontstaat dan een drieluik: eerste stap: het burgerlijk huwelijk tweede stap: het burgerlijk gehuwd echtpaar wordt in de kerk ontvangen voor een eenvoudig gebed en de zegen. Dit is dus geen sacrament, louter een ritueel. derde stap: als er geen wettelijke beletsels zijn en het 'slechts' een kwestie was van gebrek aan christelijke motivatie dan kan er na een geloofsverdieping alsnog een sacramentele huwelijkssluiting plaats vinden.

■ 4. Een groot aantal pastores kiest echter in feite voor een meer praktische oplossing, waarbij aan de huwenden niet al te veel eisen worden gesteld, zolang zij aan de wettelijke voorwaarden van de kerk voldoen: gedoopt zijn niet eerder het sacrament van het huwelijk ontvangen hebben en uit vrije wil het huwelijk aangaan.

Deze oplossingen gaan er blijkbaar vanuit dat een groot gedeelte van de huwenden niet of zeer zwak religieus gemotiveerd is en dat het hier veeleer gaat om een idyllische en persoonlijke manier van spreken over de liefde, waarbij de huwenden zichzelf tot middelpunt maken.

Is deze vooronderstelling waar?

Om hierin meer inzicht te krijgen startte men in 1982 aan de universiteit voor theologie en pastoraat in Heerlen een grootscheeps onderzoek. Hieruit bleek dat in niet minder dan 75 procent van de gevallen een religieus, christelijk of kerkelijk motief de hoofdrol speelde en dat slechts in 25 procent de sociale of traditionele motivatie de doorslag gaf.

Er werd ook gekeken naar de preciese inhoud van die religieuze motivatie en er kwamen vijf duidelijke punten naar voren: - God als hulp, bescherming en steun van het huwelijk.

- Het geloof als bron van waarden en normen.

- Het paar gelooft dat een ingrijpen van hoger hand (God) hen heeft samen gebracht.

- God als getuige bij de huwelijksbelofte.

- God als oorsprong en bron van liefde en leven.

Ofschoon er op Curaçao nooit onderzoek naar is gedaan wellicht ligt hier een taak voor de FESSKA, zijn er indicaties dat we ons op Curaçao in een vergelijkbare situatie bevinden. Tegen deze achtergrond zullen wij de vier boven beschreven opties toch enigszins moeten nuanceren.

ad 1: Veel mensen beschouwen zichzelf wel degelijk als gelovige en als christen, ook al komen ze zelden in de kerk. Dit probleem is niet nieuw in de katholieke kerk. Reeds in de derde eeuw wees paus Cornelius het idee van een minderheidskerk van uitverkorenen van de hand.

ad 2: Door een aantal mensen wordt het burgerlijk huwelijk inderdaad als kil en louter als een administratieve aangelegenheid ervaren. Niet alleen door de katholieken die volgens het kerkelijk recht niet meer in staat zijn om een kerkelijk huwelijk te sluiten, maar ook door de 'katholieken op wieltjes', waarbij elk dieper bewustzijn van de sacramentele waarde van het huwelijk ontbreekt.

STERKE BEHOEFTE

Zij kunnen toch een sterke behoefte hebben aan een viering waarin de gewijde dimensie van het huwelijk tot uiting komt. De kerk kan zich hierbij niet onttrekken aan haar diakonale taak, en kan overgaan tot een eenvoudig gebed en een persoonlijke zegen, waarbij echter heel duidelijk gesteld moet worden dat dit niets te maken heeft met het sacrament van het huwelijk om de andere gelovigen niet in verwarring te brengen.

ad 3: Het huwelijk in étappes stoot vooral op pragmatische moeilijkheden, zoals gebleken is bij een experiment, opgezet in Frankrijk in Lugny met toestemming van, en onder leiding van de bisschop aldaar.

ad 4: Het zal echter duidelijk zijn dat een lakse houding die een huwelijksviering "op bestelling" aflevert, pastoraal niet te verantwoorden is. Het sacrament van het huwelijk is een verbond, niet enkel tussen man en vrouw, maar meer tussen God en het paar, hetgeen zonder geloof in God en een zekere kennis omtrent het geloof per definitie niet mogelijk is.

ONDUIDELIJKHEID

De onduidelijkheid in de praktijk begint als de vraag gesteld wordt: "Hoe groot moet iemands geloof en geloofskennis zijn om een sacrament te kunnen ontvangen?" en hiermee zijn we weer terug bij ons uitgangspunt: de duidelijke discrepantie tussen het grote aantal gelovigen dat hun huwelijk kerkelijk laat inzegenen en het geringe aantal dat regelmatig aan de liturgie deelneemt.

Het is duidelijk dat de houding die men aanneemt ten aanzien van de huwelijksinzegening te maken heeft met de visie die men heeft op gelovig - en kerk - zijn in onze samenleving.

Ondanks alle ambivalentie en onduidelijkheden moet het mogelijk zijn aansluiting te vinden bij de Evangelische waarden, geloof, hoop en liefde.

Kardinaal Danneels van Mechelen:

Tractaat over gebed is beste deel catechismus

MECHELEN - Kardinaal Godfried Danneels, aartsbisschop van Mechelen-Brussel, vindt de Romeinse catechismus veel bijbelser en veel liturgischer dan zijn grote voorganger, die van Trente.

Er wordt ook voortdurend verwezen naar het tweede Vaticaans concilie. Zelden werden de bijbel, de traditie en het meest recente concilie in een dergelijke synthese samengebracht. Het tractaat over het gebed, het deel van de katechismus dat niemand als eerste zal lezen, is volgens Danneels het beste stuk. Een meesterwerk dat je nergens anders vindt.

Danneels wijst er verder op dat een catechismus niet meer is dan een tekst. Er is nog het leven van christenen. En een katechismus is ook geen theologie en geen moraal. Bovendien is het aan de kleinere katechismussen die per land worden gemaakt, overgelaten welke methode moet worden gebruikt, wat een katecheet moet doen en aan wie het gericht is. In die zin is de nieuwe catechismus niet een slot op verdere ontwikkeling, maar wel een conclusie van een bepaalde tijd.

Reactie op Spaanse vertaling

Spaanse homo-beweging discriminerend en angstig

MADRID - In Spanje werd onmiddellijk gereageerd door de homo-organisaties die in de nieuwe catechismus discriminatie bespeurden. Zij riepen de katholieke Spaanse homosexuelen op tot een ongehoorzaamheidsactie.

Uit dit boekwerk blijkt een anti-democratische houding, zo meent men. In een verklaring van de Spaanse federatie van homo-organisaties en bewegingen wordt gesproken over "een hypocrisie welke diep verankerd ligt in de kerkelijke hierarchie om de talrijke katholieke homosexuelen impliciet te veroordelen die zich inzetten voor de waardigheid en de rechten van alle mensen, zonder uitzondering, zonder vooroordelen.

De Spaanse homobeweging ziet in het boekwerk in potentie discriminatie. Door middel van aanbevelingen aan de wetgevers omdat het een duidelijke aanval is op de juridische onafhankelijkheid van elke democratische staat. In de Spaanse homo-verklaring wordt ook gesproken over een fascistische inhoud van dit homobange document.

Kard. Ratzinger: Geen boek van het Neen

ROME - De nieuwe catechismus is volgens kardinaal Ratzinger van de congregatie voor de Geloofsleer "geen boek van het neen, van veroordelingen en verboden".

De kerk is geen vijand van het menselijke geluk, zegt de Duitse curiekardinaal in een vraaggesprek met Le Monde. Maar de RK kerk moet wel nieuwe wegen voor haar verkondiging vinden en vooral haar duidelijk ja voor het leven benadrukken. Ratzinger klaagt in het vraaggesprek over het wegvallen van ethische Criteria die fundamenteel voor de samenleving zijn. Tekenend vindt hij in dit verband zaken zoals de vreemdelingenhaat en het rechtse extremisme in Duitsland, de drugshandel en de mafia in Italië.

Groningse bisschop lovend over Nederlandse katechismus

Moller:'naslagwerk' wil houvast bieden

GRONINGEN - De nieuwe katechismus van de rooms-katholieke kerk is volgens mgr. Moller van Groningen meer een naslagwerk. "Het is geen gezellig leesbaar boek. Wel kun je erin vinden hoe de RK kerk over allerlei vragen denkt. Maar ik zal niet gauw iemand aanraden op een avond eens gezellig in de Romeinse katechismus te lezen."

De bisschop van Groningen reageert niet namens de bisschoppenconferentie, maar in zijn hoedanigheid als voorzitter van de bisschoppelijke commissie voor de katechese op de onlangs verschenen katechismus van de katholieke kerk. Het Vaticaan heeft zich bij het schrijven van deze katechismus alleen bezig gehouden met de vraag: Wat is de inhoud van de leer van de RK kerk die moet worden overgedragen. Heel bewust bekommert de katechismus zich niet om de vraag: Hoe moet je die leer zo weergeven dat de lezers van die tijd die leer begrijpen en erdoor in hun geloof worden versterkt.

ZEER GESLAAGD

De Nederlandse katechismus uit de jaren '60 was "bijzonder geslaagd" doordat bij het schrijven ervan vooral gedacht is aan de mensen voor wie de tekst was bedoeld. Die katechismus was voor de mensen uit die tijd een prettig leesbaar en inspirerend boek van hoge literaire kwaliteit, aldus mgr. Moller.

Op enkele punten, zoals de passage over de erfzonde, kan men zich de vraag stellen of de leer van de kerk voldoende duidelijk en volledig was uiteengezet. Mgr. Moller kan zich daar enkele kleinere correcties voorstellen. "Toch blijft de Nederlandse katechismus een boek van grote waarde. Hij is een voorbeeld hoe men de leer van de kerk kan uiteenzetten voor mensen van deze tijd."

De sterke kant van de Romeinse katechismus vindt mgr. Moller dat een heel duidelijk en logisch overzicht wordt geboden van de leer van de kerk. Daar is volgens hem wel behoefte aan. De zwakke kant is dat die katechismus niet zo duidelijk laat zien dat de leer van de kerk een levend geheel is in een levende menselijke geschiedenis.

MOMENTOPNAME

Dat wil die katechismus ook niet. Die wil in een kerk, die een erg beweeglijke periode doormaakt maar daardoor soms ook verwarrend overkomt, vooral voor de makers van de katechismus in de verschillende landen een houvast geven door een duidelijke momentopname van de katholieke leer, aldus mgr. Moller.

Paus: 'Verschijning zeer belangrijke gebeurtenis'

Rooms universele catechismus als leidraad plaatselijke kerk

VATICAANSTAD - De nieuwe universele catechismus van de roomskatholieke kerk is wat paus Johannes Paulus II betreft "een van de belangrijkste gebeurtenissen in de geschiedenis van de rooms-katholieke kerk". Hij noemde het ook een "vreugde voor de kerk". Dat waren dezelfde woorden waarmee indertijd de legendarische paus Johannes XXIII het tweede Vaticaanse concilie opende wat meteen ook betekende dat de ramen van de kerk opengingen en er een frisse wind door deze katholieke kerk ging waaien. Een verband leggend met het tweede Vaticaanse concilie en zijn openheid kan men zeggen dat de nieuwe catechismus juist bedoeld lijkt om die wind in te tomen en het opgedwarrelde stof weer bij elkaar te vegen. Een soort restauratie dus. Kardinaal Ratzinger als hoofd van de congregatie voor de Geloofsleer van wie men niet kan zeggen dat hij zich enthousiast overgeeft aan het nieuwe denken was dan ook aanwezig bij de plechtigheid. Hij was het die de paus de catechismus overhandigde. Vervolgens gaf de paus het document aan bisschoppen uit vijf continenten ten teken dat de catechismus voor iedereen is bedoeld.

Het schrijven van een catechismus was enerzijds "geen gemakkelijk werk", aldus Ratzinger, maar anderzijds was het samenspel van zo veel stemmen een "symfonie van het geloof". Op het eerste ontwerp dwarrelden dan ook twintigduizend of meer voorstellen tot wijziging in het Vaticaan binnen. De nieuwe catechismus, op basis waarvan de bisschoppenconferenties in de afzonderlijke landen een eigen catechismus moeten schrijven, is diep in het verleden geworteld, maar op een nieuwe manier geformuleerd, zo zei de paus. Het is een 'magna charta' (handvest) voor de kerkelijke leer. De inhoud ervan is niet alleen voor de rooms-katholieken bedoeld, maar is ook als een 'liefdevol appel' bedoeld voor degenen die niet tot de rk kerk behoren. De publikatie van deze catechismus is naar de woorden van de paus trouwens geen belemmering op de weg naar de eenheid der christenen. Integendeel, die eenheid kan niet zonder de 'identiteit van het geloof'.

REFERENTIEPUNT

De voorgaande universele catechismus dateerde van de tijd na het Concilie van Trente, uit 1566. Het boekwerk, zo legde de paus bij de presentatie nog uit, is bedoeld als referentie-punt met daarin ook de profetische boodschap voor alle nationale en diocese catechismussen met als bedoeling dat het boek een volwaardig antwoord geeft op de eisen van allen die op zoek zijn naar God. Met een dorst, bewust of onbewust, naar de waarheid en de zekerheid. Deze catechismus geeft de waarheid prijs, zoals geopenbaard door God in Christus en in dit in het licht van Vaticanum II, en als zodanig aanvaard, gevierd, beleefd en waarom is gebeden door de kerk.

De officiële presentatie gebeurde in de belangrijkste zaal van het pauselijke paleis, in aanwezigheid van honderden kardinalen en bisschoppen, ambassadeurs en andere genodigden. De catechismus zelf is opgesteld onder leiding van een commissie van acht kardinalen en bisschoppen onder leiding van kardinaal Joseph Ratzinger.

Onder Ratzingers leiding is zes jaar aan het zes- tot achthonderd bladzijden tellende boek gewerkt. Het aantal pagina's varieert per vertaling. De Franse vertaling telt 676 pagina's en kent in totaal 2863 paragrafen. In 1985 werd tot deze samenvatting van de kerkelijke leer besloten. Het eerste ontwerp was in het Frans.

Uitdrukkelijk liet men in Rome weten dat het werk niet als leerboek bedoeld is maar als leidraad voor nationale en diocesane catechismussen. Het richt zich daarom op de eerste plaats op de bisschoppen, priesters en redacteuren van catechismussen. De paus had het over een 'fundamentele tekst voor de katchese voor het hele volk Gods'. De Franse vertaling ervan, waaraan het ANP deze gegevens ontleent verscheen tegelijkertijd in Parijs, Tournai in Belgie en Lausanne in Zwitserland. Het boek bestaat uit vier delen: de geloofsbelijdenis, de zeven sacramenten, de christelijke moraal en het christelijke gebed.

Niet alleen de "oude zonden" komen aan de orde in dit boek maar ook nieuwe ontwikkelingen. Zo wordt het ontduiken van de belasting, het aannemen van steekpenningen en de handel in drugs veroordeeld. Abortus, echtscheiding en seks voor het huwelijk worden als zware zonden afgewezen, evenals kunstmatige bevruchting met sperma van een onbekende man en reageerbuisbevruchting. Maar masturbatie en homoseksualiteit worden niet meer als duivels voorgesteld en natuurlijke vormen van geboorteregeling zijn toegelaten.

SOCIALE ZONDEN

Het gebruik van horoscopen of magiërs wordt veroordeeld als uitdrukking van de wens zich tot duistere machten te wenden en een overdreven aandacht aan het eigen lichaam wordt door de kerk beschouwd als uiting van nieuw heidendom.

Tegelijk wordt op "sociale zonden" gewezen. Het recht op zelfverdediging wordt erkend maar dat mag niet leiden tot volkerenmoord, martelingen, terrorisme en de vernietiging van etnische minderheden. De doodstraf is bij bijzondere ernstige misdrijven toelaatbaar, aldus de nu uitgegeven catechismus.

Werkloosheid is "bijna altijd" een aantasting van de menselijke waardigheid en een bedreiging voor het "evenwicht van het leven". De rijke naties moeten in het kader van hun mogelijkheden buitenlanders opnemen en ervoor zorgen dat de rechten van deze mensen worden gerespecteerd, zo zegt het boek.

De heerschappij over de natuur die aan de mens toekomt is niet absoluut, onderstreept de catechismus. De houding tegenover de natuur moet worden gemeten aan de zorg voor de naasten; ook de toekomstige generaties. Dieren mag geen "onnodig" lijden worden toegebracht. Maar het is evenzeer ongepast voor dieren geldsbedragen uit te geven die beter aan het oplossen van menselijke nood hadden kunnen worden uitgegeven.

De catechismus veroordeelt euthanasie als een handeling die in belangrijke mate in tegenspraak is met de menselijke waardigheid en het respect voor God.

De kathechismus rekent definitief met het idee dat de joden schuldig zijn aan de dood van Christus. Niet de joden, maar alle zondaars hebben Christus aan het kruis gebracht. De kerk ontdekt in het Nieuwe Testament haar band met het joodse volk dat "het eerst het woord van God heeft ontvangen".

Traditionele geloofswaarheden worden herhaald zoals de menselijke geboorte van Christus, de onbevlekte ontvangenis van Maria en het bestaan van een leven na de dood, inclusief de hemel, het vagevuur en de hel. Van de verrijzenis van Christus wordt gezegd dat zij een werkelijke gebeurtenis is geweest, ook al moesten de ooggetuigen genoegen nemen met het "lege graf".

Over de vrouw in het ambt is de kathechismus duidelijk. Men stelt vast dat Jezus heeft besloten alleen mannen tot apostel te kiezen en de kerk voelt zich aan de beslissing van de Heer gebonden, zo wordt gezegd.

Bank van de toekomst steeds meer aangewezen op Telematica

DE WEG naar de bank van de toekomst stelt het bankmanagement voor grote uitdagingen: van de traditionele geldbank naar de moderne informatiebank en wellicht daarvandaan naar de teledienstenbank. Het bank- en verzekeringswezen is het meest technologie-intensieve deel van de dienstensector op de Nederlandse Antillen en Aruba. Net zoals in de rest van de ontwikkelde wereld steekt de bank- en verzekeringswereld qua software-intensiteit boven alle sectoren uit: er wordt per werknemer meer geïnvesteerd in software dan in enige andere sector. De groeiende belangstelling van beleidmakers, onderzoekers en het bedrijfsleven zelf voor de dienstensector is dan ook vanzelfsprekend. Termen als 'Curaçao distributiecentrum' en 'Curaçao *financial gateway*' illustreren het toenemende belang van de dienstensector als onderdeel van de (intern-)nationale economie.

= ing. Jan de Wit =

= ir. Barend Houtsmuller =

De omgeving van het bankwezen op de Antillen kenmerkt zich door een groeiende dynamiek, zowel door ontwikkelingen op de markt door financiële diensten als door technologische ontwikkelingen. De traditionele eilandelijke grenzen vervagen door het proces van internationalisering, maar ook door penetratie van nieuwe concurrenten en branchevreemde factoren op de markt voor financiële diensten in de vorm van nieuwe aanbieders. Omgekeerd verbreden banken het dienstverleningspakket naar pseudobanking activiteiten die niet behoren tot financiële dienstverlening in enge zin.

Voorbeelden zijn inhousebanking als gevolg waarvan (overwegend grote) bedrijven een deel van hun behoefte aan financiële dienstverlening in eigen beheer houden.

GRENSVERLEGGING

Daarnaast wordt een deel van het dienstenpakket niet langer in de bankkantoren aangeboden, maar uit de muur, buiten, via betaalautomaten. Ten slotte verleggen ook de cliënten van de bank hun grenzen: zij onderhouden tegenwoordig contacten met verschillende financiële dienstverleners in binnen- en buitenland. Dit patroon is evenzeer waarneembaar bij zakelijke relaties.

De cliënt wordt mondiger, selectiever en beter geïnformeerd en stelt hogere eisen. Indien lokale financiële instellingen onvoldoende tegemoet komen aan deze eisen, zal de cliënt zijn heil elders zoeken. Zo ervaart de cliënt het hedentendage onaanvaardbaar dat een afschrift van zijn lokale rekening-courant een dag later in de bus valt dan het afschrift van zijn Nederlandse bank.

De verscherpte concurrentie is voor de financiële instellingen een stimulans bestaande grenzen verder te overschrijden. Maar door kostenstijgingen en verminderde opbrengsten staan de marges in toenemende mate onder druk, in het bijzonder bij het particuliere betalingsverkeer. Jarenlang hebben banken fors geïnvesteerd in informatietechnologie als middel voor de (vooral administratieve) automatisering van de financiële gegevensstroom in de *back-office*.

Als drijfveer lijken daarbij niet zozeer rendementsoverwegingen maar veeleer strategische overwegingen en imitatiegedrag de overhand te hebben gehad. Voeg daaraan toe dat de Nederlandse Antillen en Aruba relatief *overbanked* zijn. Het resultaat daarvan is een geringe rentabiliteit.

CONCURRENTIE

De managers van de lokale banken krijgen het in de nabije toekomst niet gemakkelijk. Onder druk van de toenemende concurrentie en slinkende marges zoeken de commerciële banken naar een uitbreiding van het totale assortiment van financiële diensten tegen relatief lage kosten voor de consument: van eenvoudige betaaldiensten tot specialistische adviezen zoals financieel en hypothecair advies, vermogensbeheer etc. (All-finance concept). Daarbij wordt koortsachtig geïnvesteerd in nieuwe technologieën zoals betaalautomaten en elektronische betaalsystemen om de *front office* meer aanzien te kunnen geven. Zo kunnen produkten op de markt worden gezet waarin bijvoorbeeld rekening-courant faciliteiten, credit card, verzekeringen etc. zijn verenigd.

Daarnaast hebben bedrijven meer aandacht gekregen voor de factor werkkapitaal en liquiditeiten (geld) en de kosten die gepaard gaan met het verplaatsen en het in voorraad hebben hiervan: deze worden voor de directies van strategisch belang. Dit vindt men onder meer terug in het feit dat financiële functionarissen grotere invloed hebben gekregen op het totale bedrijfsgebeuren. Met de opkomst van deze functies groeit ook de behoefte aan tijdige en accurate informatie alsmede aan ondersteuning met modellen.

Het onderscheid tussen geld- en kapitaalmarkten vervaagt. Mede door de rente-en valutaschommelingen worden nieuwe financiële instrumenten (derivaten) in een steeds hoger tempo op de markt gebracht. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de informatievoorziening en voor risicomanagement binnen organisaties. Voor banken sluit de traditionele wijze waarop met informatietechnologie wordt omgegaan niet meer aan bij de eisen die de commercie stelt.

De laatste jaren is de aandacht voor de rechtvaardiging van de investeringen in informatietechnologie sterk toegenomen. Diverse mislukte projecten hebben ertoe geleid dat veel topdirecteuren automatisering als een noodzakelijk kwaad zijn gaan beschouwen. Vanuit integraal oogpunt zou het verstandig zijn de kostbare informatietechnologie toe te passen vanuit een doordacht beleid in nauwe samenhang met andere beleidsterreinen. Helaas staat het informatiserings-proces in financiële instellingen overwegend in het teken van de technologische mogelijkheden. Voor zover er al een expliciet automatiseringsbeleid als geïntegreerd onderdeel van de ondernemings-strategie bestaat, blijken echter vaak door hobbyisme prioriteiten te worden vastgesteld. De ontwikkelingen binnen de banksector lopen daarbij achter op die in bijvoorbeeld de industrie.

Volgens prof. dr. R.A.M. Pruijm, adviseur van de directie ING Bank rendeert de automatisering in de financiële wereld slecht. "Niet alleen bij de ING Bank maar ook bij andere Nederlandse banken is uit de jaarverslagen hetzelfde te constateren.

In het algemeen valt dan ook te constateren dat de manier van aanpak niet deugt. De financiële industrie gaat een periode tegemoet waarin zeer grote investeringen moeten worden gedaan in renovatie en herbouw van bestaande systemen".

Volgens mr. M.M.A. Prop, directeur Mees Select Banking, zullen niet de diensten zelf, maar de middelen waarmee de bankdiensten gerealiseerd worden, de waarde van de bank in de nabije toekomst bepalen. Volgens Prop verklaart dit ook waarom financiële instellingen meer en meer marktstrategisch over distributienetten voor informatievoorziening nadenken. Een goed voorbeeld hiervan is het recente ontwikkelde ANŞ (ABN-AMRO Network Services), dat overcapaciteit op haar landelijke datanetwerk aan derden aanbiedt in concurrentie met PTT-T.

Informatietechnologie wordt op dit moment nog vooral toegepast voor de interne automatisering. Nu de mogelijkheden op dit vlak vrijwel zijn uitgeput, ontstaat steeds meer belangstelling voor de externe integratie. Hiervoor is de ontwikkeling in de telecommunicatie (telematica) belangrijk. Daarmee is het mogelijk informatie op een veilige en efficiënte manier met andere partijen uit te wisselen. Hiermee is het begrip financiële telematica geboren.

Als we kijken naar toepassingen van financiële telematica, is aan de ene kant sprake van een *market-pull*. Aan de andere kant zien wij de *technology-push*: de mogelijkheden op het gebied van datacommunicatie leiden tot diverse nieuwe diensten zoals *electronic banking*, elektronische marktinformatie, elektronische effectenhandel, etc. Wij denken dat de financiële telematica sterk gedreven wordt door de technologie en in veel mindere mate door de markt.

Een significante ontwikkeling die wij in de nabije toekomst van de techniek kunnen verwachten, ligt in de *back-office* van banken: de huidige produktgeoriënteerde informatie die veelal in batch draait, zal worden vervangen door *real-time* systemen waarbij de cliënt centraal staat. Door toepassing van objectgeoriënteerde *tools* wordt het mogelijk nieuwe bankprodukten in extreem korte tijd toe te voegen. Voor elke klant kan een nieuw produkt(pakket) worden gedefinieerd.

In de *front-office* van de bank zal sprake zijn van een bank-supermarkt. De gebruikersinterface voor alle produkten zijn identiek. Als eerste zullen deze produkten aan de huidige diensten voor elektronisch bankieren worden toegevoegd. Voor de uitwisseling van gegevens tussen bank en cliënt zal gebruik worden gemaakt van standaarden. Wij verwachten dat Edifact wordt gekozen voor de formaten. Voor de standaardisatie van de datacommunicatie ligt de standaard X.400 voor de hand. Maar ook X.25 en videotex zijn niet meer weg te denken standaarden voor financiële berichtuitwisseling.

In de zakelijke sector zal steeds meer gebruik gemaakt gaan worden van Value Added Network Services. Er zal een 'portaalfunctie' worden gecreëerd waarlangs alle financiële informatie passeert. Deze gateway (of message handler) vormt als het ware de interface tussen het bedrijf en de buitenwereld. Hier vindt conversie plaats van de externe financiële informatie naar het interne formaat en vice versa. Een voorbeeld van een Value Added Netwerk netwerk in Nederland dat gebruikt wordt voor het automatisch clearen van betalingen, debet- en creditcard-verificatie is het Transpos-netwerk. Dit netwerk zal het BEA-netwerk (het Betaal Automaten Netwerk), het grenswisselkantoren-netwerk en de bankgiro-centrale gaan vervangen. Het beheer van het Transpos Netwerk - een noncore activiteit voor de banken - wordt uitbesteed aan de PTT-T. Het netwerk voldoet aan alle internationale normen met betrekking tot de beschikbaarheid, veiligheid, bereikbaarheid, kwaliteit en tarifering.

In de particuliere sector zal naast de opkomst van *home banking* ook een sterke uitbreiding van elektronisch betalen te zien zijn. De chipkaart technologie zal gebruikt gaan worden als elektronische portemonnee en elektronisch chequeboekje.

Omdat de chipkaart veel veiliger is dan de magneetkaart, kunnen veel transacties offline plaatsvinden wat veel goedkoper is dan de relatief dure *dial-up* verbindingen naar de clearing-organisatie.

Op Curaçao zijn vandaag de belangrijkste telematicatoepassingen die ingezet worden voor de financiële markt die voor effecten portfolio-management, debet- en creditcard-verificatie, het clearen van betalingen door de Centrale Bank en de netwerken voor de effectenbeurs. Juist voor de effectenbeurs is het van eminent belang dat de meest moderne technologie een veilige papierloze, eerlijke en transparante handel waarborgt tegen lage kosten. De telecommunicatievoorzieningen vormen een cruciale factor in het ontwerp van de marktstructuur waar iedere participant gelijk moet worden behandeld qua tijd en kwaliteit, onafhankelijk van plaats en afstand. Zo'n uitgangspunt stelt hoge eisen aan de levering en het operationeel beheer van de spraak- en data-verbindingen.

Transacties binnen de financiële sector brengen een hoge risico-factor met zich mee. Als er transacties verloren gaan dient de beheerder van genoemde faciliteiten rekening te houden met enorme schadeclaims.

Na dit betoog is het interessant na te denken over de rollen die de verschillende partijen kunnen gaan spelen bij de financiële telematica. Deze markt is zeer omvangrijk, maar vergt ook aanzienlijke investeringen. De huidige leveranciers van Value Added Services zien een interessante markt in de uitwisseling van gegevens tussen bank en cliënt. Daarentegen stelt het traditionele bankinstituut zich ook op als VANS-leverancier. Gezien de omvang van de netwerken bij VAN-leveranciers zoals IBM en GEISCO lijken de huidige VAN-leveranciers het meest kansrijke voor de markt op Curaçao. De banken hebben in het buitenland weliswaar veel geïnvesteerd in netwerken, maar deze zijn vooral nationaal opgezet en daardoor minder geschikt voor de internationale marktstructuur waar de Antillen en Aruba deel van uit maken.

De volumes aan telecommunicatieverkeer die op de Antillen en Aruba door de financiële sector worden gegenereerd rechtvaardigen niet altijd de hoge investeringen die gemoeid zijn met de voor deze branche vereiste telematica-faciliteiten. Internationale partners geven de mogelijkheid bestaande faciliteiten in te zetten (b.v. het Transpos-netwerk) hetgeen een optimalisering van de betreffende dienstverlening bewerkstelligt. Uiteraard dienen de internationale verbindingen van en naar Curaçao van hoge kwaliteit en de tarifering concurrerend te zijn.

De vraag blijft over, welke rol voor de banken is weggelegd. Door hun invloed in het economische verkeer kunnen zij een belangrijke bijdrage leveren aan de sturing van de ontwikkelingen.

In ieder geval zullen zij nodig blijven voor een aantal schakels in het economische verkeer, waaronder de afhandeling van het betalingsverkeer en de kredietverlening.

Het is noodzakelijk dat het management van financiële instellingen zich gaat verdiepen in de kansen en bedreigingen die financiële telematica hun opdringt. Net zoals de telematica in de logistieke sector een dwingende invloed heeft (gehad) op de bedrijfsvoering en tot grote verandering van de interne processen heeft geleid, zo ontkomen ook de financiële bedrijven niet aan de effecten van telematica.

Mysterieuze wereld van vreemde diersoorten

Biologen ontdekken nieuw soort organisme in Roemenië

BIOLOGEN hebben in een grottenstelsel bij de Zwarte Zee een bijzondere ontdekking gedaan. Tientallen meters onder de oppervlakte, aan de rand van de Zwarte Zee bevindt zich een mysterieuze wereld met vreemde, nooit eerder waargenomen diersoorten. Spinnen, bloedzuigers, grote vleesetende insekten, wormen en slakken. Deze complete wereld van schijnbare buitenaardse wezens heeft in ondergrondse grotten miljoenen jaren liggen wachten op ontdekking.

Het is voor het eerst dat een complete levensgemeenschap is ontdekt die zich gedurende miljoenen jaren, volledig afgezonderd van de buitenwereld heeft geëvolueerd. De inventarisatie van nieuwe soorten is nog maar net begonnen. De grotten van Movilé zijn gelegen in het zuidoosten van Roemenië, onder de oppervlakte van kalkplateaus en halfwoestijnen van Dobrogea. De eerste aanwijzingen voor hun bestaan kwamen in 1986 toen bij een proefboring voor de winning van kolen de boorkop plotseling terecht kwam in een hermetisch van de buitenwereld afgesloten rotskelder. Door het boorgat ontsnapte een misselijkmakende lucht van rotte eieren. Voor het eerst sinds vele eeuwen drong een vleugje atmosferische lucht tot de geïsoleerde grotten door.

De lucht in de grotten is voor menselijke bezoekers ongeschikt. Naast een grote hoeveelheid waterstofsulfide, dat zorgt voor de onwelriekende lucht, bevat de kelder-atmosfeer gassen als methaan, stikstof en koolzuurgas. Een heel klein beetje zuurstof is alles wat er over is van de lucht die ooit in de kelders werd ingesloten. De zuurstofrijke lucht die via boringen naar binnen sloop is voor de aanwezige levensvormen fataal.

GIFTIG

De voor mensen giftige lucht is niet het enige probleem voor de onderzoekers van het Roemeense Speologisch Instituut in Boekarest, die samenwerkten met het Franse Centre National de la recherche 20scientifique en de Universiteit van Paris-VI. De grotten zijn ook buitengewoon moeilijk toegankelijk: ze hebben de vorm van een grote gatekaas, met gaten van tien tot twintig meter doorsnee. Onderling zijn die verbonden door nauwe en gevaarlijke gangen, gevuld met water vol waterstofsulfide, een bijtende vloeistof die samen met zure gassen metaal doet roesten en kleren razendsnel doet verslijten. Het hele stelsel strekt zich over misschien wel honderden vierkante kilometers uit. Inmiddels hebben de onderzoekers 27 nieuwe levensvormen beschreven. Sommige zijn nauw verwant aan diertjes die in zuurstofrijke grotten in de omgeving leven, of boven de grond. Andere lijken familie van tropische soorten, die boven de grond al lang zijn verdwenen door het veranderde klimaat. Er zijn zelfs enorme vleesetende waterschorpioenen gevonden, levend onder het wateroppervlak en ademend door een buisje in hun buik. Alles wijst erop dat de dieren al miljoenen jaren in de grotten zitten opgesloten. Dat de grotten inderdaad hermetisch van de buitenwereld zijn afgesloten, werd op een opmerkelijke manier bewezen. Na de kernramp in Tsjernobyl zijn in heel Europa minieme concentraties van het radio-actieve element cesium-137 te meten. In de Roemeense grotten is er echter geen spoor van terug te vinden. Het water in de grotten is afkomstig uit dieper gelegen lagen in de rotsbodem. Op een diepte van vierhonderd meter wordt het water verzadigd met zwavel. Nadat het via een doolhof van spleten, kloven en ondergrondse meertjes een weg naar boven heeft gevonden, komt het met een temperatuur van ongeveer twintig graden Celsius in de grotten terecht.

De soorten die zich in de

Vervolg op pag. 8

AMIGOE ALGEMEEN
ZATERDAG 6 FEBRUARI 1993

EEN REEKS schandalen over het geven en nemen van steekpenningen door politici, ondernemers en politieke partijen in ruil voor opdrachten, voor openbare werken, vormde vorig jaar het opvallendste nieuws uit Italië. Over de achtergronden ervan wordt nog steeds gefilosofeerd. Zijn dit excessen? Of is dit Italië's ware aard? Onbezorgd levende mensen werden opeens opgesloten, met alle reacties die daarbij horen, van verbeten ontkenningen tot beschuldigingen over een partijdige justitie; en van zelfmoord tot de zogenaamde volkswoede. "Dieven zijn het, dieven allemaal", kon men horen. Maar ook: "De magistratuur drijft de mensen de dood in".

In films van Italiaanse makelij figureren niet zelden families die - al of niet in uitvergrote vorm - zijn behept met de 'mafia-mentaliteit'. Deze familie staat portret in 'Brutti, sporchi e cattivi', een film van Ettore Scola.

'Mafia italica' een onkruid dat nooit vergaat

Banditisme als Mentaliteit

Op zichzelf hadden de schandalen, afgezien van een afschuwelijk voorval als een zelfmoord, weinig verrassends. Zowel de opgestreken steekpenningen als de verwijten aan de justitie passen bij het verpolitiekte Italië, zoals dat met vallen en opstaan probeert tot democratische rijpheid te komen. In dit proces houden steeds meer commentatoren hun landgenoten een spiegel voor. Een partocratie is dit land, zeggen zij - niet voor het eerst. Het zijn de partijen die strijden om de benoemingen van rechters en bankdirecteuren, het zijn de partijen die de economische macht onderling verdelen (daarvan wil men nu door privatisering iets veranderen, maar niet te veel), het zijn de partijen die de dienst uitmaken bij radio en televisie. Bij gebrek aan een onafhankelijke nieuwsdienst zijn zij er in een halve eeuw in geslaagd hun signatuur op de samenleving te zetten. Elke partijgebeurtenis presenteren zij als een evenement. Moet het roer dus om? Dat zou vreemde gevolgen hebben. Wie die verzuiling afschaft graaft het graf van Italiës hele auditieve en visuele nieuwsvoorziening. Iedereen die daar werkt is immers benoemd om zijn partijlidmaatschap - waar zouden opeens andere mensen vandaan moeten komen?

'ANDEREN'

In hun land waar dezelfde politieke groeperingen alles in handen houden, ook de besteding van het belastinggeld, valt corruptie moeilijk te bestrijden. Dit is geen typisch Italiaans probleem, het risico van de corrumperende macht bestaat overal. Waarin Italië zich wel onderscheidt is dat het zijn delinquentie steeds aan 'anderen' toeschrijft. Het 'mea culpa' komt hier niemand over de lippen, bezinning op eigen dwalen is er niet bij. Alles is altijd de schuld van iemand anders, of van 'iets' anders. Iets van buiten, iets ongrijpbaars. Van de mafia bij voorbeeld. De mafia is Italië's populairste boosdoener. Het liefst laat men dit zo, het lijkt immers een aanvaardbaar scenario: de oppassende Italianen beijveren zich de schande van het fascisme om te zetten in een eerlijke democratie, waarin het met de criminaliteit afgelopen is. Handen uit de mouwen, de mafia wordt bestreden. Italië komt er bovenop. In zijn oudejaarsrede heeft president Scalfaro zijn mensen dit beeld nog eens duidelijk voorgehouden. Een probleem vormt Italië's zwakke zuiden. Om het te helpen wordt het met miljarden gesteund. Helaas helpt dat weinig, het zuiden blijft arm. Extra geld erheen dus. Helpt dat nog niet? Maar welke mensen steken dan die miljarden in hun zak? Wie int het begrotingsgeld dat was uitgetrokken voor wegen, scholen en ziekenhuizen, voor waterzuiveringsinstallaties, voor medische apparatuur, voor één fotokopieerapparaat bij de gemeente, voor één wegwijzer op dat kruispunt en voor het moderniseren van het telefoonnet, dat het eerste interlokale systeem van Europa was, maar dat nu een ruïne vormt, waarin opbellen naar de overkant van de straat een waagstuk is? Het antwoord op al deze vragen klinkt even geloofwaardig als het scenario van het hardwerkende Italië, dat wel wil, maar dat gedwarsboomd wordt. De mafia (dat is het antwoord) ontregelt alles wat Italië regelen wil. Dit beeld van de ridder die de zaak bestrijdt ligt willig in de markt. Vooral Noord-Europa en de Verenigde Staten hebben er geen moeite mee. Daar weet men van goed en van kwaad. In Italië is het kwaad de mafia. Italië voedt dit beeld maar al te graag, het zet het aan met forse lijnen en kleurige vakken. De verhalen erover zitten vol wildwestwoorden, die duidelijk moeten maken dat er een slag met een bijzondere vijand woedt. Groepen delinquenten zijn *clans*, die worden geleid door een *boss*. Als de strijd heviger wordt is er een *escalation*. De bekendste figuren zijn tegenwoordig enkele in het nauw gedreven 'spijtbetuigers'. Die krijgen in dit katholieke land het schouderklopje dat de biechteling toekomt. "We nemen ze gevangen" zegt de politie bij razzia's die worden uitgevoerd onder romantische codenamen - 'Luipaard', heette de jongste. 'Ze', de criminelen die door de politie gevangen worden genomen, dat is de mafia. Maar dezelfde politie doet een oogje dicht bij de winkelier, die zijn waar tegen opvallend lage prijzen verkoopt. Hoe kan die man daarvan leven ? Nog steeds moet er iemand opstaan (wellicht een Jehovagetuige, die hebben de faam als enige Italianen belasting te betalen) die de winkeliers voor helers uitmaakt. Wie weet dat er alleen al op de ringweg van Rome elk etmaal een vrachtwagencombinatie gestolen wordt en dat het bij andere steden net zo erg of nog erger is, heeft geen moeite met het raadsel van de goedkope zaklantaarns, herenbroeken ('neem er twee'), koffie ('derde pak gratis') of wasmachines ('faillissementsprijzen').

COMBINATIES

Het is een moeilijke zaak. Moet de winkelier 'nee' zeggen als het spul bij hem wordt afgeleverd? "Dit is een gunst", krijgt hij ingepeperd. Een week later wordt hem een andere gunst opgedrongen: dat men hem (voor een lief sommetje) niet als heler zal aangeven. Zo gaat het door: de helende winkelier, de ambtenaar die een arbeidsongeschiktheids-verklaring afgeeft in ruil voor vul-maar-in, de arts die een invalideitspensioen mogelijk maakt alsof zijn leven ervan afhangt (en soms is dat zo) -overal bestaan verbindingen ('combinaties') die alles mogelijk maken. En mocht het mislopen: zolang de justitie het juiste tempo aanhoudt, verzandt elk proces in verjaringstermijnen. Nog steeds wacht de helft van Italië's celbewoners op het vóórkomen van hun zaak. Amnesty International, meestal in de weer tegen de onheusheden van barre regimes, laat Italië in zijn rapporten zelden onvermeld. De Europese commissie voor de rechten van de mens heeft hoofdzakelijk Italiaanse klanten. Wat hier gebeurt is niet het schenden van de wet op zichzelf. Wetten zijn er trouwens niet om nageleefd te worden, zij vormen alleen een versiering van de Italiaanse democratie. Wat hier tot gelding komt is een opvatting van goed en kwaad waarop de wet niet toepasbaar is. In Italië weerspiegelt de wet niet de heersende moraal, de wet is ontsproten uit een ideaal. Bij elk nieuw voorschrift worden weliswaar alle voorzieningen getroffen om het te doen naleven, van de pompeuze considerans tot de angstinboezemende sanctie-artikelen, maar de praktijk is dat iedereen doet alsof het hele voorschrift niet bestaat. En dat ideaal dan, waarop elke wet toegesneden is? Blijft dat in de lucht hangen? Wil Italië geen gezagsregels handhaven, kent het geen goed en kwaad?

MENTALITEIT

Wie dit vraagstuk onderzoekt komt alweer terecht bij het mafiaverhaal: het brave Italië dat het mafiakwaad bestrijdt. Een verhaal waar de wereld mee uit de voeten kan. Maar wie het nader bekijkt, ontdekt dat de mafia in deze vorm niet bestaat. Het is niet een aparte organisatie, de mafia is niet een speciale misdadigersbende. De mafia is een mentaliteit. Noem in Italië het woord 'rechtsschapenheid' en er wordt honend gelachen. "Ben je soms een priester?", klinkt het. Hoe anders gaat het bij noordelijke volken. Benoorden de Alpen vindt men dat een rechtschapen mens handelt zoals het hoort; hij handelt 'naar Gods wil', zo zeggen gelovigen. Zo hoort men te leven en het is niet nodig daarvoor een paar keer per dag een kruis te slaan. Latijnse volken weten ook wat rechtschapenheid is, maar zij voelen geen rechtstreeks verband met hun levenshouding. Van het bestaan maken zij een opgewekte gebeurtenis. Wie Gods regels wil volgen moet maar tot een religieuze orde toetreden. Dat is het verschil tussen zuid en noord, tussen *'o sole mio'* en *'het is plicht dat ied're jongen'*. Psychologen, ook in Italië zelf, wijzen op de interne tegenspraak in dit Latijnse gedrag: wel weten wat goed en verkeerd is, maar altijd het aangename doen en je eigen voordeel zoeken. Dat leidt tot een hypocresie die doorwerkt tot in de vezels van de Italiaanse samenleving. Jaar na jaar zeggen politici dat het land op de rand van een bankroet staat, maar bezuinigingen moeten komen alleen met de allergrootste moeite uit op het beoogde eindcijfer. In het parlement wil iedere afgevaardigde en senator toch zijn 'eigen' kiezers nog iets toestoppen, tegen elke zorgvuldige financiering in. "Italië moet dit, Italië moet dat", roepen ze. Maar het gaat steeds anders. Een land van plannenmakers die met vuur verkondigen dat ze het goede willen. Als het verkeerd afloopt is dat niet hun schuld. Het is de schuld van de omstandigheden, van buitenlandse druk, van een onvoorziene verandering. Of van de mafia. Geen Italiaan torst het zondebesef waaronder zijn Noordeuropese broeder een leven lang gebukt kan gaan.

AFRIKA

Treffend is de overeenkomst van dit 'omgekeerde zondegevoel' (het gevoel dat het verkeerde altijd door iemand anders of door 'iets' anders wordt veroorzaakt) met het zondegevoel zoals dat bestaat in Afrika. Dat Italië zich in allerlei opzichten tussen Europa en Afrika beweegt is bekend. Om de chaotische toestand die er heerst noemen de Italianen het zuiden van hun eigen land 'Afrika'. Het ontkennen van schuld en het toeschrijven van alle kwaad aan anderen, vindt men in Afrika terug. De staten daar gedragen zich nog steeds als kolonisatie-slachtoffers. Dat elk volk toch een zekere verantwoordelijkheid voor zijn geschiedenis draagt is een argument dat bij Afrikaanse staatslieden weinig gehoor vindt. Dat de mensen in Afrika het slecht hebben is niet hun schuld, in animistische samenlevingen komt het kwaad nu eenmaal van buiten. Als men de vergelijking doortrekt vindt men in Italië animistische verschijnselen genoeg. Een mens beschermt zich tegen het boze oog met miraculeuze voorwerpjes die men een leven lang met zich meedraagt. Door middel van een handgebaar kan men het kwaad over iemand afroepen. Vroeger zag men het wel eens een voetganger doen bij het naderen van een gevreesde concurrent, tegenwoordig draaien geïrriteerde automobilisten er het portierraampje van hun auto over open. In zo'n maatschappij - de Afrikaanse of Italiaanse - staat zelfanalyse niet hoog aangeschreven. Vertel maar eens dat het de Europeanen alleen om Afrika's rijkdommen te doen was. "Nee meneer", is het antwoord, "het is omdat wij zwart zijn". Aan hun ellende kunnen zij dus zelf niets veranderen. Zo zetten ook de arme Zuiditalianen zich tegen het noorden af. "Het is omdat wij Zuiditalianen zijn". Armoe, diefstal en corruptie komen van iets anders. "De mafia pikt alles in". Waar is die mafia dan? Kan een toerist - zoals gebeurt - een hotelportier vragen om hem de plek te wijzen waar hij een foto van een mafialeider kan maken, liefst met een donkere bril, wegduikend achter een muurtje na de moord van de week? Zoiets kun je best vragen en je zult er niet eens om uitgelachen worden. De vraag bewijst hoe grondig de mafiamythe wortelt, houen zo. Maar om een waarheidsgetrouwe foto te maken moet de toerist het anders doen en dan is er meteen niks meer aan. De mafia? Dat is die portier zelf, de taxichauffeur die voor het hotel wacht, de barman die 's avonds het glas vult, de parkeerwachter om de hoek. Geen van allen nemen zij het met de wet erg nauw en dat is dan mild geformuleerd. Laten we zeggen dat zij elk hun eigen, kleine kwaad bedrijven. Maar van kwaad, zo weten wij belerend, komt erger. Het begint met het door de vingers zien van overtredingen. Wederdiensten helpen vrienden over obstakels heen. En in korte tijd ontstaan methodes om wetten naar ieders behoefte 'om te buigen', zoals men in het Engelse taalgebied zo duidelijk zeggen kan.

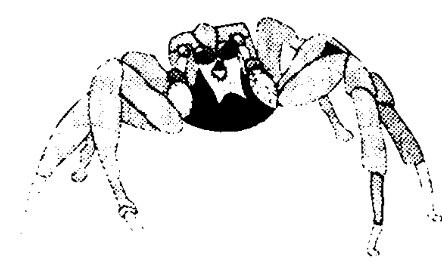
DE STAAT

Is elke Italiaan dan een misdadiger? Natuurlijk niet. Een brandstichter? Een moordenaar? Dief? Ja en nee. Niet van zijn vrienden, maar wel van 'de staat', dat conglomeraat van overheidsbemoeienissen, waarmee de 'hoge heren' zich verrijken. Zoals men in Noord-Europa soms nog een simpele ziel kan horen vitten op 'snoepreis… door ambtsbekleders 'v… onze centen', zo hebben I… lianen voor overheidsfunc… narissen geen greintje r… pect. Die zitten daar m… aan hun bureau - áls ze… zitten - 'van onze cent… 'Om die centen terug te k… jgen' bedriegen zij dus e… betalende instantie. De b… arste vormen van fraude d… zich voor. Het ombuigen v… de wet loopt van ten o… echte verstrekken van la… bouwsubsidies tot valse v… zekeringsclaims en v… onjuiste ziekenfondsuit… ringen tot dubieuze ben… mingspraktijken. Soms wo… er een hoge piet gepakt om… hij 'er van wist maar n… ingreep' en er zelf van pr… teerde. Het volk ro… 'schande', er rollen kopp… de gepakten noemen nam… van mensen 'die het ook do… (wie niet?), er volgen m… arrestaties en het zoveel… schandaal haalt de publi… teit, tot in sommige buit… landse kranten toe. Kijk ee… Italië bestrijdt het maf… kwaad. Dit volk moet, z… men zeggen, in zijn wanor… veel te lijden hebben. Ma… zo is het niet. De regelvas… heid waarmee andere Euro… peanen zich staande houden zou niet eens kunnen in een land dat de regels zelf onvindbaar opbergt. Daarvoor in de plaats gelden andere hoedanigheden, met eigen goed en eigen kwaad en eigen normen voor rechtschapenheid. En met toch nog genoeg rechtszekerheid voor een kleurig bestaan. Je ziet het aan de opgeruimde gezichten, je hoort het aan het taalgebruik, je merkt het aan de omgangsvormen. Naar Noordeuropese normen is dit onbegrijpelijk. Geen eerlijkheid en toch tevreden? Een 'andere' maatschappij dus, een Mediterrane samenleving die zich moeilijk bij de Europese Gemeenschap aanpast. Het Italiaanse landje wil maar niet lijken op de keurig aangelegde (en dus kunstmatige) tuin van de rest. Allemaal wilde planten in Italië, misprijzend spreken noorderlingen van 'onkruid'. Als Italiaanse ministers dit kwaad woord in Brussel horen, krijgen de carbinieri in Rome opdracht hun spuitbussen met onkruidbestrijder tevoorschijn te halen en dan gaat de zaak weer eens plat. Zo strijdt Italië tegen zijn delinquentie, het wil het kwaad verdelgen. Bij elke actie laat de wilde begroeiing het kopje hangen, de keurige planten die overwoekerd werden krijgen hun kans. Maar niet voor lang. Het mafiagewas groeit ondergronds voort en na een tijdje ziet de vegetatie er weer even 'onverzorgd' uit als altijd. De natuur wint altijd!

Biologen ontdekken

Vervolg van pag. 7

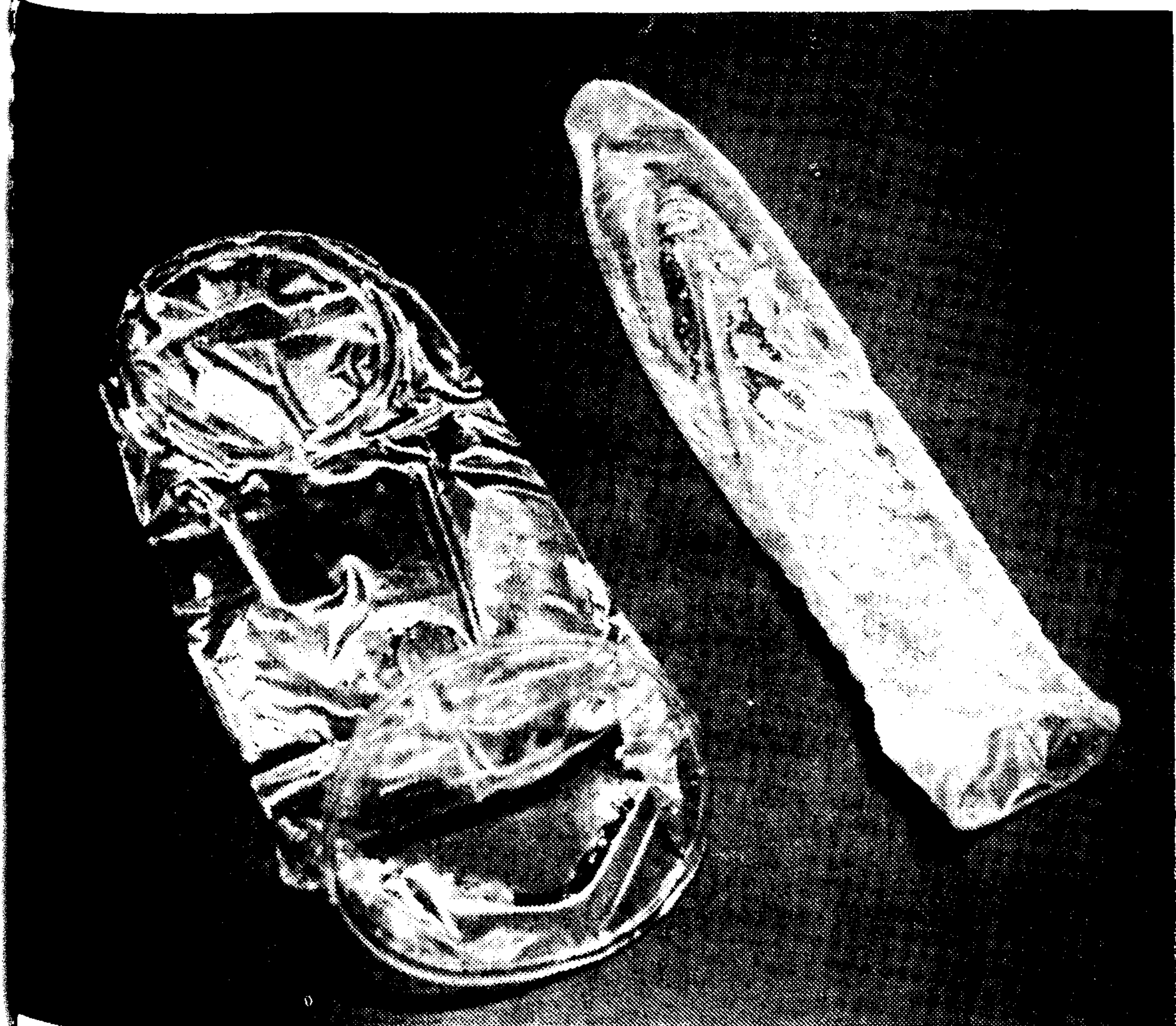
zuurstofloze grotten hebben kunnen handhaven vormen samen een unieke levensgemeenschap. Aan het oppervlak van de waterpoeltjes bevindt zich een wollige laag van enkele millimeters dik, gevormd door bacteriën, schimmels en primitieve ééncellige diertjes. De bacteriën benutten de waterstofsulfide uit het water om koolstofverbindingen op te bouwen, noodzakelijk voor alle levensvormen. Ze dienen als voedsel voor de schimmels en ééncellige dieren, die weer

worden gegeten door wormen en springstaarten -primitieve insekten zonder vleugels. Deze dieren worden verorberd door spinachtigen, chilopoden en schildvleugeligen, die als maaltijd dienen voor amfipoden in de rotsspleten. Een bloedzuigende amfibie staat aan de top van deze bizarre voedselketen. (ontleend aan het dagblad *Het Parool*)

Het is de tweede keer in de afgelopen decennia dat wetenschappers op het spoor komen van tot dan toe onbekende levende organismen. In februari 1977 ondekte Duitse onderzoekers tijdens een expeditie met het research vaartuig *Knorr* bij een uitgestrekt rif bij de Galapagos eilanden duizenden soorten mosselen die nooit eerder waren ontdekt. Later, ontdekten dezelfde onderzoekers tijdens een duik met de mini-duikboot *Alvin* niet alleen een aantal nieuwe organismen, waarbij een aantal reuze buiswormen, maar een wereld waarin het leven afhankelijk was van waterstofsulfide in plaats van 20zuurstof, dezelfde omstandigheden dus als in de grotten van de Zwarte Zee. Deze voor mensen giftige stof werd eerst geconsumeerd door bacteriën, diende vervolgens als voedsel voor andere kleine organismen die op hun beurt werden opgegeten door grotere dieren. Dat was toen een bijzondere ontdekking, omdat voordien werd aangenomen dat er absoluut geen leven mogelijk was zonder zuurstof.(*Dr. R.D. Lawrence 'The Shark'*)

Het vrouwencondoom en het herenrubbertje ...

HET BETWIJFELDE SUCCES VAN EEN RITSELEND BOTERHAMZAKJE

Stop de biologie-lessen, herschrijf de brochures met seksuele voorlichting en informatieboekjes over voorbehoedmiddelen want het vrouwencondoom is gesignaleerd op het eiland. De nieuwigheid is nog het beste te vergelijken met een boterhamzakje dat een ritselend geluid maakt tijdens het vrijen.

Of het wordt een taboeonderwerp waar beslist niet over geschreven wordt òf het werkt op de lachspieren. Vooral het juiste gebruik kan een hele toer zijn. Het lijkt op een mannencondoom, maar is breder en bevat aan beide uiteinden een flexibele ring. De ring aan het gesloten uiteinde helpt bij het inbrengen. Het gaat eigenlijk op de manier zoals een tampon wordt ingebracht. Alleen is het condoom gladder waardoor de flexibele ring bij het inbrengen weleens tussen de vingers wegglipt. Als alles op zijn plaats zit kan de binnenring langzaam uit het condoom gehaald worden, aldus de bijsluiter. Helaas blijkt dat nagenoeg onmogelijk: het condoom komt mee en het inbrengen kan opnieuw beginnen. Tot zover een uit Nederland afkomstig verslag van een experiment.

Het is nog maar de vraag of het vrouwencondoom populair wordt. Volgens de makers heeft het een paar goede aspecten. Zo is het de vrouw die beslist het voorbehoedmiddel te gebruiken en niet de man. Verder kan het condoom ruim van tevoren ingebracht worden. Het is gemaakt van stevig materiaal, dat men nauwelijks 'voelt' en het biedt meer bescherming dan een gewoon condoom omdat er een uitstekende rand aan zit.

GELUID

Natuurlijk heeft men ook nadelen ontdekt. Het 'zakje' beweegt mee tijdens het vrijen. Dat verklaart het geluid dat iets heeft van het ritselen van cellofaan. Bovendien blijft het niet altijd zitten. Men kan nog niet precies zeggen hoe betrouwbaar het voorbehoedmiddel is. Het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek vindt dat het vrouwencondoom in combinatie met een ander meer betrouwbaar middel moet worden gebruikt om ongewenste zwangerschap te voorkomen. Britse en Amerikaanse onderzoeken laten veiligheidspercentages zien tussen 79 en 96,5 procent. De 'pil' is 98 procent betrouwbaar.

Het vrouwencondoom is voor zover bekend nog niet op grote schaal verkrijgbaar op Curaçao. De paar pakjes (prijs onbekend) die te vinden zijn op het eiland zijn meegenomen uit Nederland. Er blijkt ook nog niet al te veel belangstelling te zijn in Nederland voor het uitrolbaar gemak. Drogisterijen hebben het vrouwencondoom nog niet naast de herenrubbertjes geplaatst, maar willen het best bestellen als er vraag naar is, maar met die vraag valt het op dit moment nogal mee.

RISICO'S

Op Curaçao gaat importeur George de Haseth proberen het nieuwe kleinood te importeren. Zelf heeft hij het vrouwencondoom nog niet gezien. Reclame zal hij er niet voor kunnen maken. Het schijnt dat radiostations voor een condoom-reclame - of dat nu een mannen- of vrouwenvariant betreft - toestemming van de gezaghebber moeten hebben. Een eerder verzoek daarvoor leverde kennelijk niets op, want van de radio kreeg De Haseth niets meer te horen. Voorlopig houd hij het bij de zelfpromotie van onder meer *Jiffi*-'feestcondooms'. Bescherming tegen aids mag een beetje speels zijn, vinden de fabrikanten van de seks-ballonnetjes. Maar niet iedereen denkt daar zo over. Er kleven immers nog teveel risico's aan condoomgebruik (scheuren, lekken, onvoorzichtig aanbrengen), dat er te speels mee omgegaan kan worden, klinkt het waarschuwend.

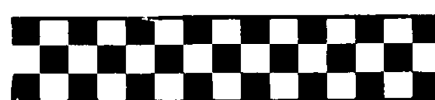
HUMOR

De Haseth heeft nogal wat telefoontjes gehad nadat hij vorige maand de krant haalde met zijn stelling "Seks is voor de *fun*". Wellicht viel men over zijn open uitspraak of meende men dat de ernst van de voortplantingstaak van de mens zich niet leent voor humor. "Maar", zegt De Haseth, "Ik kan mij niet indenken dat mensen met tegenzin zeggen 'kom laten we de daad maar weer eens verrichten' en daarbij samen geen enkel beetje plezier beleven."

SPAANSE MTV IN MIAMI VAN START

MTV krijgt in oktober een Spaanstalige variant.

Vanuit Miami zullen popprogramma's via de satelliet uitgezonden worden. Bestemd voor Florida maar ook voor het Caribisch gebied en Midden- en Zuidamerikaanse landen. 24 Uur per dag *musica caliente*. Het wordt een mix van *latin*, internationale en Amerikaanse muziek. MTV is al beroemd om zijn goede videoclips, concertopnamen en informatie in de VS, Europa, Japan en Brazilië. MTV denkt 40 miljoen kijkers te trekken in de regio. Het is nog niet bekend gemaakt of onze eigen TDS Latin MTV op de kabel kan zetten.

KANSMAKERS IN 1993

Dit zijn de tien meestbelovende artiesten voor 1993, zeggen ze bij de Amerikaanse platenmaatschappij MCA-records:

1) Meat Loaf
2) Stephanie Mills
3) Patti LaBelle
4) Heavy D. & The Boyz
5) Bell Biv DeVoe
6) Shai
7) The Tragically Hip
8) Nesto Velasquez
9) Wreckx-N-Effect
10) Paul Young

De volgorde is willekeurig. Bewaar het lijstje tot 31 december en kijk wat het muzikale waarzeggerschap waard is geweest.

Ook getipt maar dan voor nu: Naughty by Nature. Vorig jaar als trio nog scorend met *O.P.P.* (Yeah you know me), nu woordspelend origineel met de single *Hip-Hop-Hooray* van de cd *19 naughty III*. Waarschuwing: besmettelijke melodie.

Getipt: de cd Blue Funk van Heavy D. and The Boyz.

Meat Loaf. Nog steeds dik in de muziek met Leap of Faith.

EN VOGUE: GRILLIG, ONVOORSPELBAAR, MOOI
VIER FUNKY DIVAS

Funky Divas mag in de gaten gehouden worden. De cd is wat de makers zijn. Grillig, onvoorspelbaar en mooi. Terry Ellis, Maxine Jones, Cindy Herron en Dawn Robinson. Vier stemmen die samen En Vogue vormen. De critici weten hen te waarderen. En Vogue staat genomineerd voor vier Grammies. Voor de beste Rythm and Blues prestatie (Funky Divas), voor de beste rock-performance (het stevige *Free you mind*), voor de beste videoclip (*Free your mind*) en voor het beste r&b-lied (*My Loving' - You're never gonna get it*).

Bill Clinton moet En Vogue ook leuk vinden, want de dames traden op tijdens het inauguratiefeest van de nieuwe baas van de VS.

In de Billboard top 110 van r&b-albums staat Funky Divas al zo'n 43 weken genoteerd met een nummer 1 plaats als hoogste bereikte positie. In de album top 200 geldt hetzelfde. Het nummer *Give it up, turn it loose* en *Free your mind* deden en doen het goed in diverse hitlijsten (singles, dance-music). Jammer dat de clips van MTV niet op een TDS-kanaal binnenkomen zodat je kunt zien hoe funky de diva's zijn.

Dat ze funky maar daarom nog niet vunzig zijn, blijkt uit *Free Your Mind*. Het nummer met de meest intelligente tekst op de cd. Meer weten? Schrijf de En Vogue Fan Club, 1755 Ventura Blvd1-718, Sherman Oaks, CA 91403, USA.

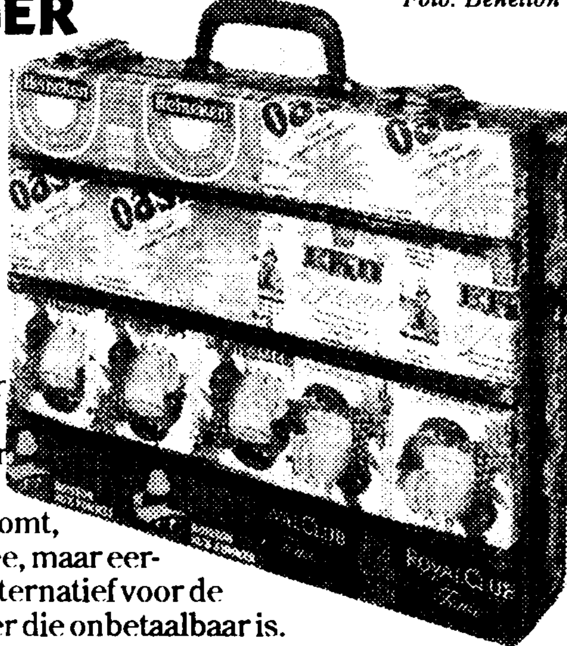
Free your mind

I wear tight clothing and high heel shoes
It doesn't make me a prostitute
I like rap music wear hip hop clothes
That doesn't mean that I'm sellin' dope
Oh my, please forgive me for having straight hair
It doesn't mean there's another blood in my heirs
I might date another race or color
Doesn't mean I don't like my strong black brothers
Free your mind and the rest will follow
(Why oh why must it be this way)
Be color blind don't be so shallow
(Before you can read me you gotta learn how to see me)
So I'm a sista
Buy things with cash
That really doesn't mean that all my credit is bad
So why dispute me and waste my time
Because you think that the price is too high for me
I can't look without being watched
You rang my buy before I made up my mind
Oh now change my color
Free your mind and the rest will follow
(Why oh why must it be this way)
Be color blind don't be so shallow
(Before you can read me you gotta learn how to see me)

Tekst en Muziek: Thomas M. Elroy, Denzil Foster.

BLIKVANGER

Foto: Benetton

Gezien: een koffer, maar dan anders. Gemaakt van platgeslagen blik van bier- en frisdrankblikjes. Aan te brengen op bijvoorbeeld triplex of ander licht materiaal dat indeuken beperkt. Scharnieren, handvater en slotjes van de hardware store erop en klaar. In het arme Senegal, waar dit idee vandaan komt, is het niet een mode-idee, maar eerder een bitter ernstig alternatief voor de *Samsonite*-attachékoffer die onbetaalbaar is.

Duo met zeldzaam hoog soulgehalte
CHARLES EN EDDIE, EDDIE EN CHARLES

Dat Charles Pettigrew (29) en Eddie Chacon (28) ooit zouden gaan samenwerken, leek hoogst onwaarschijnlijk. Stom toevallig liepen ze elkaar in 1990 tegen het lijf in de New Yorkse metro. Charles had de lp *Trouble Man* van Marvin Gaye onder z'n arm. Eddie doorbrak de ijzeren wet in het belang van je eigen veiligheid nooit iemand aan te spreken in de metro. En...het klikte.

Onze muzikale instincten zitten op één lijn, zegt Charles die opgroeide met Michael Jackson en Stevie Wonder, maar later klassiek en jazz studeerde. Eddie is meer een leer-het-jezelf'er. Eddie is van Spaansamerikaanse komaf. Hij groeide op in Oakland, verhuisde via L.A. naar Miami. Charles komt uit Philadelphia en studeerde jazz aan de fameuze Berklee School of Music in Boston. Beiden trokken naar de Big Apple om daar solo aan de slag te gaan.

Charles: "Veel mensen zijn geshockeerd wanneer ze Eddie en mij samen zien. Doordat wij onze schilden tien minuten hebben laten zakken, zijn we vrienden geworden. Ik hoop dat men zal zien dat twee culturen niet alleen naast elkaar kunnen bestaan, maar samen ook iets moois kunnen creëren." De nieuwe single *NYC* verhaalt van de eerste ontmoeting tussen Charles & Eddie. Opvolger van de wereldwijde hit *Would I lie to you* van de cd *Duophonic*. De twee stemmen met een zeldzaam hoog soulgehalte werden in de volgende woorden voor hun briljant genoemde debuut omschreven door een Nederlandse critica: "Het gevoel dat zij teweegbrengen laat zich het best omschrijven als de aangename rilling door het ruggemerg die een zijden kimono kan veroorzaken."

CHARLES EN EDDIE

Contactlenzenmode in verschillende tinten
GEKLEURDE VENSTERS VAN DE ZIEL

Ooit eraan gedacht 's ochtends niet met bruine maar met grijze ogen naar school of naar het werk te gaan? Een gegarandeerd schrikeffect kun je veroorzaken met gekleurde contactlenzen.

Ogen zijn de vensters van de ziel. Als je je van binnen *happy* voelt straal je dat uit. Daarom zijn sprankelende natuurlijke ogen natuurlijk het mooist, maar een modieuze verandering in de kleur van die sprankeling kan een verrassingseffect hebben. Sinds een paar jaar zijn gekleurde lenzen niet alleen beschikbaar voor filmacteurs en geheim agenten die hun identiteit willen veranderen, maar zijn ze er ook voor een breed publiek. Goedkoop zijn ze niet. Een setje lenzen kost ongeveer 500 gulden oplopend tot 650 gulden. Maar dat betekent ook kwaliteit omdat het produkt zelf daarom vraagt: een niet perfecte lens is een slechte lens. Lenzen - gekleurd of helder - worden op sterkte geleverd door de opticiën.

Er bestaat een grote variëteit aan lenskleuren. Van hemelsblauw, via schaduwgrijs tot violet en kastanjebruin. Naast totaal gekleurde lenzen die de persoonlijke lens geheel bedekken, zijn er getinte lenzen met een lichtgekleurd doorzichtig patroon dat contrasteert met de eigen lenskleur en een fraaie mix oplevert. Een groen patroon op blauw of een grijs patroon op lichtbruin. Er zijn ook contactlenzen waarop die mix van twee complementerende kleuren al gedrukt is. De kleur is niet afhankelijk van de sterkte van de lens. 'Dikke' lenzen of lenzen met een sterkte nul: het maakt niet uit. Je kunt dus ook gekleurde lenzen dragen als je niet bril- of lensdragend bent.

Violet-blauwe ogen. Echt of niet?

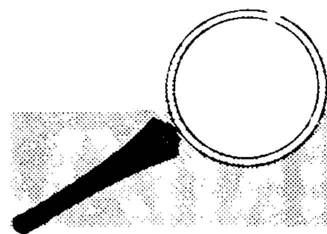
KATTE-OGEN-GROEN

Opticiën Nasser Hakim zegt dat de kleurkeus soms afhankelijk is van je persoonlijkheid. Ben je een beetje voorzichtig in de mode dan kies je misschien voor een kleur of menging die niet te veel afwijkt van de natuurlijke kleur van je ogen. Je gaat dan bijvoorbeeld van bruin naar hazel. Echt gedurfd is de grote overstap van bruin naar blauw, grijs of katte-ogen-groen. Soms lijkt een subtiele kleurverandering zo natuurlijk dat jij en anderen het niet eens bewust merken.

KUNSTLICHT

Feitelijk is er geen verschil tussen gekleurde en heldere lenzen. Beiden zijn als het gaat om zachte lenzen gemaakt van een polymeer-stof, die eerst hard is, geslepen wordt, eventueel bedrukt wordt met een kleurpatroon en daarna in water gelegd wordt om 'zacht' te worden. Lenzen lenen zich volgens Hakim het best voor mensen ouder dan vijftien jaar. Omdat het dragen van kostbare lenzen verantwoordelijkheid vraagt, zo legt de opticiën uit die binnenkort ook zelf gekleurde lenzen wil gaan produceren. Zijn advies: gebruik liever geen lenzen in een vuile atmosfeer, zit er niet aan met vieze handen en ga er beslist niet mee zwemmen. Hou vuil van de lens door een goede mascara te kiezen die niet snel oplost in water. Lenzen kun je beter indoen voordat je make up aanbrengt. Lenzen moet je niet zomaar kopen. Kies zorgvuldig en kijk wat het effect is bij kunstlicht en bij daglicht.

Onder de Loupe

= door Victor Hafkamp =

Fiets en auto in serie over honderd jaar RAI

DE AUTO EN DE fiets lijken in de moderne tijd elkaars absolute tegenpool. Terwijl de auto door velen wordt gezien als onmisbaar, comfortabel vervoermiddel en de fiets als een armoedig vehikel, waarop je je in het zweet des aanschijns voortbeweegt, beschouwen anderen de auto als een verf-

oeilijke milieuvervuiler en de fiets als de gezonde en milieuvriendelijke wijze van voortbewegen.

De Nederlandse Vereniging "De Rijwiel- en Automobielindustrie" neemt geen standpunt in. Beide vervoermiddelen zijn haar even lief. En de RAI is daarmee honderd jaar geworden. De vereniging, in 1893 opgericht, begon met exposities op kleine schaal, maar is inmiddels jaren geleden verhuisd naar een gigantisch complex in Amsterdam-zuid dat iedereen kent als het RAI-gebouw.

De Nederlandse PTT gaf 5 januari voor de 100-jarige RAI twee zegels uit in de waarden van resp. 70 en 80 cent. Ze werden al vóór kestmis vorig jaar op een feestelijke wijze in het RAI-gebouw ten doop gehouden. De ontwerpen zijn van de hand van Anthon Beeke uit Amsterdam. Hij koos voor het thema "mobiliteit". De

zegel van 70 cent toont een fietsend paar, die van 80c het wiel van een race-auto.

Volgens de Chinese maankalender is 1993 het jaar van de haan. En dat betekent dat dit trotse dier op een aantal uitgiften van landen zal prijken, waar deze kalender in gebruik is of waar een belangrijke Chinese bevolkingsgroep woont. De Verenigde Staten kennen een organisatie van Chinese Amerikanen.

Op 1 augustus hield de organisatie haar nationale conventie in San José, Californië. Bij die gelegenheid onthulde Joseph Peng, directeur van de afdeling zegelproductie van de Amerikaanse post het ontwerp van een Amerikaanse zegel voor het Chinese Nieuwjaar. De zegel van 29 cent toont de haan, het dier van het jaar en heeft als opschrift "Gelukkig Nieuwjaar" in het Engels en Chinese tekens voor "Jaar van de haan". Niet alleen postdirecteur Joseph Peng hoort tot de Amerikaanse Chinezen, ook de ontwerpster, Clarence Lee uit Honolulu, Hawai.

Taiwan kwam 1 december met twee zegels van resp. 3.50 en 13.00 yuan met de gestileerde afbeeldingen van hanen. In een blokje met twee zegels van elke waarde — kruiselings — komen de hanen nog eens terug. Ook Japan hoort tot de landen die elk jaar de traditie volgen en zegels met het dier van het jaar uitbrengen. Dit jaar zijn weer twee zegels —41 en 62 yen — voorzien van een loterijnummer en een toeslag.

Degenen die de zegels kopen met de winnende nummers, krijgen van de Japanse post aantrekkelijke prijzen. Verder zijn er nog zegels van 41 en 62 yen van klein formaat zonder nummers. Alle ontwerpen tonen figuren van papier of terracotta die een haan uitbeelden.

Vermoedelijk zullen ook de volksrepubliek China, de beide Korea's en Hong-Kong nog zegels uitbrengen met de haan als motief. Hanen, maar ook kippen van bekende hoenderrassen zijn afgebeeld op een serie van vier zegels die Bophuthatswana in zuidelijk Afrika in februari in omloop brengt. De afgebeelde rassen zijn de lichte Sussex, de Rhode Island Red, de bruine en de witte leghorn.

In de weken rond de jaarwisseling verschenen verscheidene series met afbeeldingen van dieren. In Luxemburg kwamen in de maand december weldadigheidszegels (met toeslagen) uit en daarop zijn achtereenvolgens de parelhoen, de wielewaal, de zwarte ooievaar en de rode wouw te zien. (twee maal 14+2 en 18+3 en 22+7 francs). In IJsland kwam een serie van vier zegels uit met afbeeldingen van de falco rusticolus, de jachtvalk. De zegels kwamen uit in de reeks, die is aanbevolen door het Wereldnatuurfonds. Vandaar dat het koala-beertje, het logo van het WNF, op de vier zegels staat afgedrukt.

Een eend, een tortelduif en een mees komen verder nog voor op nieuwe permanente zegels van Japan. Voor wat betreft vogelsoorten zijn er ook nog uitgiften te melden uit Groot-Brittannië, Frankrijk en Papoea Nieuw-Guinea. De Britse post gaf 19 januari vier zegels uit met afbeeldingen van zwanen (18, 24, 28, 3 en 39 pence). Frankrijk zal 8 februari vier zegels laten verschijnen met afbeeldingen van eendesoorten en Papoea Nieuw-Guinea zorgde 20 januari voor een aanvulling van zijn serie met afbeel-

dingen van paradijsvogels. De vijf zegels van deel vier van de serie hebben een frankeerwaarde van resp. 10, 20, 30 toeas en 1 en 5 Kinas.

Andere diersoorten treffen we aan op een serie die Zweden 29 januari uitbrengt en die een vervolg is op een serie die begin vorig jaar uitkwam. De wilde dieren zijn de bruine beer, de poolkat, de wolf en de lynx. Frankeerwaarden: 2.90, 3, 5.80 en 12 Kronen.

Op een serie van ook vier zegels bracht Singapore 13 januari vier Oostaziatische zoogdiersoorten in beeld: de zonbeer (20 c.), de orang oetan (30 c.), de trage loris, een teddybeer-achtig dier (75 c.) en het grote muisdier (2 dollar). Verder zorgt Transkei nog voor vier zegels met honderassen. De populaire chihuahua komt voor op een zegel van 90 cents.

Het Kanaaleiland Jersey heeft voor de maand januari drie nieuwe postzegelboekjes in voorbereiding. Het bijzondere van de boekjes is dat ze zogenaamde NVI's bevatten: "non-value indicators". Het zijn dus zegels zonder waarde-aanduiding die zullen worden verkocht tegen de bij uitgifte geldende tarieven. Bij de aanmaak van de carnets was nog niet bekend welke tarieven zullen gelden voor postverzending op het eiland zelf, binnen het Verenigd Koninkrijk en voor Europa. Er zijn daarom drie boekjes, waarvan de vier zegels (die samen één ontwerp vormen) de vermelding hebben: "Bailiwick Postage Paid" (Bailiwick is baljuw-

schap en heeft betrekking op Jersey), "U.K. minimum postage paid" en "Europe postage paid".

De vier zegels uit het carnet voor binnenlands gebruik tonen een mooi, groen landschap met koeien, zodat de liefhebbers van dieren op postzegels zelfs hier aan hun trekken komen. Overigens gaven nog meer landen zegels uit zonder waarde-aanduiding in verband met gewijzigde tarieven. Portugal bracht 4 januari een zegel uit met de letter "A" en het logo van de Portugese post. In Zwitserland kwam 19 januari o.a. een zegel uit met de letter "A" voor de "A"-poststukken. Overigens stond daar wel een prijsaanduiding op: 80 rappen of centimes.

Nog even terug naar de kerstuitgiften van eind vorig jaar. Suriname verblijdde velen met zijn eerste kerstzegels. Ze kwamen 15 november uit in de waarden 10, 60, 250 en 400 cent. De non-figuratieve ontwerpen van Doel Soekinta hebben betrekking op kerstversieringen en kerstcadeaus. De kerstzegels van de Nederlandse Antillen kwamen 1 december uit. Ze hadden een frankeerwaarde van resp. 30 en 100 cent.

Dineke van der Geest zorgde voor echte kerstontwerpen met kerstster en heilige familie. De tweede zegel was voorzien van een verticale tab met een kerst- en nieuwjaarswens in vier talen: Papiaments, Engels, Nederlands en Frans.

De posterijen van Aruba openen eind deze maand het jaar met een zegel van 200 cent speciaal voor stukken die per EMS, express mail service, worden vervoerd. Op de zegel zien we o.a. de wereldbol, communicatiesatellieten en het wapen van het eiland. Op 31 maart volgen drie zegels (50, 60 en 100 cent) met rotsformaties.

Liever heimwee dan Holland

Schaken

= door René van Nie =

"ZOU JE DAT nou wel doen schat?". Mijn vrouw bedoelde het goed maar ik stond al gewassen en gestreken klaar om naar Café Plaza te gaan. "Je weet toch dat je niet écht kunt schaken".

Goedbedoeld of niet, het deed pijn want geen mens wordt graag herinnerd aan zijn tekortkomingen. Daarbij had ik de hele dag met mijn schaakcomputer geoefend en twee van de acht partijen gewonnen. Op de minst moeilijke stand weliswaar maar het was toch een resultaat van 25% en met een beetje goede wil kon je dat ook in mijn voordeel uitleggen omdat een computer geen fouten maakt.

"Ik heb jaren geschaakt met Harry en Willem en neef Wil heb ik ook verslagen, dat weet je best", probeerde ik nog.

"Maar waren die net zo goed als die mannen op de schaakclub?".

"Weet ik veel, misschien wel beter".

"Ik help het je hopen", hoorde ik haar nog roepen maar toen zat ik al in de auto. Het was inmiddels half negen 's avonds en meestal ga ik om die tijd slapen maar nu was ik tegen beter weten in, op weg naar de grote mensenwereld.

Overgehaald om te komen schaken door Ruud en dat had eigenlijk al een waarschuwing moeten zijn. Want Ruud heeft van die slimme oogjes achter ronde brilleglazen. Echt zo'n wetenschapskoppie waarin alle openingen, midden- en eindspelen liggen opgeslagen. Daarbij is hij van huis uit apotheker en als je in staat bent al die pillen en poeders uit elkaar te houden zonder dat je cliëntèle het loodje legt dan ben je niet achterlijk. Met trillende beentjes stapte ik dan ook het gezellige 'Hollandse' café binnen en trof in de hoek een zestal spelers aan. Enkele Arubanen, een verdwaalde Curaçaoënaar en een handjevol macamba's. Ruud was er nog niet, die kwam als echte kampioen natuurlijk als laatste, dus hing ik wat ongemakkelijk rond tot Jan zich voorstelde en me uitnodigde voor een partijtje.

Hans, een van de uitbaters van Plaza lachte fijntjes toen hij me achter het bord zag plaatsnemen. "Kom je óók dammen", vroeg hij vals. Ik onderging de slag onder de gordel manmoedig en pareerde met: "Is het waar dat jullie hier nog steeds slootwater als koffie verkopen?"

Hij vertrok echter geen spier, knikte bevestigend en vroeg: "Met of zonder suiker?"

Dat schoot ook niet op dus begon ik met het opzetten van de stukken waarbij ik van de zenuwen de koning en koningin van plaats verruilde. Jan zei niets maar zette mijn miskleun nonchalant recht, schudde me toen de hand en zei, 'prettige wedstrijd'.

"Eensgelijks", stotterde ik, want wat zeg je anders in zo'n geval? Er verzamelde zich nu wat publiek rond onze tafel wat ook niet goed was voor de concentratie, maar ik beet op de tandjes en vocht voor mijn leven. Die strijd duurde precies tien minuten en toen was het gebeurd met de koopman en kon ik mijn biezen pakken. De toeschouwers waren inmiddels al vertrokken, want die zagen al snel dat er hier geen eer te behalen viel en deze partij achteraf nooit behoefde te worden geanalyseerd of besproken.

Jan zei nog zoiets als, "niet gek" en "met een beetje oefenen kan je nog ver komen", maar een tweede partij zag hij niet meer zitten. En zo zat ik even later wat treurig en alleen aan een tafeltje.

"Al klaar?" kwam Hans nog een beetje zeiken.

"Ach, het was een vluggertje", probeerde ik.

"Van wie?"

'Geef me nog maar zo'n bak slootwater", pareerde ik zwak want alle vernuft was uit me weggeschaakt.

Toen kwam Ruud binnen, ging bij me aan tafel zitten en meldde dat hij het leuk vond om me te zien.

"Zullen we dan maar?", stelde hij monter voor en prepareerde de stukken.

"Ach, misschien beter van niet", hield ik de boot af.

"Kom kom, niet zo somber. Heb je al gespeeld vanavond?"

"Tegen Jan", antwoordde ik kleintjes.

"Goeie schaker", meldde Ruud zonder naar het resultaat te vragen.

Hans bracht ondertussen de koffie die nu op thee leek en ik offreerde Ruud een biertje dat hij gelukkig accepteerde zodat ik me wat minder bezwaard voelde zijn kostbare tijd in beslag te nemen.

"Prettige wedstrijd", wenste ook Ruud me toe. Hij verzette het eerste stuk omdat hij wit had geloot. Nu zijn er op de wereld slimme mensen die vervelend zijn en domme mensen die aardig zijn. Ruud was een uitzondering want Ruud was slim en aardig tegelijk.

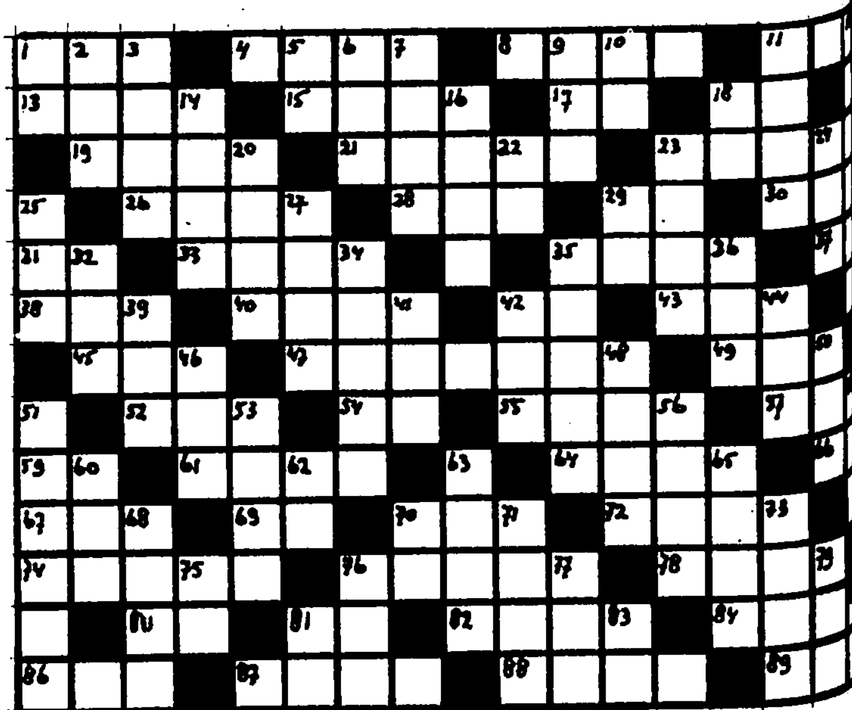
Na een zet van mij begon hij ernstig te kijken en zuchtte zo nu en dan zelfs even. Alsof hij het moeilijk had met mijn 'briljante' stelling. En dat hij me spaarde was ook duidelijk want volgens mij stond mijn koning al na enkele minuten op instorten, maar deed Ruud net alsof hij het niet zag.

Deze partij duurde om die reden nog elf minuten, de tweede partij acht en de laatste niet meer dan vijf. Ik voelde me gemangeld en besloot om nooit meer een schaakstuk aan te raken in mijn leven. Wat Ruud goed uit kwam want hij zag ook geen brood meer in een vierde partijtje. Ik bedankte hem omstandig voor de 'leuke' avond en verliet als een dief in de nacht het bruisende cafe.

Buiten werd ik opgewacht door Hans die ontspannen met een biertje in de hand tegen een palmboom leunde. "Lekker geschaakt jongen?", vroeg de boef.

"Ach", probeerde ik opgewekt, "ik kan over deze ervaring in elk geval nog wel een stukje schrijven". Hij glimlachte bemoedigend en terwijl ik naar mijn auto liep hoorde ik hem nog een keer vernietigend toeslaan. "Dat wordt dan zeker wel een héél kort stukkie".

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Europeaan; 4. lelletje in de keel; 8. plaats in Limburg; 11. uitroep; 13. voortreffelijkheid; 15. barak; 17. rund; 18. soort onderwijs; 19. godheid; 21. onderwijzen; 23. meubelstuk; 26. rivier in Duitsland; 28. Europeaan; 29. waterpeil; 30. garde; 31. spil; 33. plant; 35. nauw; 37. tin; 38. stoot; 40. slotwoord; 42. voorzetsel; 43. lichte klap; 45. rund; 47. trachten over te halen; 49. roeiklamp; 52. meubelstuk; 54. heilige; 55. biersoort; 57. onderricht; 59. rondhout; 61. luizeëi; 64. zuiver; 66. vogel; 67. roem; 69. bijbelse plaats; 70. sleepnet; 72. zwak; 74. plaats in Drenthe; 76. vorstenzetel; 78. tocht; 80. rund; 81. onmeetbaar getal; 82. strook; 84. soort verlichting; 86. gesloten; 87. gemeen; 88. teken; 89. scheepstouw.

VERTICAAL: 1. muzieknoot; 2. berg op Kreta; 3. Romeinse keizer; 5. klein kind; 6. mager; 7. kleur; 9. kledingstuk; 10. boom; 11. gereedschap; 12. meisjesnaam; 14. godheid; 16. vervoersmiddel; 18. meterton; 20. rustteken; 22. in persoon; 23. spetter; 24. godheid; 25. drinkgerei; 27. lichaam; 29. voormiddag; 32. kledingstuk; 34. aanvankelijk; 35. wapen; 36. deel van de vinger; 39. zeehond; 41. vistuig; 42. plaats in Noord-Brabant; 44. heks; 46. lidwoord; 48. luizeëi; 50. waterdoorlatend; 51. schaaldier; 53. wijs; 56. manhaftig; 58. vruchtenat; 60. behoeftig; 62. bijwoord; 63. voorzetsel; 65. ontkenning; 68. soort struisvogel; 70. vreemde munt; 71. faam; 73. gewas; 75. boom; 76. dierenverblijf; 77. ontkenning; 79. muntstuk; 81. familielid; 83. public relations; 85. nikkel.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

O.J. de Jons
Anasaweg 18
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.
Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. karpet; 6. orkest; 11. Ork; 13. laars; 14. Praag; 15. een; 17. ergo; 18. haast; 20. neet; 22. Ide; 24. nap; 25. en; 26. den; 27. rum; 29. big; 30. Ende; 33. barok; 35. regel; 37. sop; 38. in; 40. tarra; 42. nevel; 44. re; 45. eer; 47. staat; 48. navel; 49.staf; 51. ink; 53. les; 55. Eva; 56. es; 57. van; 59. ges; 61. glas; 62. beton; 63. pest; 64. Gea; 66. netel; 67. geste; 68. Lee; 69. Londen; 70. karper.

VERTICAAL: 1. klei; 2. aarde; 3. rage; 4. pro; 5. es; 6. oraal; 7. rasp; 8. kat; 9. eg; 10. te; 11. oneens; 12. kol; 14. pan; 16. Ende; 19. ingeval; 21. endor; 23. Kuras; 25. eigen; 27. rat; 28. mortier; 29. Ben; 31. Epen; 32. kies; 34. krans; 36. lever; 39. netel; 41. aak; 43. les; 46. ravage; 50. fase; 52. laten; 54. veste; 57. vête; 58. nol; 59. gesp; 60. ster; 61. gil; 62. bed; 63. per; 65. al; 66. n.n.; 67. ga.